

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย การพัฒนาโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น
นักวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลกานต์ อภิวัฒน์สิงการ
รองศาสตราจารย์ บุญเสริม หุตะแพทย์
รองศาสตราจารย์ ประกายรัตน์ ภัทรชิตี

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น และประเมินผลการใช้โปรแกรมฯ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นการให้ความรู้ใน 6 ประเด็นหลัก คือ ความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม และ ทักษะในการดำเนินชีวิต โดยจัดเป็นกิจกรรม 3 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บิดาหรือมารดาและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และปทุมธานี รวมทั้งหมด 96 คน จากครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมครบถ้วน 96 ครอบครัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 43 ครอบครัวและกลุ่มควบคุมจำนวน 53 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ 1) ข้อมูลทั่วไป 2) ความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา 3) พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา 4) ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ 5) กิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน และ 6) ประโยชน์และความพึงพอใจที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม การศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และ t-test

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดากลุ่มทดลองมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสูงกว่าบิดาหรือมารดากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ และ ความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และไม่แตกต่างจากบิดามารดากลุ่มควบคุม
- 2) บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้า

ร่วมกิจกรรมมีความถี่ของการสื่อสารกับบิดามารดาที่บ้านมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 2) ความแตกต่างด้านพฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชาย 3) ภัยทางเพศ และ 4) นิสัยใจคอที่ดีของลูก

Abstract

Title A Joint Parent-adolescent Communication about Sexuality Education Program Development

Researchers Assistant Professor Dr. Kunlakarn Apiwattanalungarn
 Associate Professor Boonserm Hutabaedya
 Associate Professor Prakairat Patrathiti

The main purposes of this study were to develop a Joint Parent-adolescent Communication about Sexuality Education program and assess program effectiveness. The program provided the knowledge in 6 main contents of importance of communication about sex education, human development, relationships, sexual behaviors, social and culture, and life skills. Activities of this program were arranged into 3 sessions lasted for 3 hours on each session. Samples were parents and adolescents who are studying in Mathayomsuksa 1 under the Office of The Basic Education Commission in 3 peripheral provinces of Bangkok Metropolitan which were Samut Prakan, Samut Sakhon, and Pathum Thani. The 96 families who completed the study were assigned to intervention group and control group (43 of the intervention and 53 of the control groups). The data were collected from parents and adolescents using questionnaires. The questionnaires for parents and adolescents included 1) individual characteristics, 2) knowledge of communication about sexuality education, 3) sexuality education communication behaviors, 4) frequency of communication about sexuality education topics, 5) frequency of communication about sexuality education at home, 6) usefulness and satisfaction of participation in the program. The data of the parents and adolescents were collected twice i.e. before and after their participation in the program. Statistical analyses used were frequency, percentage, mean, standard deviation chi-square and t-test.

The results of this study were as followed.

1. The parents of an intervention group significantly had higher level of mean scores of knowledge of communicating about sexuality education than before their participation in the program and those in the control group. However, after participating in the program, the parents of the intervention group had no difference from before their participation in the program and from

those in the control group in sexuality education communication behaviors, frequency of communication about sexuality education topics and frequency of communication about sexuality education at home.

2. Intervention group adolescents had higher level of mean scores of knowledge of communication about sexuality education than those in the control group. After participating in the activities, the adolescents significantly talked more often with their parents at home in 4 differences topics included 1) differences of male and female bodies, 2) differences of male and female behaviors, 3) sexual harassment and abuse, and 4) adolescents' positive personal characteristics.

Keywords: sexuality education, communication, parent and adolescent

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	๑
Abstract	๓
สารบัญเรื่อง.....	๕
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐาน	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น.....	7
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ของวัยรุ่น	13
การสร้างโปรแกรมป้องกัน หรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น	21
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
วิธีการดำเนินการวิจัย	39
กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	40
การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล	43
เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	55

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบิดาหรือมารดา..... 57

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบุตรวัยรุ่น 81

บทที่ 5 การสรุปผล อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย 102

อภิปรายผลการวิจัย 106

ข้อเสนอแนะ 109

ข้อจำกัดของการศึกษา..... 113

บรรณานุกรม..... 114**ภาคผนวก**ก. คู่มือการจัดการเรียนรู้การพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตร
วัยรุ่น

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	ปัจจัยเสี่ยง และกระบวนการป้องกันเชิงมนุขยนิเวศน์ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของวัยรุ่น	15
ตารางที่ 2	โปรแกรมสำหรับบิดามารดาและเยาวชน	30
ตารางที่ 3	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	40
ตารางที่ 4	สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
ตารางที่ 5	การเปรียบเทียบองค์ประกอบของโปรแกรมต้นแบบ และโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นใหม่.....	52
ตารางที่ 6	ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมโปรแกรม	59
ตารางที่ 7	ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของครอบครัวของบิดาหรือมารดาที่เข้าโปรแกรม	60
ตารางที่ 8	การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	63
ตารางที่ 9	การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	64
ตารางที่ 10	คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดา	65
ตารางที่ 11	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	68
ตารางที่ 12	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	69
ตารางที่ 13	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดา	70
ตารางที่ 14	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 15	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	73
ตารางที่ 16	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ของบิดาหรือมารดา	74
ตารางที่ 17	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม	77
ตารางที่ 18	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 ของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม.....	77
ตารางที่ 19	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 ของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม.....	78
ตารางที่ 20	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 ของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม.....	79
ตารางที่ 21	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประโยชน์และความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม	80
ตารางที่ 22	จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบุตรวัยรุ่น	82
ตารางที่ 23	การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	84
ตารางที่ 24	การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบุตรวัยรุ่นในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	86
ตารางที่ 25	คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบุตรวัยรุ่น	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 26	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	90
ตารางที่ 27	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	91
ตารางที่ 28	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบุตรวัยรุ่น.....	92
ตารางที่ 29	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	94
ตารางที่ 30	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	95
ตารางที่ 31	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ของบุตรวัยรุ่น	96
ตารางที่ 32	การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่น	99
ตารางที่ 33	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 ของบุตรวัยรุ่น	99
ตารางที่ 34	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 ของบุตรวัยรุ่น	100
ตารางที่ 35	ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 ของบุตรวัยรุ่น	101

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

ผลการวิจัยของสำนักกระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข (2554) พบว่า ในปี 2554 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 20,827 คน มีนักเรียนชายร้อยละ 4.2 และ นักเรียนหญิงร้อยละ 3.0 ระบุว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ซึ่งแนวโน้มการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น โดยปี 2548 มีนักเรียนชายร้อยละ 2.9 และนักเรียนหญิงร้อยละ 2.0 เคยมีเพศสัมพันธ์ อย่างไรก็ตามนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์ไม่ได้ตระหนักถึงการป้องกันโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยในปี 2554 นักเรียนเพียงประมาณครึ่งหนึ่งมีการป้องกันโรคติดต่อที่มีเพศสัมพันธ์ (นักเรียนชายร้อยละ 55 และ นักเรียนหญิงร้อยละ 45) ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ เช่น โรคติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น เชื้อ HIV การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการทำแท้งผิดกฎหมาย เป็นต้น สถิติของสำนักกระบาดวิทยารายงานว่า เยาวชนอายุ 10-14 ปี ป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น โดย ปี 2542 มีเยาวชนป่วย 1.28 คน และปี 2551 มีเจ็บป่วยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นถึง 5.01 คน ต่อประชากร 100,000 คน (สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ 2555) ภาครัฐ และภาคเอกชนพยายามสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน กลยุทธ์หนึ่งที่น่าสนใจ คือ การพัฒนาโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน โดยเริ่มจากมุ่งเน้นให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่เยาวชนโดยตรง แต่ในปัจจุบันการพัฒนาโปรแกรมลักษณะดังกล่าวได้เปลี่ยนทิศทางไปเป็นการให้ความรู้หรือพัฒนาบุคคลที่อยู่ในระบบมนุษยนิเวศของเยาวชน เพื่อให้เป็นผู้ให้ความรู้แก่เยาวชนอีกทอดหนึ่ง ระบบนิเวศที่มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อเยาวชนที่สำคัญระบบหนึ่ง คือ ระบบครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาของเยาวชน ทั้งนี้เพราะบิดามารดาเป็นคนแรกที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรัก ความอบอุ่น ดูแลอบรมสั่งสอน สนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งป้องกันการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน โดยบิดามารดาสามารถเลือกเนื้อหาความรู้ หรือข้อมูล ตลอดจนวิธีการถ่ายทอดเรื่องเพศศึกษาให้เหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงของบุตร รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์หรือสภาพสังคมได้ทันที รวมทั้งสามารถปรับเนื้อหา ความรู้ หรือ ข้อมูลให้เหมาะสม และสอดคล้องกับค่านิยม และความเชื่อของครอบครัวและชุมชน (Jaccard, Dodge, and Dittus, 2002) บิดามารดาเป็นผู้ที่เหมาะสมใน

การพูดคุยกับบุตรเรื่องเพศศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตรมากกว่าผู้อื่น เช่น ครูหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บิดามารดาจึงได้รับความไว้วางใจจากบุตรในการพูดคุยหรือให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับส่วนตัวได้เป็นอย่างดี เช่น เรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและระบบสืบพันธุ์ การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ และคณะ 2549)

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ และคณะ 2549) พบว่า บิดามารดาจำนวนมากไม่มีความสามารถในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา สื่อสารเรื่องเพศศึกษาได้เพียงบางเรื่อง ไม่พร้อมหรือไม่มั่นใจในความสามารถของตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตร รวมทั้งไม่สบายใจในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตร ส่งผลให้บิดามารดาไม่ได้สื่อสารกับบุตร ผลการวิจัยดังกล่าว จึงเสนอแนะให้เพิ่มทักษะเพื่อให้บิดามารดามีการสื่อสารกับบุตรเรื่องเพศศึกษามากขึ้น (กองวางแผนครอบครัวและประชากร 2544 ภารดี บุญเพิ่ม 2544: 57-58 สุพรรณิ นวลนาท 2546) คณะผู้วิจัยเห็นปัญหาดังกล่าวจึงได้พัฒนาโปรแกรมป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในปี 2550 ชื่อ “โปรแกรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น” สำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบิดาหรือมารดาเท่านั้น ซึ่งการศึกษาดังกล่าวได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2550 (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ บุญเสริม หุตะแพทย์ ประกายรัตน์ ภัทรชิต 2551) ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมนำร่องที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ ทั้งกลุ่มบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมนี้อมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ บิดาหรือมารดากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้ และความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากขึ้นและมากกว่าบิดาหรือมารดากลุ่มควบคุม ส่วนกลุ่มบุตรวัยรุ่นที่บิดาหรือมารดาเข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่าบิดาหรือมารดาที่มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาที่ดำเนินการในปี 2550 พบว่า ถึงแม้ว่าบิดาหรือมารดามีความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้น แต่บิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมยังไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงการสื่อสารกับบุตรบางเรื่อง เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น เนื่องจากเป็นเรื่องที่ยากลำบากในการสื่อสาร หรือเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นนามธรรม (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ และ คณะ 2551) นอกจากนี้ผลการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมป้องกันและแทรกแซงการมีพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ 2551) ซึ่งเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยจากต่างประเทศ พบว่า โปรแกรมการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสำหรับบิดามารดาให้ผลดีในระยะ

สั้น กล่าวคือ บิดามารดามีความรู้และมีทักษะในการสื่อสารดีขึ้น และบิดามารดามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมากขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรม แต่ในระยะยาวบิดามารดาไม่สามารถนำทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือในบริบทอื่น ๆ ได้ Lefkowitz, Sigman, and Au (2000)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน โปรแกรมนำร่องที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผลการสังเคราะห์งานวิจัยจากต่างประเทศ และ ผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ มาพัฒนาเป็น โปรแกรมสำหรับการศึกษาคำนี้ คือ “โปรแกรมพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น” โดยโปรแกรมที่ใช้ในการศึกษานี้มีส่วนที่คล้ายคลึงกับโปรแกรมนำร่อง คือ การกำหนดคุณสมบัติของบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น โดยบิดาหรือมารดามีอายุระหว่าง 35-50 ปี และมีบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษายังคงเป็นประเด็นที่ใกล้เคียงกับโปรแกรมนำร่อง ได้แก่ พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ส่วนสิ่งที่มีการพัฒนาขึ้นเพื่อให้แตกต่างจากโปรแกรมนำร่อง คือ กลุ่มเป้าหมาย และลักษณะของกิจกรรมโดยการศึกษานี้ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายทั้งกลุ่มบิดาหรือมารดาและกลุ่มบุตรวัยรุ่น โดยทั้งสองกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาร่วมกัน และเน้นการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายทั้งบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดและมุมมองที่แตกต่างในบริบทที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่เอื้ออำนวยให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาร่วมกันระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น เช่น บิดาหรือมารดาได้ทำกิจกรรมร่วมกับบุตรของตนเอง หรือกลุ่มบิดาหรือมารดาและกลุ่มบุตรวัยรุ่นได้ทำกิจกรรมในกลุ่มของตนเองและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มบิดาหรือมารดาและกลุ่มบุตรวัยรุ่นภายหลัง รวมทั้งมีการทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของทั้งครอบครัวของบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่บ้าน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นการเอื้ออำนวยให้บิดาหรือมารดาและบุตรมีความรู้เรื่องเพศศึกษา และมีทักษะการสื่อสารสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่เพิ่มขึ้นแล้ว เป็นการลดภาวะความลำบากใจ หรือเป็นการเพิ่มความมั่นใจในการสนทนาเรื่องเพศศึกษาได้ดีขึ้น อันเป็นการสร้างโอกาสสำหรับทั้งบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นในการพูดคุย หรือสื่อสารเรื่องเพศศึกษาทั้งขณะเข้าร่วมโปรแกรม และหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมมากขึ้น ส่งผลให้มีบรรยากาศในการสื่อสารดีขึ้น (Kirby and Miller, 2002, p. 94) และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งการพัฒนาโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาพร้อมกับบุตรในการศึกษานี้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่มุ่งสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาวะคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ นอกจากนี้การพัฒนาโปรแกรม

ดังกล่าวยังสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) กลยุทธ์ที่ 3 ที่ส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นการวิจัยเร่งด่วนตามนโยบาย และยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ (พ.ศ. 2551-2553) ในการป้องกันโรค และรักษาสุขภาพ ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อในระยะสั้นแก่เยาวชน คือ เยาวชนมีความรู้เรื่องเพศศึกษามากขึ้น ส่งผลให้มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศลดลง เป็นการลดปัญหาการติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น HIV การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ และการทำแท้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาของสังคมในระยะยาวต่อไป

2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น”
- 2.2 เพื่อประเมินผลการใช้โปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น”

3. สมมติฐาน

3.1 กลุ่มบิดามารดาของบุตรวัยรุ่น

1) บิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เรื่องเพศศึกษา มีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา มีระดับความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆ และทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านกับบุตรวัยรุ่นมากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

2) บิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เรื่องเพศศึกษา มีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และมีระดับความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ กับบุตรวัยรุ่นมากกว่าบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

3.2 กลุ่มบุตรวัยรุ่น

1) บุตรวัยรุ่นในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เรื่องเพศศึกษา มีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา มีระดับความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ และทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านกับบิดาหรือมารดามากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม

2) บุตรวัยรุ่นในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เรื่องเพศศึกษา มีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา มีระดับความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ กับบิดาหรือมารดามากกว่าบุตรวัยรุ่นในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 มีการพัฒนาโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น” เพื่อใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น

4.2 นำโปรแกรมฯ ที่พัฒนาไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย คือ บิดามารดา และบุตรวัยรุ่น

4.3 ได้ผลการประเมินการใช้โปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น” จากกลุ่มเป้าหมาย คือ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น

5 นิยามศัพท์

5.1 โปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมให้แก่บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มทดลอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นมีความรู้และมีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากขึ้น การจัด กิจกรรมเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การตอบคำถาม การวิเคราะห์กรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ซึ่งบิดาหรือมารดา และบุตรวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นที่โรงเรียน 3 ครั้ง สัปดาห์ละ 1 ครั้งๆ ครั้งละ 3 ชั่วโมง

5.2 บิดาหรือมารดา หมายถึง บิดาหรือมารดาที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี ของนักเรียนที่กำลัง ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยบิดาหรือมารดาต้องอยู่อาศัยบ้านเดียวกับบุตร

5.3 บุตรวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานครทั้งชายและ หญิง

5.4 ความรู้เรื่องการสื่อสารเพศศึกษา หมายถึง ข้อเท็จจริง หรือข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาสำหรับ วัยรุ่นตอนต้น ซึ่งได้แก่ พัฒนาการวัยรุ่น สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับเพศ และทักษะต่าง ๆ เช่น การตัดสินใจ การแก้ไขความขัดแย้ง รวมทั้งวิธีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

5.5 พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา หมายถึง ความมากน้อยของการแสดงพฤติกรรม การ สื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นได้แสดงต่อกัน ทั้งการใช้ภาษาพูดและไม่ใช้ ภาษาพูดในเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา

5.6 ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ หมายถึง จำนวนครั้งในการสื่อสาร ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศศึกษาตั้งแต่ประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ไปจนถึง โรคติดต่อต่างๆที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์

5.7 การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน หมายถึง จำนวนครั้งและเนื้อหาเรื่อง เพศศึกษาที่บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นเฉพาะกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการสื่อสารขณะอยู่ที่บ้าน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้วในแต่ละสัปดาห์

5.8 การพัฒนาโปรแกรม หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างโปรแกรม ได้แก่ การวิเคราะห์ผล การประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบ การสังเคราะห์งานวิจัย การสร้างโปรแกรม การ ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม นำโปรแกรมไปทดลองใช้ และการประเมินโปรแกรม

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น 2) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น และ 3) การสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น

การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นนั้นมีจุดมุ่งหมาย และมีรายละเอียดขององค์ประกอบของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1.1.1 เพื่อให้มีความรู้พอเพียงในเรื่องกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและสรีระอันมีผลต่อสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ

1.1.2 เพื่อช่วยขจัดความกังวลเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา การปรับตัว และการวางตัวให้เหมาะสมกับเพศตรงข้าม

1.1.3 เพื่อเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น

1.1.4 เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของการใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ถูกต้องเพื่อการดำรงชีวิตที่ราบรื่นของแต่ละบุคคล ครอบครัว และสังคม

1.1.5 เพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองอย่างถ่องแท้ในเรื่องการสร้างสัมพันธภาพ และช่วยให้มองเห็นและเข้าใจว่าคนนั้นมีหน้าที่ มีพันธะ มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น มิใช่เฉพาะแก่ตนเองเท่านั้น

1.1.6 เพื่อสร้างความเข้าใจว่า การจะตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผลนั้น จำเป็นต้องมีหลักทางด้านศีลธรรมร่วมด้วยเสมอ

1.1.7 เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางเพศในทางที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความผิดปกติทางเพศ เพื่อจะได้รู้จักป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอกลวง เอารัดเอาเปรียบ ถูกข่มเหง หรือได้รับอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และชื่อเสียง

1.1.8 เพื่อให้เกิดความตระหนักว่าการกระทำทางเพศส่วนตัวมีผลกระทบต่อสังคม เช่น การปล่อยทิ้งบุตรตามยถากรรม การหลอกลวงผู้หญิงไปค้าประเวณี ฯลฯ

1.1.9 เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยจัดสิ่งเลวร้ายต่างๆ ให้นำไป เช่น การเอาเปรียบทางด้านเพศ การหาประโยชน์จากผู้อื่นในเรื่องเพศ การใช้เพศและการมรณ์อย่างไม่รับผิดชอบ และพฤติกรรมของกฎหมายเกี่ยวกับเพศที่ล้ำสมัยและยุติธรรม

1.1.10 เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และฝึกหัดการคิดนึกจนกลายเป็นความเคยชินพอที่จะช่วยให้แต่ละคนรู้และใช้ความเป็นเพศหญิงหรือชายของตนมาพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุข

1.2 องค์ประกอบของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นประกอบด้วยหลายประเด็น ได้แก่ ผู้ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่วัยรุ่น ประเด็นที่สื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น สิ่งที่บิดามารดาต้องการเรียนรู้ และการถ่ายทอดข้อมูลเรื่องเพศศึกษาแก่บุตร รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1.2.1 ผู้ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่วัยรุ่น ถึงแม้ว่าผลการสำรวจเกี่ยวกับการได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาของวัยรุ่นพบว่า วัยรุ่นได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาจากหลากหลายแหล่ง ได้แก่ บิดามารดา เพื่อน และสื่อต่าง ๆ แต่ปริมาณของการได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาแต่ละแหล่งแตกต่างกัน ผลการศึกษาการได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาจากบุคคลต่าง ๆ ในกลุ่มวัยรุ่นแอฟริกันอเมริกันอายุระหว่าง 13-15 ปี จำนวน 405 คน พบว่า วัยรุ่นมีการพูดคุยเรื่องเพศกับมารดามากกว่าคุยกับเพื่อน และคุยกับเพื่อนมากกว่าบิดา (DiIorio, Kelley, & Hockenberry-Eaton, 1999) เมื่อเปรียบเทียบความถี่ของการพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดา ระหว่างบุตรสาวและบุตรชาย พบว่า บุตรสาวรายงานว่ามี การพูดคุยเรื่องเพศกับบิดามารดามากกว่าบุตรชาย (Rosenthal & Feldman, 1999)

ถึงแม้ว่าวัยรุ่นให้ความเห็นว่าผู้ที่น่าจะให้ความรู้เรื่องเพศควรเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้และไว้วางใจได้ แต่วัยรุ่นมีความต้องการหรือความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้ที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา และลักษณะของเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาที่แตกต่างกัน เช่น วัยรุ่นชาว Uganda กว่าครึ่งหนึ่งต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการคุมกำเนิด HIV และ โรคติดต่อต่างๆ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์จากครูเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ สื่อต่าง ๆ และมีเพียง 1 ใน 3 ของวัยรุ่นต้องการได้รับข้อมูลเรื่องเพศศึกษาจากคนในครอบครัว และมีเพียง 1 ใน 5 เท่านั้นที่ต้องการได้รับข้อมูลจากเพื่อน เหตุผลหลักเป็นเพราะวัยรุ่นรู้สึกเชื่อถือครูหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากกว่า และวัยรุ่นส่วนมากคิดว่าการได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการได้รับความรู้เรื่องเพศจากสถานศึกษาในระบบส่งผลให้วัยรุ่นจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้เข้าเรียนในระบบไม่ได้รับความรู้เหล่านี้ ดังนั้น จึงควรมีแหล่งอื่นที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายเป็นที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษแก่วัยรุ่น เช่น คลินิก โรงพยาบาล ร้านขายยา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสียของการให้ความรู้แก่วัยรุ่นโดยหน่วยงานสาธารณสุข ก็อาจทำให้วัยรุ่นไม่สามารถเข้าไปรับบริการได้

เช่นกัน ทั้งนี้เพราะวัยรุ่นส่วนหนึ่งไม่ไปคลินิก โรงพยาบาล เพื่อไปรับบริการเหล่านี้ด้วยเหตุผลหลายอย่าง เช่น อาย ค่าใช้จ่ายสูง และไม่ทราบแหล่งให้บริการเหล่านี้

1.2.2 ประเด็นการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น ประเด็นที่วัยรุ่นรายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาส่วนมากได้แก่ พัฒนาการของวัยรุ่น การมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นอเมริกันรายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดา ในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย รองลงมา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Rosenthal & Feldman, 1999) ในขณะที่กลุ่มมารดาที่เป็นชาวเม็กซิกันอเมริกันในรัฐนิวยอร์กรายงานว่า มารดามีการพูดคุยเรื่องเพศกับบุตรสาวในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ การคุมกำเนิด และผลกระทบของการมีพฤติกรรมทางเพศ (Guilamo-Ramos, Dittus, Jaccard, Goldberg, Casillas, & Bouris, 2006) ในขณะที่การศึกษาอีกเรื่องหนึ่งพบว่ามารดาและบุตรวัยรุ่นรายงานตรงกันว่ามีการสื่อสารเรื่องโรคติดเชื้อจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น HIV หรือ AIDS เป็นต้น ความกดดันในการมีเพศสัมพันธ์ อายุที่เหมาะสมในการเริ่มมีเพศสัมพันธ์ ในขณะที่เรื่องความสำเร็จความใคร่ และพัฒนาการทางเพศเป็นเรื่องที่มีการพูดคุยน้อยที่สุด (Miller, Kotchick, Dorsey, Forehand, & Ham, 1998) ในขณะที่ผลการศึกษาของวัยรุ่นไทย พบว่า วัยรุ่นรายงานว่ามีการสื่อสารกับบิดามารดาที่สุดในเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น ร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (กุลกานต์ อภิวัฒน์ลังการ และคณะ 2551)

1.3 สิ่งที่บิดามารดาและวัยรุ่นต้องการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าผลการศึกษา พบว่าบิดามารดาประมาณสองในสามรายงานว่ามีความพร้อมในการสอนเพศศึกษาให้แก่บุตร (ร้อยละ 63) และมีการสื่อสารเรื่องเพศในครอบครัว แต่ทั้งบิดามารดาและวัยรุ่นรายงานว่าข้อมูลที่ได้รับยังขาดความถูกต้อง และชัดเจน ผลการวัดระดับความรู้เรื่องเพศศึกษาของบิดามารดาของวัยรุ่นไทยแสดงว่าบิดามารดาของวัยรุ่นยังขาดความรู้หลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องพัฒนาการทางเพศของวัยรุ่น และบิดามารดาไม่แน่ใจว่าจะสอนเพศศึกษามากน้อยเพียงใดเพื่อให้เหมาะสมกับวัยของลูก (สุวรรณ วรคามิน และคณะ 2545)

นอกจากบิดามารดาไม่มีความพร้อมในการสื่อสารกับบุตรแล้ว ตัวบุตรวัยรุ่นเองก็ไม่พร้อมที่จะสื่อสารเรื่องเพศกับบิดามารดาด้วยเช่นกัน สาเหตุหลักเป็นเพราะบุตรกลัวว่ามารดาจะเข้าใจผิดว่าตนมีเพศสัมพันธ์แล้ว และกลัวที่จะถูกทำโทษ ซึ่งวัยรุ่นแสดงความคิดเห็นว่าต้องการพูดคุยกับมารดาเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Guilamo-Ramos et al., 2006)

1.3.1 เนื้อหาเรื่องเพศศึกษา วัยรุ่นรายงานว่าต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเพศศึกษาหลากหลาย ซึ่งแตกต่างกันตามลักษณะของวัฒนธรรม ระดับความรู้ที่เคยได้รับแล้ว รวมทั้งแหล่งที่ให้ความรู้ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของวัยรุ่นอายุ 12-19 ปีในประเทศ Uganda รายงานว่าต้องการได้รับข้อมูลหลากหลายหัวข้อ ได้แก่ การตั้งครรรภ์ การป้องกันการตั้งครรรภ์ โรค

ต่าง ๆ ที่ติดต่อกันได้จากการมีเพศสัมพันธ์ และ การไม่มีเพศสัมพันธ์ (abstinence) ซึ่งเนื้อหาที่ต้องการได้รับมีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ของวัยรุ่นอีกด้วย โดยวัยรุ่นกลุ่มที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว ต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับการตั้งครรรภ์ และการคุมกำเนิด (ร้อยละ 52) สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนต่างเพศ (ร้อยละ 33) การสื่อสารกับบิดามารดา (ร้อยละ 32) การเข้าถึงแหล่งให้บริการการคุมกำเนิด (ร้อยละ 31) และความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร (ร้อยละ 30) ในขณะที่วัยรุ่นกลุ่มที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ให้ความเห็นว่าประเด็นสำคัญที่ต้องการเรียนรู้ ได้แก่ การตั้งครรรภ์ การคุมกำเนิด และการเข้าถึงแหล่งให้บริการการคุมกำเนิด (Hacker, Amare, Strunk, & Horst, 2000)

นอกจากนั้นประเด็นที่วัยรุ่นต้องการได้รับข้อมูล ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ เช่น วัยรุ่นอเมริกันอายุระหว่าง 10-15 ปี จำนวน 1,124 คน ส่วนมาก (ร้อยละ 43.6) ต้องการได้รับข้อมูลจากบิดามารดาเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว โดยเฉพาะเรื่องสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาและบุตร (การเป็นตัวของตัวเอง ความรัก การสนับสนุน ความขัดแย้ง และ ความไว้วางใจ) (ร้อยละ 15.6) รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับบิดามารดา (ร้อยละ 13.3) โดยวัยรุ่นเพียงร้อยละ 14.9 ต้องการคุยกับบิดามารดาเรื่องที่ยากที่จะพูดถึง เช่น สารเสพติด และ ความรู้เรื่องเพศ (Richardson, 2004, p. 90) เป็นต้น

ในขณะที่ผลการศึกษาหลายเรื่องพบว่าบิดามารดามีปัญหาในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรหลายประเด็น โดยบิดามารดาจำนวนหนึ่งยอมรับว่าตนเองไม่สามารถให้ความรู้แก่บุตรในหลาย ๆ เรื่อง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและอารมณ์ในวัยรุ่น ระบบสืบพันธุ์ การสำเร็จความใคร่ การทำแท้งที่ถูกกฎหมาย เป็นต้น (ชนวดี บุญลือ 2546; สุพรรณิ นวลนาค 2546) ส่งผลให้บิดามารดา มีการสื่อสารกับบุตรในวิธีการที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นบิดามารดาจำนวนหนึ่งจึงมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ในการให้ความรู้ที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยรุ่น เช่น โรงเรียน หน่วยงานสาธารณสุข เป็นต้น

1.3.2 วิธีการสื่อสารข้อมูลเรื่องเพศศึกษากับบุตร ปัจจุบันบิดามารดามีวิธีการถ่ายทอดข้อมูลเรื่องเพศศึกษากับบุตรหลายวิธีทั้งทางตรงและทางอ้อม

1) *การถ่ายทอดข้อมูลทางตรง* วิธีการพูดคุยกับบุตรเป็นวิธีการที่บิดามารดา มีการถ่ายทอดข้อมูลเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น โดยตรง การที่บิดามารดาจะใช้วิธีการสื่อสารนี้ขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น เนื้อหาของเพศศึกษา พฤติกรรมทางเพศของบุตร (ชนวดี บุญลือ 2546) เนื้อหาเรื่องเพศศึกษาที่บิดามารดาต้องการจะถ่ายทอดข้อมูลโดยตรงให้แก่บุตร มักเป็นเรื่องที่ไม่กระทบกระเทือนความรู้สึกของบุตรได้ง่าย หรือเป็นเรื่องที่ไม่ละเอียดอ่อนมากนัก เช่น เรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคล มารดาเลือกที่จะใช้วิธีการพูดโดยตรงกับลูก บิดามารดามักจะไม่ใช้วิธีการพูดโดยตรงกับลูก ถ้าจะสื่อสารเรื่องที่ละเอียดอ่อนหรือเรื่องส่วนตัวของบุตร เช่น การลดความต้องการทางเพศ แต่จะเลือกวิธีการสอนทางอ้อมแทน เช่น การสนับสนุนให้ลูกออกกำลังกาย หรือ การสันทนการอย่างอื่น เช่น การหาหนังสือมาให้ลูกอ่าน (สุพรรณิ นวลนาค 2546: 75) นอกจากนี้บิดา

มารดา มักมีการสื่อสาร โดยตรงกับบุตรที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อย เช่น บุตรที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่าบุตรที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยบิดามารดาจะพูดคุยในลักษณะการอธิบาย หรือให้ความรู้กับบุตร (Guthrie & Bates, 2003: 587)

วิธีการถ่ายทอดข้อมูลเรื่องเพศศึกษาทางตรงของบิดามารดาผู้บุตรสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา การยกตัวอย่างจากประสบการณ์ของบิดามารดา การพูดคุยขณะที่บุตรมีการรับข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ การพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา บิดามารดา มีการพูดคุยเรื่องเพศศึกษาโดยตรงกับบุตร โดยการอธิบาย ให้ข้อคิดต่าง ๆ เช่น ข้อดี ข้อเสีย โดยไม่ใช้อารมณ์ ไม่ทำให้เรื่องเพศศึกษาเป็นเรื่องใหญ่ หรือเป็นเรื่องที่น่าอายที่จะพูดกันในครอบครัว มีการพูดคุยโดยใช้เหตุผล โดยบิดามารดา มีการวางตัวเป็นกลางในการพูดคุย วัยรุ่นเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ข้อมูล ซึ่งบิดามารดาไม่ควรกำหนดบทบาทให้วัยรุ่นเป็นเพียงผู้รับฟังข้อมูลจากบิดามารดาฝ่ายเดียว และบรรยากาศในการพูดคุยควรเป็นกันเอง ไม่ใช้การห้ามปราม ยกเว้นบางเรื่องที่จะก่อให้เกิดอันตรายโดยตรง จึงต้องมีการจำกัด การคาดโทษ หรือมีการชี้แจงถึงโทษที่จะได้รับหากทำความผิด (NPR, the Kaiser Family Foundation, & Harvard's Kennedy School of Government, 2003) และเมื่อบุตรมีการทำผิดก็อาจใช้วิธีการตักเตือนในเบื้องต้น โดยไม่พูดพร่ำเพรื่อ ซึ่งบิดามารดาสามารถใช้โอกาสขณะที่บุตรกำลังเปิดรับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาจากสื่อต่างๆ เช่น ขณะที่บุตรกำลังดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ หรือเมื่อพบกับเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับเรื่องเพศศึกษาประกอบการพูดคุย การอธิบายประกอบ หรืออธิบายเพิ่มเติม ในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่วัยรุ่น เช่น สิ่งที่ไม่ควรหรือไม่ควรปฏิบัติ หรือให้ข้อคิด เช่น สุขอนามัย การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับเพศตรงข้าม เรื่องเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และการระมัดระวังต่อเรื่องที่จะก่อให้เกิดอันตรายกับบุตร (สุพรรณิ นวลนาท 2546)

2) การถ่ายทอดข้อมูลทางอ้อม เป็นวิธีการที่บิดามารดา มีการสื่อสารกับวัยรุ่นทางอ้อมในการให้ข้อมูลเรื่องเพศศึกษา ซึ่งบิดามารดา มีวิธีการให้ความรู้ทางอ้อมหลายวิธีที่แตกต่างกัน ได้แก่ การทำตัวเป็นแบบอย่าง การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้หรือการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา การดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด (สุพรรณิ นวลนาท 2546)

(1) ทำตัวเป็นแบบอย่าง บิดามารดา มีการประพฤติเป็นแบบอย่างแก่บุตรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา โดยเฉพาะเรื่องความประพฤติหรือความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เช่น แสดงความซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส บิดามารดา รักใคร่ปรองดองกัน มีการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ (กองวางแผนครอบครัวและประชากร 2544: 77)

(2) ให้การสนับสนุนเพื่อให้บุตรมีความรู้หรือการปฏิบัติที่เหมาะสมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา บิดามารดา มีการให้การสนับสนุนการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา เช่น เลือซื้อหนังสือที่ให้ความรู้ที่เหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาเพื่อให้บุตร ได้มีการศึกษา ได้ด้วยตนเอง ซื่อ

เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับกาลเทศะให้ ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย หรือให้ร่วมกิจกรรมตามศูนย์ นันทนาการต่าง ๆ เพื่อให้บุตรใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสม จัดหาสิ่งแวดล้อมที่ลดความเสี่ยงต่อ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร (สุพรรณิ นวลนาท 2546) เช่น การเลือกสื่อต่างๆที่มีเนื้อหา เหมาะสมกับวัยของบุตร เช่น เพลงต่างๆ หนังสือ รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

(3) *ดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างใกล้ชิด* มีการเฝ้าดูพฤติกรรมหรือการเปลี่ยนแปลง ของบุตร โดยการสังเกต หรือพูดคุยกับบุตร เพื่อให้ทราบความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุตร เช่น หาข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อน คนใกล้ชิด หรือญาติ ที่บุตรสนิทด้วย สิ่งที่กำลังเป็นที่สนใจของบุตร เป็นต้น เพื่อให้สามารถป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมอันจะนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร รวมทั้งมีการแสดงความรัก ความห่วงใยบุตร ทำให้บุตรรู้สึกว่ามีบิดามารดาเป็นห่วง เช่นการบอกว่ารักและเป็นห่วงบุตรและไม่อยากให้บุตรทำให้เป็นห่วง หรือทำให้เสียใจ มีการถามไถ่ทุกข์สุขของบุตร (สุพรรณิ นวลนาท 2546: 73) รวมทั้งมีการเอาใจใส่ มีการตั้งกฎเกณฑ์ในบ้านที่ เกี่ยวข้องกับเพศศึกษา เช่น อนุญาตให้บุตรไปเที่ยวสถานเริงรมย์ในเวลากลางคืน ดูแลให้แต่งกาย ให้เหมาะสม เป็นต้น (ภารดี บุญเพิ่ม 2544)

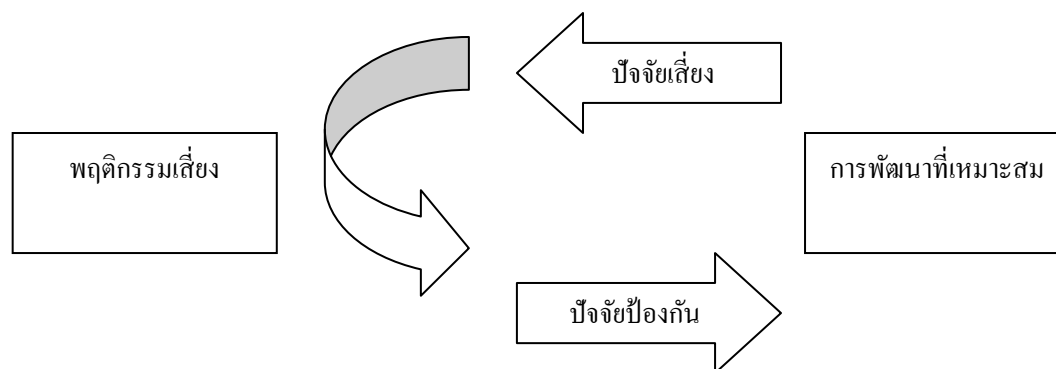
1.3.3 อายุ และระยะเวลาในการเริ่มสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตร วัยรุ่นมีความคิดเห็นว่า อายุที่เหมาะสมในการได้รับความรู้เรื่องเพศศึกษา คือ ประมาณ 12 ปี ขึ้นไป (กองวางแผน ครอบครัว และประชากร 2544: 70; ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์ 2544; Byers, Sears, Weaver, & Cohen, 2003: 5) ซึ่งเป็นอายุน้อยกว่าอายุที่บิดามารดาคาดไว้ โดยบิดามารดารายงานว่ามีการสอน เพศศึกษาแก่บุตรอายุ 13 ปีขึ้นไป โดยการเริ่มพูดคุยเรื่องเพศศึกษาเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับเพศของ วัยรุ่น โดยบิดามารดาเริ่มพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นหญิงก่อนวัยรุ่นชาย หรืออีกนัยหนึ่งคือเมื่อ วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ซึ่งวัยรุ่นหญิงมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเร็วกว่าวัยรุ่นชาย ดังนั้นบิดามารดาเริ่มพูดคุยเมื่อวัยรุ่นหญิงมีอายุเฉลี่ย 13 ปี หรือในช่วงอายุที่วัยรุ่นหญิงเริ่มมีการ เปลี่ยนแปลงของร่างกายเข้าสู่วัยรุ่น เช่น มีประจำเดือน เป็นต้น (Omar, McElderry & Zacharia, 2003: 83) ส่วนวัยรุ่นชายมีการเริ่มพูดคุยเรื่องเพศศึกษาเมื่อวัยรุ่นมีอายุ 15 ปี หรือสูงกว่านั้น เนื่องจากวัยรุ่นชายไม่มีข้อกำหนดทางร่างกายเป็นสิ่งที่ทำให้เริ่มพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับบิดามารดา บิดามารดาให้ความเห็นว่าหากมีการพูดคุยเรื่องเพศศึกษาเมื่อวัยรุ่นมีอายุน้อย จะทำให้พูดคุยกับบุตร ได้ง่ายมากกว่าเมื่อบุตรมีอายุมากขึ้น (ชนวดี บุญลือ 2546) ในขณะที่บิดามารดาบางกลุ่มมีการเริ่ม สอนเรื่องเพศศึกษาเวลาเดียวกับที่โรงเรียนเริ่มสอนเพศศึกษา หรือสอนเมื่อคิดว่าบุตร โตพอที่จะรู้ เรื่องหรือเข้าใจเรื่องราว (กองวางแผนครอบครัว และประชากร 2544)

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นประกอบด้วยแนวคิด 2 แนวได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันในเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์ และ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ รายละเอียดมีดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันในเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์

กรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบโปรแกรมสำหรับป้องกัน และแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น เน้นกระบวนการพัฒนาการวัยรุ่นโดยเน้นการป้องกัน หรือแทรกแซงปัจจัยเสี่ยง และส่งเสริมปัจจัยป้องกันของวัยรุ่นในเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์ (Bogenschneider, 1996) ซึ่งประกอบด้วยระดับต่าง ๆ ได้แก่ วัยรุ่น ครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และชุมชนที่วัยรุ่นอาศัยอยู่

2.1.1 ปัจจัยเสี่ยง (Risk factors) ปัจจัยเสี่ยงสำหรับการพัฒนาของวัยรุ่นคำนึงถึงปัจจัยที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิดกับตัววัยรุ่นมากกว่าปัจจัยทางสังคม ปัจจัยแวดล้อมใกล้ชิดตัววัยรุ่น เช่น การดูแลของบิดามารดา (parent monitoring) หรือการตั้งใจเรียนของตัววัยรุ่น (commitment in school) เป็นต้น ถึงแม้ว่าปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ เป็นปัจจัยเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางลบของวัยรุ่น เช่น โครงสร้างของครอบครัว ขนาดของครอบครัว หรือ ประวัติการใช้สารเสพติดของสมาชิกในครอบครัว อย่างไรก็ตามการศึกษาหลายเรื่องพบว่าการพัฒนาของมนุษย์ไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยเสี่ยงใดเพียงปัจจัยเดียว ในทางกลับกันถ้ามีปัจจัยเสี่ยงมากเท่าใด ย่อมส่งผลให้มีโอกาสที่จะเกิดพฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้นเท่านั้น เช่น งานของ Small & Luster (1994) พบว่าหากวัยรุ่นมีจำนวนปัจจัยเสี่ยงมากขึ้นจะส่งผลให้มีพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น ซึ่งนักวิจัยได้แบ่งกลุ่มปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ในเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์ได้ 4 กลุ่ม คือ 1) ตัววัยรุ่น เช่น ความสามารถทางการศึกษาต่ำ 2) ครอบครัว เช่น การดูแลของพ่อแม่ต่ำ 3) ชุมชนที่อยู่อาศัย เช่น อยู่ในชุมชนที่ไม่ดี และ 4) สังคม เช่น วัฒนธรรม หรืออิทธิพลของสื่อ เป็นต้น

2.1.2 ปัจจัยป้องกัน (Protective factors) ปัจจัยป้องกันของวัยรุ่น ได้แก่ กระบวนการป้องกัน (protective processes) ซึ่งรวมถึงตัววัยรุ่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัววัยรุ่น ซึ่งปัจจัยการป้องกันของ

วัยรุ่นอาจไม่ได้เป็นแค่ปัจจัยทางบวกที่ตรงข้ามกับปัจจัยเสี่ยงของวัยรุ่น และส่งผลกระทบต่อตรงไปผู้ผลลัพธ์ของวัยรุ่น กระบวนการป้องกันของวัยรุ่นที่สำคัญและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ กระบวนการป้องกันที่อยู่รอบตัววัยรุ่นมากกว่ากระบวนการที่อยู่ไกลจากตัววัยรุ่นออกไป จากตัวอย่างที่แสดงในตารางที่ 1 พบว่า วัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะยากลำบากต่าง ๆ เช่น พิการ์ ยากจน ถูกทอดทิ้ง ถูกทารุณ พ่อแม่หย่าร้าง สงคราม เป็นต้น มีปัจจัยป้องกันสำหรับวัยรุ่นในระดับครอบครัว เช่น การมีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดาหรือมารดาอย่างน้อย 1 คน การศึกษาหลายเรื่องพบว่าวัยรุ่นสามารถมีพัฒนาการที่ดีได้ถึงแม้ว่าจะมาจากครอบครัวที่มีบิดามารดาหย่าร้างกัน สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะวัยรุ่นกลุ่มดังกล่าวมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบิดามารดาอย่างน้อยคนหนึ่ง เป็นต้น ส่วนปัจจัยป้องกันในระดับเพื่อนที่สำคัญ คือ การได้เรียนรู้พฤติกรรมที่ดีของเพื่อนและนำไปเป็นแบบอย่าง ซึ่งโปรแกรมหลายแห่งได้ใช้ปัจจัยดังกล่าวเป็นพื้นฐานในการออกแบบ โดยให้วัยรุ่นในชุมชนเป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับวัยรุ่นคนอื่น ๆ เป็นต้น

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวการศึกษานี้เป็นการส่งเสริมพัฒนาการที่ดีของวัยรุ่นโดยอาศัยความร่วมมือของบิดามารดาในการเป็นผู้สื่อสารข้อมูลเรื่องเพศศึกษาแก่บุตร ซึ่งนอกจากบิดามารดาเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับบุตร เป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับบุตรในการแสดงออกถึงการให้ความรัก ความอบอุ่น ห่วงใยแก่บุตรแล้ว ยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตร และยังส่งผลให้มีกระบวนการป้องกันอื่นๆ ที่อยู่รอบตัววัยรุ่นตามมาอีกด้วย เช่น การสอดส่องดูแลบุตร เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างให้วัยรุ่นมีพัฒนาการในทางที่เหมาะสม พัฒนาอัตลักษณ์ที่ดี และเป็นการสร้างความสามารถของวัยรุ่นเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ตารางที่ 1 ปัจจัยเสี่ยง และปัจจัยป้องกันเชิงมนุษยนิเวศศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการของวัยรุ่น

ระดับ	ปัจจัยเสี่ยง	ปัจจัยป้องกัน
วัยรุ่น	<ul style="list-style-type: none"> -พฤติกรรมต่อต้านสังคม -การไม่เชื่อฟังบิดามารดา -ความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน -การปรับตัวที่ไม่ดี -ผลการเรียนตกต่ำ การไม่สนใจเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> -ทักษะการตัดสินใจที่เหมาะสม -ความสามารถทางการศึกษา -การเห็นคุณค่าในตนเอง -มีความรับผิดชอบ -มีทักษะทางสังคม เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ -ความเชื่อทางศาสนา
ครอบครัว	<ul style="list-style-type: none"> -การขาดการเอาใจใส่ของบิดามารดา -การสอดส่องดูแลของบิดามารดา -ความห่างเหินหรือสัมพันธ์ภาพที่ไม่ดีกับบิดามารดา -การขาดทักษะในการอบรมสั่งสอนของบิดามารดา 	<ul style="list-style-type: none"> -สัมพันธ์ภาพที่ดีกับบิดามารดา -การสื่อสารที่ดีกับบิดาและมารดา
เพื่อน	<ul style="list-style-type: none"> -อิทธิพลของเพื่อน -พฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อน 	<ul style="list-style-type: none"> -พฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีของเพื่อน -สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน
โรงเรียน	<ul style="list-style-type: none"> -การไม่ได้รับการเอาใจใส่จากครู -การไม่ได้รับความเข้าใจจากครู -การไม่เข้าใจ หรือไม่มีความรู้เรื่องเพศศึกษา -การสื่อสารที่ไม่ดีกับวัยรุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> -ทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับนักเรียน -การเอาใจใส่ สอดส่องดูแลพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน -สัมพันธ์ภาพกับครู
ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> -การไม่ตระหนักในปัญหาของคนในชุมชน -การอยู่อาศัยในชุมชนยากจน -การมีส่วนร่วมกิจกรรมในชุมชนน้อย -การย้ายถิ่นฐานบ่อย 	<ul style="list-style-type: none"> -การสนับสนุนจากชุมชน -การมีส่วนร่วมในกลุ่มสนับสนุนต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

ที่มา : ดัดแปลงจาก ตาราง Ecological risk and protective process that influence youth development ของ Karen Bogenschneider (1996)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข 2547

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) อาศัยหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม และสร้างองค์ความรู้ขึ้นระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนอื่นในกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำ (Kolb, 1984; Mainemelis, Boyatzis, & Kolb, D.A., 2002) ซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์นี้ประกอบด้วยองค์ประกอบของการเรียนรู้จากประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่ม ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

2.2.1 องค์ประกอบของการเรียนรู้จากประสบการณ์ องค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบนี้มีอยู่ 4 ประการ คือ ประสบการณ์ การสะท้อนความคิดและถกเถียง เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด และการทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

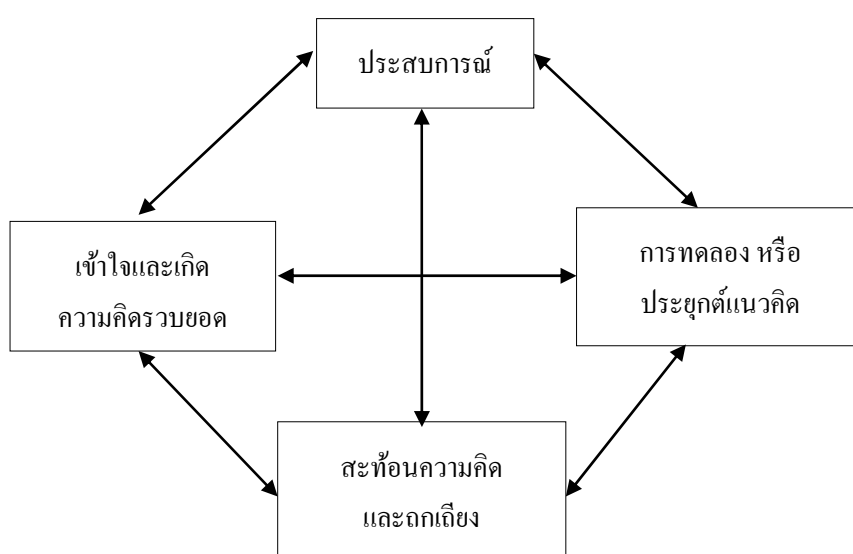
องค์ประกอบที่ 1 ประสบการณ์ (Experience) ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ โดยผู้สอนจะพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์อยู่ก่อนแล้วดึงประสบการณ์ของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้ และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองได้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มของผู้สอน การที่ผู้สอนพยายามให้นักเรียนดึงประสบการณ์มาใช้ในการเรียนจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยผู้เรียนรู้สึกได้ว่าตัวเองได้มีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยมีคนฟังเรื่องราวของตนเองและขณะเดียวกันก็ได้รับรู้เรื่องราวของคนอื่น ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นและส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่ม ในขณะที่ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาในการอธิบายหรือยกตัวอย่าง เพียงแต่ใช้เวลาในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 การสะท้อนความคิดและถกเถียง (Reflective and Discussion) การที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง โดยผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นการวิเคราะห์วิจารณ์ และผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงความคิด ความรู้สึกของคนอื่นที่ต่างไปจากตนเอง จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น ซึ่งผลสะท้อนความคิดเห็น โดยการอภิปราย จะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลาย หรือมีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ถึงการควบคุมตนเองและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การที่ผู้เรียนจะอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นได้มากน้อยแค่ไหน หรือเป็นไปตามเนื้อหาที่จะสอนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเตรียมประเด็นอภิปรายหรือวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 เข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอด เกิดได้หลายทางเช่นจากการบรรยายของผู้สอน การมอบหมายให้อ่านจากเอกสาร ตำรา หรือได้จากการสะท้อนความคิดเห็นหรืออภิปรายในองค์ประกอบที่ 2 โดยผู้สอนอาจจะสรุปความคิดรวบยอดจากการอภิปรายและการนำเสนอของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ในที่นี้ผู้สอนเป็นผู้นำทางและผู้เรียนเป็นผู้สานต่อจน

ความคิดนั้นสมบูรณ์เป็นความคิดรวบยอด หรืออาจเกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่มสรุปแล้ว ผู้สอนช่วยเติมแต่งให้สมบูรณ์ ซึ่งความคิดรวบยอดนี้จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ หรือความเข้าใจในเนื้อหาขั้นตอนของการฝึกทักษะต่างๆ ที่จะช่วยทำให้นักเรียนปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment / Application) คือ การที่ผู้เรียนนำการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์หรือ ทดลองใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การสนทนา สร้างคำขวัญ ทำแผนภูมิ แสดงบทบาทสมมุติ ฯลฯ เป็นการแสดงถึงผลของความสำเร็จของการเรียนรู้ในองค์ประกอบที่ 1 ถึง 3 ซึ่งผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมในองค์ประกอบนี้ ในการประเมินผลการเรียนการสอนได้

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการ จะเป็นไปอย่างพลวัตร โดยอาจเริ่มจากจุดใดจุดหนึ่ง และเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนั้นในแง่ของการเรียนการสอนจึงอาจเริ่มต้นที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ แต่สำคัญที่การจัดกระบวนการให้ครบทุกองค์ประกอบ

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์

การพัฒนาบุคคลสามารถทำได้ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Attitude) และทักษะพิสัย (Skill) ซึ่งทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์กัน ในที่นี้จะได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแต่ละด้าน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ดังนี้

1) **การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านพุทธิพิสัยจากประสบการณ์** เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อทบทวนพัฒนา ต่อยอดความรู้เดิม เพื่อการให้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ใหม่นี้ไปผนวกกับความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิม ผู้เรียนจะผ่านขั้นตอนของการเรียนรู้ คือ รู้ เข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้ การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทำได้โดยเริ่มจากองค์ประกอบประสบการณ์ หรือความคิดรวบยอด

การจัดการเรียนด้านพุทธิพิสัยโดยใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถจัดกิจกรรมแต่ละองค์ประกอบดังนี้

(1) ประสบการณ์ ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้ที่แต่ละคนมี อาจใช้การจับคู่พูดคุยกันในระยะเวลาสั้น ๆ แล้วผู้สอนสุ่มถามแต่ละคู่ การให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้หรือประสบการณ์ เกี่ยวกับเนื้อหาที่ผู้สอนจะสอน จะช่วยให้ผู้สอนได้ทราบถึงความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียน ซึ่งจะประโยชน์ในองค์ประกอบต่อไป

(2) ความคิดรวบยอดจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนนำเสนอ ผู้สอนสามารถสรุปความคิดรวบยอด และบรรยายเพิ่มเติม แต่ถ้าผู้สอนเริ่มต้นด้วยการบรรยายความคิดรวบยอด อาจบรรยายไปบางส่วน แล้วให้ผู้เรียนได้นำเสนอประสบการณ์ แล้วสรุปความคิดรวบยอดทั้งหมด ทุกครั้งที่ให้ผู้เรียนนำเสนอประสบการณ์ ผู้สอนต้องสรุปและเชื่อมโยงประสบการณ์นั้นกับความคิดรวบยอด

(3) การสะท้อน/อภิปราย หลังจากที่ผู้เรียนได้รับเนื้อหาความรู้ไปแล้ว ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้นและเพื่อเตรียมให้ผู้เรียนมีความรู้ไปใช้ ผู้สอนอาจใช้ใบงานกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนอภิปรายในประเด็นสำคัญของความรู้

(4) การทดลอง/ประยุกต์ เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจากองค์ประกอบ 1-3 มาทดลองใช้ ผู้สอนสามารถประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการนำความรู้ที่ได้ไปใช้หรือไม่ ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมด้วยการแบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย 5-6 คน มอบหมายให้ทำกิจกรรมตามใบชี้แจง หรือใบงาน

2) การจัดการเรียนการสอนด้านทัศนคติพิสัยจากประสบการณ์ การอบรมหรือการสอนด้านทัศนคติ (Attitude) เป็นการปรับเปลี่ยนหรือเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรัก ความคิด ความเชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีแล้วจะมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ไม่ยาก เนื่องจากเจตคติประกอบด้วย ความคิด ความเชื่อ และความรู้สึก ดังนั้นผู้สอนจึงต้องจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างและปรับเปลี่ยนส่วนประกอบทั้ง 2 กล่าวคือ ในการจัดกิจกรรมขององค์ประกอบประสบการณ์ จะเป็นขั้นการสร้างความรู้สึก และการสะท้อน/อภิปราย จะเป็นขั้นตอนการจัดระบบความคิดความเชื่อ เกิดความคิดรวบยอดที่ปรับเปลี่ยนไป และนำไปทดลองใช้ในองค์ประกอบสุดท้าย

3) การจัดการเรียนการสอนด้านทักษะพิสัยจากประสบการณ์ เนื่องจากทักษะเป็นความสามารถที่คนเราไม่เคยมีมาก่อน แต่ได้เรียนรู้จากการกระทำจนกระทั่งชำนาญ ดังนั้นการสอนทักษะมี 2 ขั้นตอนคือ

(1) ขั้นรู้ข้อเท็จจริง เป็นขั้นตอนที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ว่าทักษะเหล่านี้มีความสำคัญและฝึกฝนได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบการเรียนรู้ 3 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ ความคิดรวบยอด และการสะท้อนความคิดและอภิปราย องค์ประกอบด้านประสบการณ์ ผู้สอนอาจ

ใช้กรณีศึกษาหรือสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียนคิดใช้ทักษะดังกล่าวหรือใช้การสาธิตซึ่งอาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมได้ การสาธิตจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นจริงในลำดับขั้นอย่างชัดเจน ส่วนองค์ประกอบความคิดรวบยอดเกิดขึ้นโดยการบรรยาย นำ ประกอบกับการยกตัวอย่างและให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายถึงความสำคัญ และวิธีการฝึกทักษะนั้น ๆ ส่วนองค์ประกอบด้านการสะท้อนและการอภิปรายอาจสอนให้ผู้เรียนจัดกลุ่มย่อย หรือกลุ่มระดมสมอง เพื่อหากฎเกณฑ์ โดยกิจกรรมทั้ง 3 องค์ประกอบสามารถจัดเปลี่ยนลำดับได้ตามความเหมาะสม

การสะท้อนทักษะในขั้นรู้อธิบายจริงนั้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนดังนี้

ก) การบรรยาย นำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และให้ข้อมูลหรือความรู้ที่จำเป็น ใช้เวลาไม่มากนักและใช้การมีส่วนร่วมจากผู้เรียนเป็นการตั้งคำถาม หรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

ข) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้โดยใช้สื่อดังนี้

-กรณีศึกษา ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษา

-สถานการณ์จำลอง ผู้สอนกำหนดโจทย์เป็นสถานการณ์จำลอง โดยผู้สอนอาจเป็นผู้แสดงเอง หรือให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมด้วย จุดประสงค์สำคัญอยู่ที่การอภิปราย และสอนประกอบสถานการณ์จำลอง

-การสาธิต โดยแสดงบทบาทสมมุติ อาจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสาธิต หรืออาจให้ผู้เรียนแสดงเองทั้งหมด โดยมีผู้สอนซุ่มบทยให้ หลังจากการแสดงบทบาทสมมุติแล้ว ผู้สอนอาจนำบทสนทนาขึ้นกระดานหรือแผ่นใส เพื่ออภิปราย และสอนประกอบบทสนทนา

-การอภิปรายในกลุ่มเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนวิเคราะห์จากสถานการณ์จำลอง หรือจากการสาธิต เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการในแต่ละขั้นตอน

(2) ขั้นลงมือกระทำ เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มาจากขั้นตอนแรก ประกอบไปด้วยการประยุกต์แนวคิด โดยให้ผู้เรียนฝึกทักษะโดยใช้บทบาทสมมุติ (Role play) หรือการฝึกซ้อม (Rehearsal play) เป็นกิจกรรมหลักและมีการฝึกซ้ำโดยผลัดกันแสดงบทบาทจนชำนาญ การเรียนในรูปแบบนี้ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้สถานการณ์จำลองและการสาธิต การฝึกบทบาทสมมุติ และประเมินผล

ก) การฝึกบทบาทสมมุติ เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการฝึกทักษะ สามารถทำโดยสมมุติตัวละครและสถานการณ์ขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสมมุติตัวเองเป็นตัวละครตามโจทย์ ดังนั้นต้องกำหนดโจทย์ให้ชัดเจน คือ สถานการณ์ บทบาทของตัวละคร และ บทบาทของผู้สังเกตการณ์

การฝึกบทบาทสมมุติอาจใช้กลุ่ม 2-3 คน หรือกลุ่มเล็ก 5 -6 คน ยิ่งกลุ่มมีคนมากขึ้นก็จะมีการเรียนรู้กันเองมากขึ้น

ข) การฝึกซ้อม เป็นการให้ผู้เรียนฝึกเป็นตัวของตัวเองในสถานการณ์ที่กำหนด

การฝึกบทบาทสมมุติและการซ้อมบทมีความแตกต่างกันคือ การฝึกบทบาทสมมุติจะตั้งโจทย์โดยการสมมุติ ทั้งสถานการณ์และตัวละครที่ผู้เรียนแสดง โจทย์มักขึ้นต้นด้วยคำว่า “สมมุติให้ท่านเป็น...” ส่วนการฝึกซ้อม จะเป็นการกำหนดให้ผู้เรียนเล่นเป็นตัวของตัวเองแต่ในสถานการณ์ที่ผู้เรียนพบได้เสมอ ซึ่งมักจะเป็นการกำหนดให้ผู้เรียนได้ฝึกหาทางออกในสถานการณ์ที่เป็นจริง

หลังจากที่เปิดโอกาสให้มีการฝึกบทบาทสมมุติหรือฝึกซ้อมแล้ว ต้องมีการประเมินผลของการฝึก ซึ่งจะเป็นการสะท้อนผลของการฝึกปฏิบัติทักษะว่าเป็นไปตามขั้นตอนหรือทำได้ถูกต้องหรือไม่ ทำได้หรือทำไม่ได้เพราะเหตุใด รูปแบบการประเมินทำได้ 2 แบบ ดังนี้

ก. ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้สอนกำหนดในใบงานให้ชัดเจนว่าจะประเมินอย่างไร ในเรื่องอะไร หรือประเด็นอะไรบ้าง

ข. ผู้สอนช่วยประเมิน เป็นวิธีการที่ผู้สอนช่วยวิจารณ์ประกอบการขอความคิดเห็นจากผู้เรียนในห้อง หรือผู้สอนอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ หรือให้สมาชิกในกลุ่มเล่าถึงการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนคนอื่นแล้วผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ

2.2.3 องค์ประกอบของกระบวนการกลุ่มในเรียนรู้จากประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองและประสบการณ์ของผู้อื่น ดังนั้นการจัดการหรือออกแบบกลุ่มที่เหมาะสมและช่วยให้บรรลุงานหรือวัตถุประสงค์ด้วยการออกแบบงานที่เหมาะสม

ประเภท	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ข้อจำกัด
กลุ่มที่ไม่มีการจัดสรรบทบาท		
1.กลุ่ม 2 คน	มีส่วนร่วมได้ง่ายในเวลาสั้นๆ	ขาดความลึกซึ้ง
2.กลุ่มย่อยระดมสมอง (3-4 คน)	มีส่วนร่วมโดยมีความลึกซึ้งปานกลาง	ขาดการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง
กลุ่มที่มีการจัดสรรบทบาท		
3. กลุ่ม 3 คน	เรียนรู้ตามบทบาทที่แตกต่างกัน	ขาดความหลากหลาย
4. กลุ่มเล็ก (5-6 คน)	วิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง	ใช้เวลาในการรวมกลุ่มและทำงาน

3. การสร้างโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งได้พัฒนาขึ้นจากผลของการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมนำร่อง ผสมผสานกับผลของการสังเคราะห์โปรแกรมอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้พัฒนาโดยการอ้างอิงจากทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเป็นหลัก

3.1 ความสำคัญของโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

จากปรากฏการณ์ที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเพิ่มมากขึ้น เช่น การตั้งครกในวัยเรียน การติดโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งรวมทั้งการติดเชื้อ HIV ส่งผลให้มีการคิดแนวทางการป้องกันหรือแก้ปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีโครงการในเชิงป้องกัน หรือการแทรกแซงเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โดยอาศัยครอบครัวเป็นปัจจัยหลักไม่มากนัก (ชนวนดี บุญถนอม 2545, ภารดี บุญเพิ่ม 2544, มจรดา เจริญทวีทรัพย์ 2545) ทั้งนี้ผลการศึกษาหลายเรื่องแสดงความสอดคล้องกันว่า เด็กและวัยรุ่นมีความเห็นว่าบิดามารดาเป็นบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการสอนเรื่องเพศศึกษา (Klein & Gordon, 1992) ทั้งนี้เพราะบิดามารดาเป็นผู้ใกล้ชิดที่สุดกับบุตรมากที่สุด ทำให้บุตรรู้สึกว่าจะสามารถขอคำปรึกษาได้เมื่อมีปัญหาส่วนตัว แต่ในขณะเดียวกัน บิดามารดามีความรู้สึกอายหรือลำบากใจในการที่ต้องพูดกับบุตรเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษา (กุลกานต์ อภิวัฒน์ถาวร และคณะ 2549) ไม่มีความพร้อมในการพูดคุยกับบุตร จึงส่งผลให้มีการพูดคุยหรือสื่อสารกันในเรื่องดังกล่าวน้อย หรือมีการถ่ายทอดข้อมูลไม่เหมาะสม (มจรดา เจริญทวีทรัพย์ 2545, ภารดี บุญเพิ่ม 2544)

ดังนั้น การส่งเสริมให้มีโครงการที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาจะเป็นการนำไปสู่การที่บิดามารดาเห็นความสำคัญของตนเองในการเป็นครูคนแรกของบุตรในการสอนเรื่องเพศศึกษา มีการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรง่ายมากขึ้น และมีประสิทธิภาพขึ้น ส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศน้อยลง ซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้ตั้งอยู่บนความเชื่อหลักหลายประการ (Siecus, 2002) ได้แก่

- บิดามารดาเป็นผู้ให้ความรู้หลักเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษากับบุตรของตน
- การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่มีประสิทธิภาพเป็นการลดการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น
- การพัฒนาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และเป็นการเพิ่มความพร้อมในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้วัยรุ่นลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
- บิดามารดาที่ไม่ได้มีการพูดคุยเรื่องเพศศึกษาเป็นเพราะรู้สึกถึงความยากลำบากในการสื่อสารกับบุตร

จึงเป็นที่มาของการเริ่มต้นของการพัฒนาโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาที่มีจุดเน้นในการส่งเสริมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น โปรแกรมดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นมีความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้น และสนับสนุนให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดามากขึ้น

3.2 โปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น

การพัฒนาโปรแกรมป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่าง ๆ สามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ การให้ความรู้ กระบวนการให้ความรู้ และการออกแบบและประเมินผล (Borkowski, Akai & Smith, 2006, p.5-11)

3.2.1 การให้ความรู้ (Treatment principles) เป็นการแสดงความผสมผสานระหว่างวิทยาศาสตร์ และศิลปะของการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้น โปรแกรมที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะ คือ 1) ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) ประกอบด้วยรูปแบบที่มีเนื้อหาแบบบูรณาการซึ่งครบถ้วนในการป้องกัน หรือช่วยแก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมาย 3) สอดคล้องกับพื้นฐานและวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมาย 4) มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างวิทยากรกลุ่มและกลุ่มเป้าหมาย และ 5) มีการใช้วิธีการนำเสนอความรู้ที่หลากหลาย จึงจะส่งผลให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมที่มากขึ้น

3.2.2 กระบวนการให้ความรู้ (Procedure principles) เป็นหลักในการช่วยให้มีการประยุกต์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ การบริหาร โปรแกรมที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของเนื้อหากับความต้องการและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย 2) ระยะเวลาในการดำเนินการที่เหมาะสม เช่น มีการจัดเนื้อหาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก หรือแก้ปัญหาที่เหมาะสมแก่กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งมีการดำเนินโปรแกรมที่เหมาะสมกับเวลาว่างของกลุ่มเป้าหมาย 3) มีวิทยากรและผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ 4) มีการคำนึงถึงการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว 5) มีการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่กลุ่มเป้าหมายได้รับ

3.3.3 การออกแบบและประเมินผล (Design and evaluation principles) การออกแบบโปรแกรมที่ดีควรมีทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อใช้ประเมินประสิทธิภาพจริงของโปรแกรม โดยไม่มีอคติ ดังนั้น ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมควรเป็นกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน โดยผู้ออกแบบโปรแกรมสามารถใช้วิธีการสุ่มเพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นอกจากนั้นควรมีการเปรียบเทียบคุณสมบัติของทั้งสองกลุ่มก่อนที่จะดำเนินการทดลอง เพื่อเป็นการประเมินว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคล้ายคลึงกัน

การประเมินโปรแกรมที่ดีต้องมีการประเมินผลของการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพโดยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ และมีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโปรแกรมอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้ได้หลักฐานที่น่าเชื่อถือในการบอกประสิทธิภาพของโปรแกรม ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานโดยใช้หลักทางสถิติ การประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรมที่เห็นได้ชัดเจน มีการ

ประเมินผลลัพธ์ของโปรแกรมโดยใช้ตัวแปรหลายตัว มีการทดสอบความเชื่อมั่น นอกจากประเมินผลลัพธ์สุดท้ายของโปรแกรมแล้ว ควรมีการประเมินกระบวนการเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมโปรแกรม สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลง และการประเมินผลกระทบต่อสังคม เช่น โปรแกรมอาจส่งผลกระทบต่อคนเพียงจำนวนเล็กน้อย แต่ผลของการเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมได้ นอกจากนั้นการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

3.4 การสังเคราะห์โปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น

การศึกษานี้ได้มีการทบทวนวรรณกรรมโดยศึกษาโปรแกรมที่ป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่เน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นบิดามารดาของบุตรวัยรุ่น ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้ การปรับเปลี่ยนเจตคติของบิดามารดาเพื่อให้การสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการสืบค้นข้อมูลของโปรแกรมพบว่า มีโปรแกรมที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 10 โปรแกรม เป็นโปรแกรมของต่างประเทศ 7 โปรแกรม และเป็นโปรแกรมของประเทศไทย 3 โปรแกรม ซึ่งทุกโปรแกรมต้องมีหลักเกณฑ์เดียวกัน คือ 1) มีกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโปรแกรมเป็นบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น หรือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุระหว่าง 10-18 ปี) 2) ต้องมีการดำเนินการวิจัยแบบกึ่งทดลองขึ้นไป กล่าวคือ มีการประเมินผลก่อนและหลังการใช้โปรแกรม หรือมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้ง 2 กลุ่ม รายละเอียดของแต่ละโปรแกรมมีดังนี้

3.4.1 Fact and Feelings Miller, C., Norton, M.C., Jenson, G.O., Lee, T.R., Christopherson, C. & King, P.K. (1993). Impact evaluation of fact & feelings: A home-based video sex education curriculum. *Family Relations*, 42, 392-400.

วัตถุประสงค์ ส่งเสริมให้บิดามารดา มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรได้ดีขึ้น

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนชั้นเกรด 7, 8 (อายุ 12-14 ปี) ที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ และบิดามารดาของนักเรียน จำนวน 548 คน

เนื้อหา การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ความเครียด การให้คุณค่าเกี่ยวกับเรื่องเพศ ร่างกาย ระบบสืบพันธุ์ ผลของการมีเพศสัมพันธ์ การตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์

กิจกรรม คู่มือทัศน อ่านจดหมายข่าว ทั้งหมด 6 ครั้ง ซึ่งบิดามารดา มีการสนทนากับบุตรขณะคู่มือทัศน หรืออ่านจดหมายข่าว

ผลการประเมิน การศึกษานี้ทำการประเมินผล 2 ครั้งคือ ระหว่างการได้รับทัศน และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม 12 เดือน โดยผู้ประเมินภายในโปรแกรม บิดามารดาที่เข้าร่วมโปรแกรม

รายงานว่ามี การให้คุณค่าของการไม่มีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนมากขึ้น มีความถี่ และมีคุณภาพในการสื่อสารเรื่องเพศมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

3.4.2 Project Taking Charge: Jorgensen, S.R. (1991). Project taking charge: An evaluation of an adolescent pregnancy prevention program. *Family Relations*, 40, 373-380.

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับเรื่องเพศ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบิดามารดา และเพื่อน และมีกรวางแผนชีวิตในอนาคต รวมทั้งช่วยบิดามารดาในการมีส่วนร่วมในการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรวัยรุ่น และร่วมวางแผนอนาคตของบุตร

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนเกรด 7 จำนวน 136 คน และบิดามารดาของนักเรียนจำนวน 126 คน

เนื้อหา การพัฒนาตนเองของเยาวชน การมีคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น และเครือข่ายทางสังคม การพัฒนาการของระบบสืบพันธุ์

กิจกรรม นักเรียนทำกิจกรรม 6 สัปดาห์ โดยได้รับเนื้อหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา คหกรรมศาสตร์ในระหว่างภาคเรียนปกติ ส่วนบิดามารดาของนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนา 3 ครั้ง

ผลการประเมิน นักเรียนรายงานว่ามีระดับความรู้และมีการสื่อสารกับบิดามารดาเกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น ในขณะที่บิดามารดา รายงานว่ามี ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น

3.4.3 STAY SMART: Pierre, T.L., Mark, M.M., Kaltreider, D.L., & Aikin, K.J. (1995). A 27-month evaluation of a sexual activity prevention program in boys & girls clubs across the nation. *Family Relations*, 44(1), 69-77.

วัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันหรือลดพฤติกรรมทางเพศ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติดต่างๆ เช่น แอลกอฮอล์ หรือกัญชา ในกลุ่มเยาวชนหญิงและชาย

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม เยาวชนอายุ 13-15 ปี 359 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆ ละ 119, 117 คน และกลุ่มควบคุม 123 คน และบิดามารดาของเยาวชน

กิจกรรม กิจกรรมสำหรับเยาวชน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 12 ครั้งๆ ละ ประมาณ 12-90 นาที ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น บทบาทสมมติ คู่มือทัศน อภิปราย ส่วนกิจกรรมสำหรับบิดามารดาเป็นการเข้าร่วมอบรมสัมมนา 4 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน แบบสอบถามเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว เจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ และพฤติกรรมทางเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ ความถี่ในการมีเพศสัมพันธ์

ผลการประเมิน เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีพฤติกรรมทางเพศน้อยกว่ากลุ่มควบคุมในระยะยาว คือประเมินหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเดือนที่ 15 และ 23 ส่วนบิดามารดาไม่ได้รับการประเมินผล

3.4.4 Improving comfort about sex communication between parents and their adolescents: Burgess, V., Dziegielewska, S.F., Green, C.E. (2005). Improving comfort about sex communication between parents and their adolescents. *Brief Treatment and Crisis Intervention*, 5, 379-390.

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีความสบายใจ และมีความมั่นใจในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและเยาวชน

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม เยาวชนอายุ 14-18 ปี และบิดามารดา 6 ครอบครัว

เนื้อหา พฤติกรรมทางเพศของเยาวชน เช่น การไม่มีเพศสัมพันธ์ของเยาวชน การคุมกำเนิด ผลของการได้รับเชื้อต่าง ๆ ที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการตั้งครรภ์ ทักษะการสื่อสาร และการตัดสินใจ

กิจกรรม บทบาทสมมติ การเป็นแบบอย่าง แบบฝึกหัดในการพัฒนาทักษะต่างๆโดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและเยาวชน บิดามารดาและเยาวชนทำกิจกรรมร่วมกันทั้งหมด 4 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรม 2 สัปดาห์ต่อเนื่องกัน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ผลการประเมิน หลังการเข้าร่วมโปรแกรมบิดามารดามีคะแนนความสบายใจในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4.5 Oliver, D., Leeming, F., & Dwyer, W. (1998). Studying parental involvement in school-based sex education: Lessons learned. *Family Planning Perspectives*, 30 (3), 143-147.

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีส่วนร่วม และมีการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรมากขึ้น

ผู้เข้าร่วมโครงการ นักเรียนเกรด 5-8 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 274 คน และกลุ่มควบคุม 501 คน และบิดามารดาของนักเรียน

เนื้อหา สำหรับบิดามารดาและบุตร ได้แก่ โครงสร้างของครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อน และเพื่อนต่างเพศ การจัดการกับความขัดแย้ง ความเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เพศ ส่วนเนื้อหาสำหรับบิดามารดาที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ บทบาทของบิดามารดา การพัฒนาทักษะการฟัง การประเมินความต้องการของบุตร การประเมินจุดดีและจุดด้อยของบุตร การพัฒนาทักษะการสื่อสารในครอบครัว

กิจกรรม บิดามารดาและบุตรทำกิจกรรมร่วมกันที่บ้านตามใบงานที่ได้รับมอบหมายในเรื่องต่างๆ 10 เรื่อง และบิดามารดาเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 ชั่วโมง

ระยะเวลาที่ทำกิจกรรม การทำกิจกรรมระหว่างบิดามารดาและบุตรที่บ้าน 2 สัปดาห์ และการอบรมเชิงปฏิบัติการของบิดามารดา 2 ชั่วโมง

ผลการประเมิน บิดามารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีเจตคติดีกว่าและมีความรู้สึกต่อโปรแกรมดีกว่าบิดามารดาที่ไม่ได้ร่วมโปรแกรม โดยบิดามารดาที่ 2 ใน 3 ให้เห็นว่ากิจกรรมที่ทำ

ร่วมกับบุตรที่บ้านเป็นการสนับสนุนให้มีการอภิปรายระหว่างบิดามารดาและบุตรมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ไม่เคยพูดคุยกันมาก่อน

3.4.6 Management the Pressure before Marriage: Blake, S., Simkin, L., Ledsky, R., Perkins, C., and Calabrese, J. (2001). Effects of a parent-child communications intervention on young adolescents' risk for early onset of sexual intercourse. *Family Planning Perspective*, 33(2), 52-61.

วัตถุประสงค์

-เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความเชื่อ มีความสามารถ และมีความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกช้าลง โดยเน้นให้มีเพศสัมพันธ์เมื่อแต่งงานแล้ว

-เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีการสื่อสารกับบิดามารดาเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

-ส่งเสริมให้บิดามารดาเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบุตรวัยรุ่น รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ และการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศ การส่งเสริมให้บิดามารดาสามารถสนับสนุนให้บุตรมีการต้านทานการชักจูงของเพื่อนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ได้

กลุ่มเป้าหมาย วัยรุ่นตอนต้น 351 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 190 คน และกลุ่มควบคุม 161 คน และบิดามารดาของวัยรุ่นที่เข้าร่วมโปรแกรม

ประเด็นเนื้อหา ปัจจัยเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น อิทธิพลเพื่อนและสื่อที่ส่งเสริมให้มีการเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ทักษะการสื่อสารเพื่อต้านทานการชักจูงของเพื่อน

ลักษณะกิจกรรม ได้แก่ การระดมสมอง การวิเคราะห์ การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกทักษะ

ระยะเวลา กิจกรรม 5 ครั้งๆละ 1 ชั่วโมง

ผู้ดำเนินกิจกรรม ได้แก่ ผู้นำเยาวชนที่อยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผ่านการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง กลุ่มละ 2 คน

การประเมินผล แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การประเมินโดยผู้นำกลุ่ม และจากใบแสดงการฝึกปฏิบัติของเยาวชนและบิดามารดา

-ใบประเมินผลโดยผู้นำกลุ่ม เป็นการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

-ใบแสดงการฝึกปฏิบัติของเยาวชน และบิดามารดา เป็นใบรายงานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเยาวชนและบิดามารดา

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล แบบวัดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ด้านต่างๆ ลักษณะการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศ พฤติกรรมเสี่ยงที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ ความเชื่อ และเจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความสามารถในการปฏิเสธ และการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่างๆที่ถูกชักชวนโดยเพื่อน

ความตั้งใจในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น โอกาสในการมีเพศสัมพันธ์ การหลีกเลี่ยง หรือปฏิเสธสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ การใช้สารเสพติด และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ผลการประเมิน เยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความสามารถในการปฏิเสธ หรือหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ระดับคะแนนความตั้งใจที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายลดลง มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และผลของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมากขึ้น และมีความสบายใจในการสนทนาเรื่องเพศกับบิดามารดาเพิ่มมากขึ้น

บิดามารดาที่ร่วมฝึกปฏิบัติกิจกรรมกับบุตร มีการสื่อสารที่ดีมากขึ้น มีการสนับสนุนบุตรในการป้องกันการตั้งครรภ์ เอดส์ และโรคติดต่อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น

3.4.7 Helping mothers discuss sexuality and AIDS with adolescents: Lefkowitz, E., Sigman, M., and Au, T. (2000). *Child Development*, 71 (5), 1383-1394.

วัตถุประสงค์ เพื่อ

-ส่งเสริมให้มารดามีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับบุตรเรื่องเพศ และเอดส์มากขึ้น และมีการสนทนากับบุตรเรื่องเพศ เอดส์ และการคุมกำเนิดมากขึ้น

-บุตรวัยรุ่นมีความสบายใจในการพูดคุยกับมารดามากขึ้น และมีความรู้เรื่องเอดส์มากขึ้น

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ มารดา และเยาวชนอายุระหว่าง 10-15 ปี ทั้งหมด 40 ครอบครัว แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 ครอบครัว

ลักษณะโปรแกรม เป็นการฝึกอบรม 2 ครั้ง

ประเด็นเนื้อหา การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติแบ่งเป็น 2 ครั้ง โดยเนื้อหาสำหรับการจัดสัมมนาเริ่มจากเรื่องทั่วไป และพัฒนาเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงมากขึ้น กล่าวคือ เริ่มจากการสื่อสารทั่วไปก่อน และนำไปสู่การสื่อสารเกี่ยวกับเพศ ได้แก่ ความขัดแย้งกับบุตร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสื่อสารเรื่องการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์

กิจกรรม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การฝึกปฏิบัติ

วิธีการประเมินผล แบ่งเป็น 2 ครั้ง ได้แก่ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งทั้ง 2 ครั้งมีระยะเวลาห่างกัน 7 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ การประเมินพฤติกรรมการสื่อสาร โดยประเมินเวลาที่ใช้ในการพูดในแต่ละประเด็น พฤติกรรมของมารดาขณะที่มีการอภิปราย และการตอบแบบสอบถาม เรื่อง ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเกี่ยวกับเพศ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเอดส์ การรับรู้เรื่องอันตรายของเอดส์ เป็นต้น

ผลการประเมิน มารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมลดระยะเวลาในการพูด และมีการสรุป หรือ การตัดสินใจบุตรน้อยลง มีการถามคำถามปลายเปิดขณะสนทนามากขึ้น มีการอภิปรายเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้นกว่ามารดาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

3.4.8 ประสิทธิภาพของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น (คณิตรา พุทธิศาโรช 2548)

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ มารดาที่มีบุตรสาวที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 86 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 44 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 42 คน

ลักษณะโปรแกรม แผนการเรียนรู้ 9 แผน ได้แก่ การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสาร พัฒนาการทางเพศ การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการปฏิเสธ แรงจูงใจ ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างมารดาและบุตรสาว โดยประยุกต์แนวความคิดเกี่ยวกับความสามารถของตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วม

เนื้อหา การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสารเรื่องเพศ พัฒนาการทางเพศ การสื่อสารในครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ บทบาททางเพศและคุณค่าเรื่องเพศ

วิธีการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ครั้ง ได้แก่ ก่อนทดลอง หลังการทดลองทันที และติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศศึกษา แบบประเมินทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ แบบประเมินการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศ และแบบประเมินตนเองในการสื่อสารเรื่องเพศ

ผลการประเมิน มารดากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 1 เดือนเรื่องความรู้เรื่องเพศศึกษา ทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น

3.4.9 ผลของโปรแกรมการเรียนรู้มีส่วนร่วมต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดาและบุตรชายวัยรุ่น (วิศนีย์ บุญหมั่น 2550)

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้มีส่วนร่วมต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดาและบุตรชายวัยรุ่น

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ บิดาที่มีบุตรชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 66 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 32 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ 34 คน

ลักษณะโปรแกรม แบ่งเป็นการทำกิจกรรม 3 ครั้ง ใน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 90 นาที โดย สัปดาห์ที่ 1 เป็นเรื่องการสร้างสัมพันธภาพ และ กิจกรรมการส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการ

สื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาและบุตร สัปดาห์ที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และการจัดการกับอารมณ์ทางเพศ และสัปดาห์ที่ 3 เป็นเรื่องการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

กิจกรรม อภิปรายกลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย ฝึกปฏิบัติ

วิธีการประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ครั้ง ได้แก่ ก่อนทดลอง หลังการทดลองทันที และติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เรื่องเพศและการสื่อสารเรื่องเพศ แบบประเมินเจตคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และแบบประเมินการปฏิบัติการใช้สื่อสารเรื่องเพศ

ผลการประเมิน บิดากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังการทดลองทันทีและหลังการทดลอง 1 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเรื่องความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการใช้สื่อสารเรื่องเพศ โดยบิดาสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุตรในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และเรื่องที่บิดาไม่สะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุตร คือ การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ

3.4.10 การใช้โปรแกรมการเสริมสร้างความพึงพอใจในความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเพื่อพัฒนาความพึงพอใจในความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (พัชราภา ตันติชูเวช, ม.ป.ป.)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความพึงพอใจในความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่อาศัยอยู่ด้วยกัน

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ มารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่อาศัยอยู่ด้วยกันและมีสถานะเศรษฐกิจและสังคมในระดับเดียวกัน 20 คู่ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คู่และกลุ่มควบคุม 10 คู่

ลักษณะโปรแกรม กลุ่มทดลองเข้าร่วม 9 กิจกรรม ที่ดำเนินการภายใน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 ชั่วโมง เช่น กิจกรรมการฝึกการใช้สื่อสาร กิจกรรมการสลับบทบาท กิจกรรมการฝึกแสดงพฤติกรรมทางบวกซึ่งกันและกัน กิจกรรมวันดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น กลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมแต่ได้รับการเยี่ยมบ้าน 10 ครั้ง ๆ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

เนื้อหา การสร้างสัมพันธภาพ การตระหนักรู้ตนเองและเข้าใจสาเหตุของปัญหา เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง

วิธีการประเมินผล มีการประเมินผล 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม ห่างกัน 10 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ แบบวัดความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น และแบบวัดการใช้สื่อสารระหว่างมารดากับบุตรสาววัยรุ่น

ผลการประเมิน มารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันสูงกว่ามารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

ตารางที่ 2 โปรแกรมสำหรับบิดามารดาและเยาวชน

ชื่อโปรแกรม	ผู้เขียน	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา	ผลการประเมิน
Fact and feelings	Miller, Norton, Jenson, Lee, Christophers on, & King (1993)	เพื่อให้บิดามารดามีการสื่อสารกับบุตรเกี่ยวกับเรื่องเพศได้ง่ายขึ้น	นักเรียนชั้นเกรด 7, 8 (12-14 ปี) ที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ และบิดามารดาของนักเรียนจำนวน 548 คน	การเปลี่ยนแปลงของเยาวชน-ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความเครียด การให้คุณค่าเกี่ยวกับเรื่องเพศ ร่างกาย ระบบสืบพันธุ์ ผลของการมีเพศสัมพันธ์ การตัดสินใจ และทักษะการปฏิเสธเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์	คู่มือทัศน์ 7 ม้วน (15-20 นาทีต่อ 1 ม้วน) จดหมายข่าว 6 ฉบับ	บ้านของนักเรียน	3 เดือน	บิดามารดาที่มีการให้คุณค่าของการไม่มีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนมากขึ้น มีความถี่ และมีคุณภาพในการสื่อสารเรื่องเพศมากขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม
Project Taking Charge	Jorgensen (1991)	บิดามารดาและบุตรมีการสื่อสารเรื่องเพศได้ดีขึ้น และมี การวางแผนอนาคตของบุตรได้ดีขึ้น	นักเรียนเกรด 7 (136 คน) และบิดามารดา (126 คน) ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ	การพัฒนาตนเองของเยาวชน การมีคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น และเครือข่ายทางสังคม การพัฒนาการของระบบสืบพันธุ์	-นักเรียน: กิจกรรมในวิชาทฤษฎี 6 สัปดาห์ -บิดามารดา: สัมมนา 3 ครั้ง	โรงเรียน ชุมชน	6 สัปดาห์	-บิดามารดา มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น -นักเรียนมีความรู้ และมีการสื่อสารกับบิดามารดาเกี่ยวกับเรื่องเพศมากขึ้น

ชื่อโปรแกรม	ผู้เขียน	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา	ผลการประเมิน
STAY	Pierre,	เพื่อป้องกันหรือลดพฤติกรรม	เยาวชนอายุ	เครื่องคัมแอลกอฮอล์ บุหรี่	-เยาวชน: 12	ชุมชน	27 เดือน	-เยาวชนมี
SMART	Mark, Kaltreider,& Aikin (1995)	ทางเพศ การสูบบุหรี่ การใช้ สารเสพติดต่างๆ เช่น แอลกอฮอล์ หรือกัญชา ในกลุ่ม เยาวชนหญิงและชาย	13-15 ปี 359 คน และบิดา มารดา	และสารเสพติดอื่นๆ และ พฤติกรรมทางเพศ	session 12-90 นาที ได้แก่ บทบาทสมมติ ดู วิดีโอ อภิปราย -บิดามารดา: อบรมสัมมนา 4 ครั้ง	(Boy & Girls Club)	(รวมการ ประเมินผล 2 ครั้ง คือ 15 และ 27 เดือน)	พฤติกรรมทางเพศ น้อยกว่ากลุ่ม ควบคุมหลังการ ประเมินผลเดือนที่ 15 และ 23 -บิดามารดาไม่ได้ ประเมิน
-	Burgess, Dziegielews ki, & Green (2005)	ส่งเสริมให้บิดามารดามีความ สบายใจ และมีความมั่นใจใน การสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ระหว่างบิดามารดาและเยาวชน	เยาวชนอายุ 14-18 ปี และ บิดามารดา 6 ครอบครัว	พฤติกรรมทางเพศของ เยาวชน เช่น การไม่มี เพศสัมพันธ์ของเยาวชน การ คุมกำเนิด ผลของการได้รับ เชื่อต่าง ๆ ที่เกิดจากการมี เพศสัมพันธ์ พฤติกรรมเสี่ยง ทางเพศ และการตั้งครรภ์ ทักษะการสื่อสาร และการ ตัดสินใจ	บทบาทสมมติ การเป็น แบบอย่าง ฝึกหัดทักษะต่าง ๆ โดยเน้น ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบิดา มารดาและ เยาวชน	ชุมชน	2 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง	บิดามารดา มี คะแนนความสบาย ใจในการสื่อสาร เรื่องเพศศึกษากับ บุตรเพิ่มขึ้น

ชื่อโปรแกรม	ผู้เขียน	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา	ผลการประเมิน
-	Oliver, Leeming, & Dwyer (1998)	เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามี ส่วนร่วม และมีการสื่อสารเรื่อง เพศกับบุตรมากขึ้น	นักเรียนเกรด 5-8 และบิดา มารดา (กลุ่ม ทดลอง 274 คน กลุ่ม ควบคุม 501 คน)	โครงสร้างของครอบครัว สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนและ เพื่อนต่างเพศ การจัดการกับ ความขัดแย้ง ความ เปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัย เจริญพันธุ์ เพศ	การอภิปราย ระหว่างบิดา มารดาตามใบ งานที่บ้านใน เรื่องต่างๆ 10 เรื่อง อบรมเชิง ปฏิบัติการของ บิดามารดา 2 ชั่วโมง	บ้าน และ โรงเรียน	กิจกรรมที่ บ้าน 2 สัปดาห์ และอบรม เชิง ปฏิบัติการ ของบิดา มารดา 2 ชั่วโมง	บิดามารดาที่เข้า ร่วมโปรแกรมมี เจตคติสูงกว่าและมี ความรู้สึกต่อ โปรแกรมดีกว่าบิดา มารดาที่ไม่ได้ร่วม โปรแกรม
Management the Pressure before Marriage	Blake, Simkin, Ledsky, Perkins, & Calabrese (2001)	-เยาวชนมีความเชื่อ และตั้งใจมี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกช้าลง -เยาวชนมีการสื่อสารเรื่องการมี เพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับบิดา มารดามากขึ้น -บิดามารดาเข้าใจการ เปลี่ยนแปลงของบุตรและ สนับสนุนให้บุตรต้านทาน อิทธิพลของเพื่อนเกี่ยวกับการมี เพศสัมพันธ์มากขึ้น	วัยรุ่นตอนต้น 351 คน (เข้า ร่วม โปรแกรม 190 คน และ ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรม 161 คน) และ บิดามารดา	ปัจจัยเสี่ยงของการมี เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น อิทธิพลเพื่อนและสื่อที่ ส่งเสริมให้มีการเพศสัมพันธ์ ในวัยรุ่น ทักษะการสื่อสารเพื่อ ต้านทานการชักจูงของเพื่อน	การระดมสมอง การวิเคราะห์ บทบาทสมมติ ฝึกทักษะ	โรงเรียน	5 ครั้งๆ ละ 1 ชั่วโมง และทำ กิจกรรมที่ บ้านกับ บิดามารดา 5 ครั้ง	-บิดามารดา สนับสนุนบุตรเพื่อ ป้องกันการตั้งครรภ์ เอดส์ และ STD มากขึ้น -บุตรมีความดี สบายใจในการ สื่อสารมากขึ้น มี ความตั้งใจที่จะมี เพศสัมพันธ์ลดลง

ชื่อโปรแกรม	ผู้เขียน	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา	ผลการประเมิน
-	Lefkowitz, Sigman, & Au (2000)	-ส่งเสริมให้มารดามีทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการสื่อสารกับบุตรเรื่องเพศ และเอดส์มากขึ้น -บุตรมีความสบายใจในการพูดคุยกับมารดามากขึ้น -บุตรมีความรู้เรื่องเอดส์มากขึ้น	มารดา และเยาวชนอายุระหว่าง 10-15 ปี 40 ครอบครัว	ความขัดแย้งกับบุตร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารเรื่องการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์	-การอภิปราย -การแสดงบทบาทสมมติ -การฝึกปฏิบัติ	ชุมชน และที่บ้าน	2 ครั้งๆละ 1 ½ ชั่วโมง (ห่างกัน 7 สัปดาห์)	มารดามีการลดระยะเวลาในการพูด และมีการสรุป หรือการตัดสินใจบุตรน้อยลง มีการถามคำถามปลายเปิด และมีการอภิปรายเกี่ยวกับการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ และการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น
ประสิทธิผลโปรแกรมสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดากับบุตรสาววัยรุ่น	คณิตรา พฤทธสาโรช (2548)	ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่น	มารดาและบุตรสาวชั้น ม.1 86 คน (กลุ่มทดลอง 44 คน, กลุ่มเปรียบเทียบ 42 คน)	การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสารเรื่องเพศ พัฒนาการทางเพศ การสื่อสารในครอบครัว การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง การตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ บทบาททางเพศ และคุณค่าเรื่องเพศ	อภิปรายกลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย ฝึกปฏิบัติ	โรงเรียน	3 สัปดาห์ละ 90 นาที	มารดามีความรู้เรื่องเพศศึกษา มีทัศนคติต่อการสื่อสารเรื่องเพศ และมีการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรสาววัยรุ่นมากขึ้น

ชื่อโปรแกรม	ผู้เขียน	วัตถุประสงค์ของโปรแกรม	กลุ่มเป้าหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	สถานที่	ระยะเวลา	ผลการประเมิน
ผลของโปรแกรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดาและบุตรชายวัยรุ่น	วิศนีย์ บุญหมั่น (2550)	เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมต่อการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดาและบุตรชายวัยรุ่น	บิดาและบุตรชายชั้น ม.1 66 คน กลุ่มทดลอง 32 คน และ กลุ่มเปรียบเทียบ 34 คน	การสร้างสัมพันธภาพ การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และ การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ	อภิปรายกลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย ฝึกปฏิบัติ	โรงเรียน	3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 90 นาที	บิดากลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการสื่อสารเรื่องเพศเพิ่มขึ้น
การใช้โปรแกรมการเสริมสร้าง ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ ภายใน ครอบครัว เพื่อพัฒนาความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ ภายใน ครอบครัว	พัชราภา ตันติชูเวช	เพื่อพัฒนาความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ระหว่างมารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่อาศัยอยู่ด้วยกัน	มารดาและบุตรสาววัยรุ่น 20 คู่ (กลุ่มทดลอง 10 คู่และกลุ่มควบคุม 10)	การสร้างสัมพันธภาพ การตระหนักรู้ตนเองและเข้าใจ สาเหตุของปัญหา เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง	การฝึกการสื่อสาร การสลับบทบาท การฝึกแสดงพฤติกรรม ทางบวก กิจกรรมวันดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน	โรงเรียน	10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 60 นาที	มารดาและบุตรสาววัยรุ่นที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความพึงพอใจใน ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากกว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม

3.5 องค์ประกอบของโปรแกรมป้องกันและแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่เน้นกลุ่มบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น

การสังเคราะห์โปรแกรมที่เน้นทั้งบิดามารดาและวัยรุ่นทั้ง 10 โปรแกรมดังกล่าวข้างต้นพบว่าโปรแกรมสำหรับบิดามารดา และวัยรุ่นมีจุดเด่น คือ บิดามารดาและเยาวชนได้รับข้อมูลเรื่องเพศศึกษาในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับความถูกต้องของความรู้ โปรแกรมหลายโปรแกรมออกแบบให้มีกิจกรรมที่บิดามารดาและบุตรมีปฏิสัมพันธ์ด้วยกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มความสบายใจในการสื่อสารเรื่องเพศระหว่างบิดามารดาและบุตรมากขึ้น หรือนำกิจกรรมไปทำพร้อมกันที่บ้านระหว่างบิดามารดาและบุตร ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและเยาวชนให้มากขึ้น การสังเคราะห์โปรแกรมสำหรับบิดามารดา และวัยรุ่นมีประเด็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของ โปรแกรม บริบทของการจัดโปรแกรม ลักษณะผู้เข้าร่วม โปรแกรม เนื้อหา รูปแบบการจัดกิจกรรม ผลการประเมิน รายละเอียดดังต่อไปนี้

3.5.1 วัตถุประสงค์ของโปรแกรม โปรแกรมสำหรับบิดามารดาและบุตรมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับเปลี่ยนการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสำหรับบิดามารดา และมีวัตถุประสงค์รองลงมาเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนความรู้และพฤติกรรมของบุตรวัยรุ่น

วัตถุประสงค์สำหรับบิดามารดา

- เพื่อให้ความรู้แก่บิดามารดาที่เป็นจริงเกี่ยวกับบุตรวัยรุ่น เช่น การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น
- ปรับเปลี่ยนเจตคติเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา เช่น การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรไม่ได้เป็นการส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากขึ้น
- เพิ่มพูนทักษะของบิดามารดาเพื่อให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ การเริ่มต้นการสนทนาโดยใช้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน
- ส่งเสริมให้บิดามารดามีการสื่อสาร หรือให้ข้อมูลเรื่องเพศศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่งเสริมให้บิดามารดามีความสบายใจในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้น
- ส่งเสริมให้บิดามารดามีบทบาทการเป็นพ่อแม่ที่ดีมากขึ้น เช่น มีการสอดส่องดูแลบุตรได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์สำหรับบุตรวัยรุ่นได้แก่

- เพื่อให้บุตรมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสม

- เพื่อให้บุตรมีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยมากขึ้น
 - เพื่อลดการมีพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน เช่น พฤติกรรมทางเพศ การใช้สารเสพติด
- วัตถุประสงค์สำหรับบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น*
- เป็นการสร้างโอกาสให้บิดามารดาและบุตรได้มีการพูดคุยเรื่องเพศศึกษาโดยการทำกิจกรรมร่วมกัน
 - ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ตัวอย่างจากบิดามารดาและบุตรในครอบครัวอื่นเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

3.5.2 บริบทของการจัดโปรแกรม โปรแกรมส่วนมากมีการจัดทั้งที่โรงเรียน ชุมชน และบ้านของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งการทำกิจกรรมที่บ้านเป็นการทำกิจกรรมระหว่างบิดามารดาและบุตร หรือมีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยการผสมผสานระหว่างบ้าน และ สถานที่ในชุมชน แต่วิธีการให้ข้อมูลที่ได้รับความนิยม คือ การใช้สถานที่ในชุมชนเป็นแหล่งจัดกิจกรรมให้แก่กลุ่มบิดามารดา ในขณะที่การจัดโปรแกรมสำหรับบุตรอาจเป็นโรงเรียน หรือบ้าน หากเป็นการทำกิจกรรมระหว่างบิดามารดาและบุตรมักเป็นการทำกิจกรรมที่บ้าน

3.5.3 ลักษณะผู้เข้าร่วมโปรแกรม ผู้เข้าร่วมโปรแกรมส่วนมากเป็นบิดามารดาของเยาวชน และเยาวชน อายุ 10-14 ปี และอาจมีบางโปรแกรมจัดจัดสำหรับเยาวชนทั้งที่เป็นวัยรุ่นตอนต้น และวัยรุ่นตอนกลางด้วย ซึ่งกรณีนี้อาจมีการแยกกลุ่มระหว่างวัยรุ่นตอนต้น และตอนกลาง ซึ่งบิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีทั้งการเข้าร่วมโดยที่บิดามารดาเป็นหลัก (Plain talk for parents) หรือเน้นที่เยาวชนแต่มีบิดามารดาเป็นองค์ประกอบ (STAY SMART) จำนวนผู้เข้าร่วมโปรแกรมอยู่ระหว่าง 6-500 คน

3.5.4 เนื้อหาของโปรแกรม สำหรับกลุ่มบิดามารดา เป็นการให้เนื้อหาที่เกี่ยวกับเยาวชนวัยนั้นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของเยาวชนโดยทั่วไป การเปลี่ยนแปลงของเยาวชนเรื่องเพศศึกษา ความเครียด และการสื่อสารกับเยาวชนเรื่องเพศศึกษา การพัฒนาทักษะต่างๆ ของเยาวชน ประเด็นเกี่ยวกับครอบครัว เช่น สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนและเพื่อนต่างเพศ การจัดการกับความขัดแย้งกับบุตร ในขณะที่บางโปรแกรมมีการให้ความรู้แก่เยาวชนโดยตรง ส่วนเนื้อหาสำหรับเยาวชน ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โรคต่างๆที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ทักษะต่าง ๆ เพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ การให้คุณค่าในตนเอง สารเสพติด เป็นต้น

3.5.5 รูปแบบการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มบิดามารดาและเยาวชนมี 2 ลักษณะ คือ การจัดกิจกรรมสำหรับบิดามารดาและเยาวชนด้วยกัน และการจัดกิจกรรมแยกสำหรับกลุ่มบิดามารดา และกลุ่มเยาวชน กิจกรรมที่ทำร่วมกันระหว่างบิดามารดาและเยาวชน เป็นกิจกรรมที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเป็นการทำกิจกรรมในลักษณะให้บิดามารดาและบุตรอภิปราย

ร่วมกันตามหัวข้อที่กำหนด หรือ การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น ส่วนการทำกิจกรรมของบิดามารดาและบุตรแยกกันนั้น กิจกรรมสำหรับบิดามารดาอาจเป็นการมาฝึกอบรมที่ศูนย์ของชุมชน หรือ โรงเรียน ซึ่งมักจะจัดบิดามารดาเป็นกลุ่มย่อย และมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มย่อย เช่น การอภิปราย การบรรยาย บทบาทสมมติ เป็นต้น ส่วนอีกลักษณะหนึ่งเป็นการส่งข้อมูลที่อยู่ในรูปสื่อต่างๆ เช่น วีดิทัศน์ CD หรือ จดหมายข่าวสารต่าง ๆ (Newsletter) เป็นต้น ไปให้บิดามารดาที่บ้าน เพื่อให้บิดามารดาสามารถศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนกิจกรรมสำหรับบุตร มักเป็นกิจกรรมที่ทำในลักษณะกลุ่มย่อย เช่น การแสดงบทบาทสมมติ ดุวีดิทัศน์ อภิปราย ฝึกปฏิบัติ และการทำแบบฝึกหัดต่างๆ เช่น การพัฒนาทักษะ เป็นต้น ส่วนระยะเวลาของการเข้าร่วมโปรแกรมค่อนข้างหลากหลาย ซึ่งอยู่ระหว่าง 3-10 ครั้งโดยเฉลี่ยการเข้าร่วมโปรแกรมมีประมาณ 5 ครั้ง

3.5.6 ผลการประเมิน โปรแกรมสำหรับบิดามารดาและบุตรที่เป็นเยาวชนที่มีผู้ประเมินผลแบบซับซ้อน คือ มีการประเมินผลโดยคนภายนอก และประเมินผลหลังการเข้าร่วมโปรแกรมระยะยาว ได้แก่ Stay Smart และ Project Taking Charge เป็นต้น นอกจากนั้นบิดามารดาที่เข้าโปรแกรมมีความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้น มีความสบายใจในการสื่อสารเรื่องเพศมากขึ้น รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้น เช่น มีการตั้งคำถามปลายเปิด และมีการอภิปรายกับบุตรมากขึ้น และมีความดีในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมากขึ้น รวมทั้งมีการสนับสนุนบุตรในการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น และบุตรมีความรู้ และมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศมากขึ้น มีการหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์น้อยลง มีพฤติกรรมทางเพศน้อยลง

ผลการสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้แก่

1) มีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ง่าย โปรแกรมหลายโปรแกรมที่ประสบความสำเร็จในการเข้าถึงบิดามารดา ได้ใช้สื่อต่าง ๆ เข้าช่วย เช่น มีการมอบหมายกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกับบิดามารดาในลักษณะการบ้าน ซึ่งเป็นงานที่บังคับให้นักเรียนและบิดามารดาทำมากกว่าการให้สมัครใจทำ ข้อดีสำหรับบิดามารดา คือ ไม่เสียเวลาเดินทางมาร่วมกิจกรรม และสามารถทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนที่บ้าน นอกจากนั้นการรณรงค์ต่าง ๆ ก็สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่ได้ แต่อาจไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนัก

ส่วนโปรแกรมที่ประสบความสำเร็จในการเชิญบิดามารดาหรือผู้ปกครองมาร่วมทำกิจกรรมนอกบ้านขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บิดามารดาได้มีส่วนร่วมในโปรแกรมหลายลักษณะ ซึ่งเมื่อบิดามารดาได้เข้าร่วมกิจกรรมก็บอกต่อให้แก่บิดามารดาคนอื่นมาเข้าร่วมโปรแกรม และมีการเลือกสถานที่ให้บิดามารดาทำกิจกรรมได้สะดวก เช่น อยู่ในชุมชนที่บิดา

มารดาส่วนมากอาศัยอยู่ ทำให้บิดามารดาจำนวนมากไม่ต้องการเสียเวลามาร่วมทำกิจกรรมนอกบ้าน ก็จะส่งผลให้มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาก

2) มีการระบุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน โปรแกรมส่วนมากมักมีการวัดเฉพาะเรื่องความรู้ของบิดามารดาหลังเข้าร่วมโปรแกรม แต่มีโปรแกรมไม่มากนักที่มีการประเมินทักษะของบิดามารดาที่เปลี่ยนแปลงไปหลังเข้าร่วมโปรแกรม โดยเฉพาะทักษะในการสื่อสารของบิดามารดา

3) มีการประเมินการเปลี่ยนแปลงของทักษะการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น หลายโปรแกรมมีการประเมินการเปลี่ยนแปลงของทักษะการสื่อสาร แต่มักเป็นการประเมินระยะสั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสารนั้นควรมีการประเมินในระยะยาว ซึ่งเป็นการประเมินความยั่งยืนของทักษะการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนั้นควรมีการประเมินผลกระทบต่อปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันที่ส่งผลกระทบต่อ การลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น โปรแกรมส่วนมากไม่ได้มีการประเมินผลของโปรแกรมที่มี ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น เช่น อายุที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก การป้องกัน โรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ และการคุมกำเนิด อย่างไรก็ตาม มีบางโปรแกรมที่มีการประเมินผล กระทบต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งผลการประเมินพบว่าโปรแกรมมีผลกระทบต่อ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้ส่งผลกระทบเลย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น” และประเมินการใช้โปรแกรม ซึ่งการพัฒนาโปรแกรมหดกล่าวว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้บิดาหรือมารดาที่มีความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และมีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น

การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้มี 5 หัวข้อ ได้แก่ วิธีการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น” เพื่อให้ความรู้แก่บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นเพื่อส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หลังจากพัฒนาโปรแกรมแล้วจึงนำโปรแกรมดังกล่าวไปทดลองใช้ และประเมินผลการใช้โปรแกรม

การพัฒนาโปรแกรมนี้ได้จาก 1) การทบทวนเอกสารวิชาการ 2) การสังเคราะห์งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน และ 3) ผลการวิเคราะห์การประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบ (ขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมอย่างละเอียดปรากฏในหัวข้อเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย)

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ ได้แก่ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน โดยบุตรวัยรุ่นเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขต 1 ในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร 3 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ ปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างทั้งบิดาหรือมารดาและบุตรจะถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ โดยกลุ่มทดลอง ได้แก่ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำนวน 3 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง และกลุ่มควบคุม ได้แก่ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรม การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมี 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม จะถูก

เก็บข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจะถูกเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้งมีระยะเวลาห่างกันประมาณ 4 สัปดาห์ ซึ่งวิธีการดำเนินการวิจัยปรากฏดังแผนภาพ

2. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บิดาหรือมารดา และบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขต 1 ในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร 3 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ ปทุมธานี โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งบิดาหรือมารดาที่มีความสนใจเข้าร่วมโปรแกรมทั้งหมด 110 คน เป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม 49 คน และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม 61 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุตรวัยรุ่น คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่บิดาหรือมารดาอาสาสมัครเข้าร่วมโปรแกรม ดังนั้นจำนวนบุตรวัยรุ่นจะมีจำนวนเท่ากับบิดาหรือมารดา คือ 110 คน เป็นบุตรวัยรุ่นกลุ่มทดลอง 49 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 61 คน

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	จำนวนโรงเรียน ที่เป็นเป้าหมาย	จำนวนห้องเรียน ชั้น ม. 1	จำนวนนักเรียน ชั้น ม.1	จำนวนบิดาหรือ	จำนวนบิดาหรือ
				มารดา กลุ่มทดลอง	มารดา กลุ่มควบคุม
สมุทรสาคร	4	11	553	17	21
สมุทรปราการ	10	10	452	15	20
ปทุมธานี	3	12	724	17	20

2.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง การศึกษานี้มีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 สุ่มจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานครทั้งหมด 5 จังหวัด โดยการสุ่มอย่างง่ายทำให้ได้พื้นที่ดำเนินการศึกษามา 3 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร และ ปทุมธานี

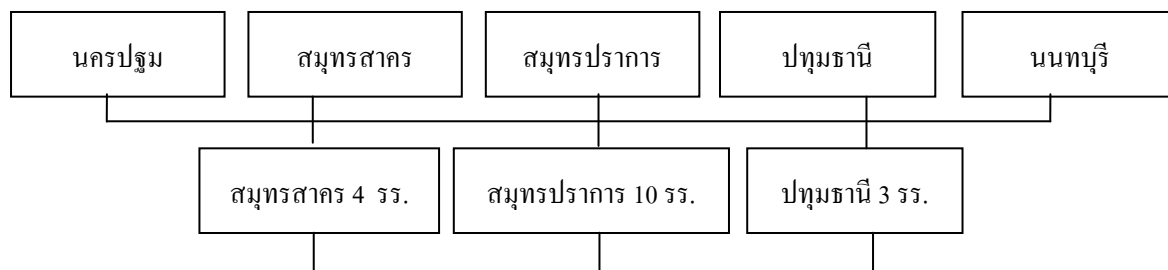
2.2.2 เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ทั้งหมด 17 โรงเรียน

2.2.3 สุ่มโรงเรียนในแต่ละจังหวัดๆละ 1 โรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสตรีสมุทรปราการ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย และโรงเรียนปทุมวิไล หลังจากได้ชื่อโรงเรียนแล้วผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้มอบหมายให้อาจารย์ฝ่ายแนะแนวและวัดผล หรืออาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน เพื่อสรรหาผู้เข้าร่วมโครงการตามคุณสมบัติที่กำหนด นัดหมายและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าร่วมโครงการในการทำกิจกรรมของโครงการ

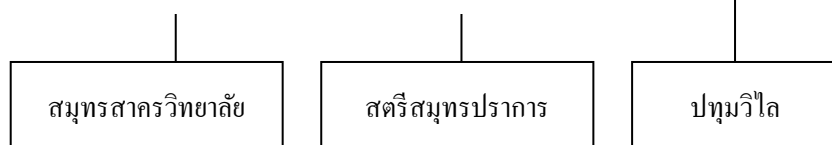
2.2.4 ผู้ประสานงานของแต่ละโรงเรียนได้ประชาสัมพันธ์รายละเอียดของโครงการแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีบิดาหรือมารดาที่มีคุณสมบัติตามที่โครงการกำหนด และสนใจเข้าร่วมโครงการฯ แล้วจึงส่งเอกสารรายละเอียดของโครงการไปให้บิดาหรือมารดาศึกษาและตอบรับเข้าร่วมโครงการ หลังจากนั้นผู้ประสานงานรวบรวมบิดาหรือมารดาที่ตอบรับเข้าร่วมโครงการ และประสานงานนัดหมายกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้มาเข้าร่วมกิจกรรมตามกำหนด

2.2.5 บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมโครงการถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ตามความสมัครใจและการสุ่มอย่างง่าย

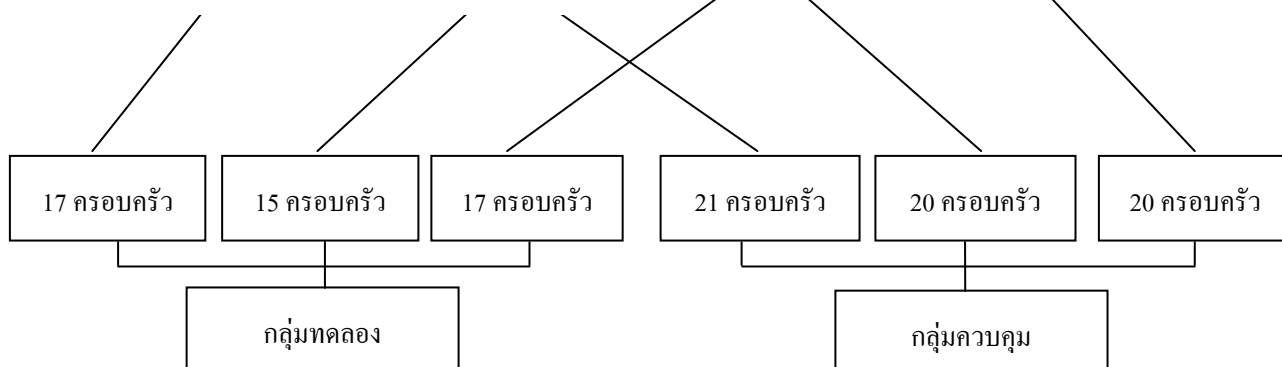
ขั้นที่ 1 - สุ่มจังหวัดปริมาตรตัวอย่างง่ายได้ 3 จังหวัด

ขั้นที่ 2 - สุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสพฐ เขต 1 ในแต่ละจังหวัด

ขั้นที่ 3 - ส่งจดหมายประชาสัมพันธ์แก่พ่อหรือแม่

3. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 กระบวนการ ได้แก่

3.1.1 กระบวนการทำวิจัยของกลุ่มทดลอง

หลังจากได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นเวลา 3 สัปดาห์ติดต่อกัน ซึ่งรายละเอียดของการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นดังนี้

สัปดาห์ที่ 1

1. หลังจากที่ได้พบกับบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 โดยให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดของโปรแกรม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น
3. หลังจากนั้นบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 2

1. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นทำแบบประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวระหว่างสัปดาห์ที่ผ่านมา
2. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรในช่วงระหว่างสัปดาห์
3. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 3

1. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นทำแบบประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวระหว่างสัปดาห์ที่ผ่านมา
2. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรในช่วงระหว่างสัปดาห์
3. บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรม
4. หลังจากเสร็จสิ้นการเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 โดยให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

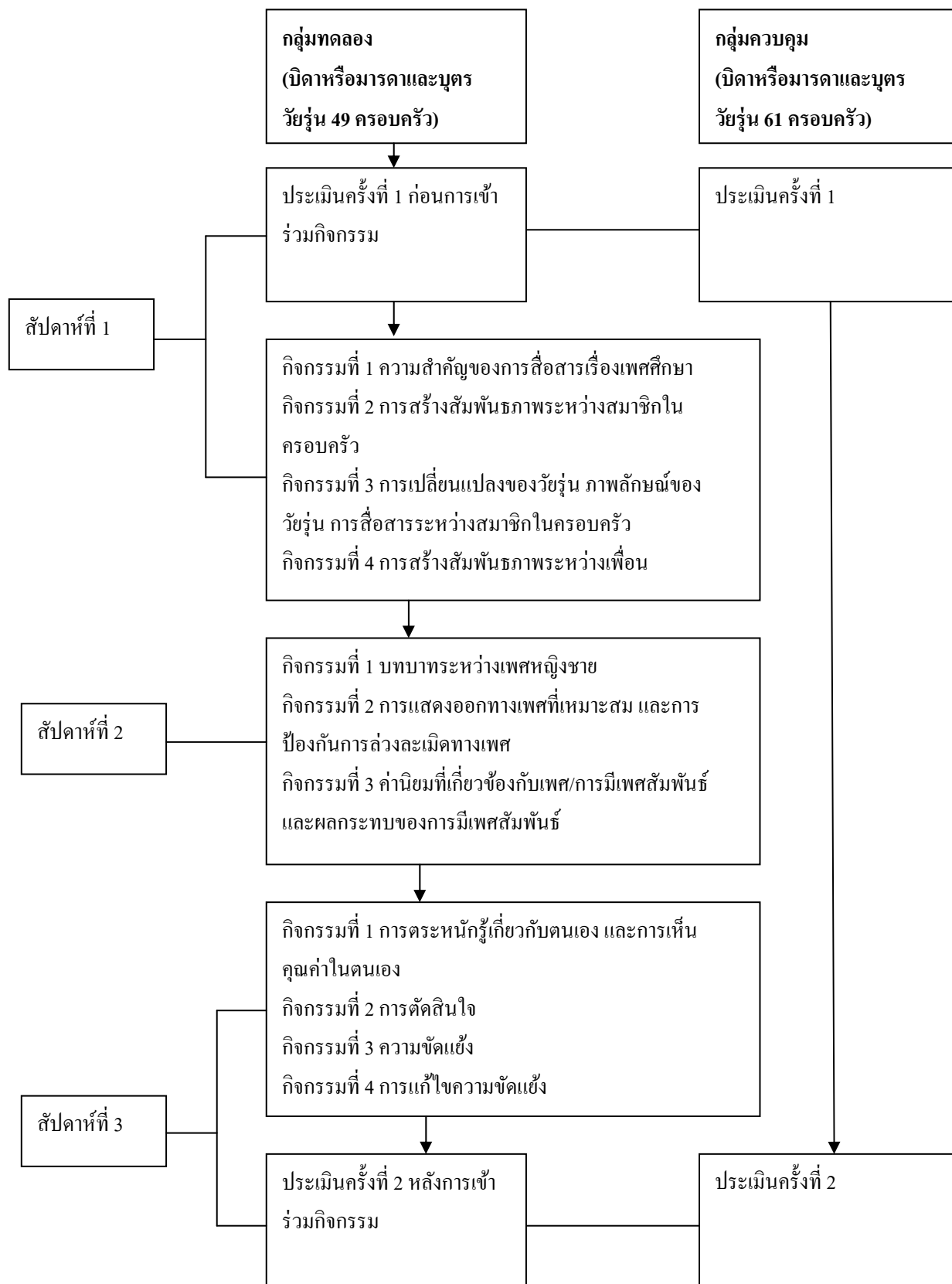
3.1.2 กระบวนการทำวิจัยของกลุ่มควบคุม

สัปดาห์ที่ 1

1. ผู้ประสานงานของโปรแกรมได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดของโปรแกรม และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มควบคุม
2. หลังจากนั้นผู้ประสานงานเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 โดยให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

สัปดาห์ที่ 3

ผู้ประสานงานของโปรแกรมเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 โดยให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในการศึกษานี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่ โปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่โดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดของเครื่องมือมีดังนี้

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้มีเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 6 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนตัว 2) ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา 3) พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา 4) ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ 5) การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน 6) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเครื่องมือทั้ง 6 ชุดนี้มีรายละเอียดในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มบิดาหรือมารดา และกลุ่มบุตรวัยรุ่น โดยให้แต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง รายละเอียดของเครื่องมือและกลุ่มที่เก็บข้อมูลมีดังนี้

4.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

- 1) **ข้อมูลส่วนตัวของบิดาหรือมารดา** ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับนักเรียน อายุของบิดาและมารดา สถานภาพการสมรส การศึกษาของบิดาและมารดา อาชีพของบิดาและมารดา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดาและมารดา โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ
- 2) **ข้อมูลส่วนตัวของวัยรุ่น** ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การอยู่อาศัย จำนวนพี่น้อง ลำดับที่ของบุตร เงินค่าใช้จ่ายประจำวัน ระดับคะแนนเฉลี่ย

4.1.2 ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดากับบุตร

วัยรุ่น ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา เช่น พ่อแม่สามารถสอนเพศศึกษาตั้งแต่ก่อนลูกเข้าโรงเรียน การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด พ่อแม่มีสิทธิ์ห้ามลูกคบเพื่อนที่พ่อแม่ไม่ชอบ เป็นต้น โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 28 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกตอบว่า ถูก หรือ ผิด ถ้ากลุ่มตัวอย่างตอบถูกจะได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้คะแนนเท่ากับ 0 การรวมคะแนนจะรวมเฉพาะข้อที่ตอบถูก แบบวัดความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษานี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกคนที่เข้าร่วมโปรแกรม

4.1.3 พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดา

ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดากับบุตรวัยรุ่นใน 1 เดือนที่ผ่านมา มีข้อความทั้งหมด 23 ข้อ เช่น การโอบกอดลูก การพูดถึงสิ่งที่ดีๆเกี่ยวกับลูกให้ลูกรับรู้ การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ เป็นต้น เป็นข้อความแบบให้เลือกตอบ โดยมีระดับคำตอบ 4 ระดับเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 4 (ทำเป็นประจำ หรือปฏิบัติมากกว่า 4 ครั้ง) ไปจนถึง 1 (ไม่ได้ทำเลย) คะแนนเฉลี่ย

มากหมายถึงบิดาหรือมารดาที่มีความถี่ในการแสดงพฤติกรรมนั้นๆป้อยมาก ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach ของกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการ เท่ากับ 0.72

4.1.4 ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับเนื้อหาหลักเรื่องเพศศึกษาของวัยรุ่น 16 ประเด็น ซึ่งมีตั้งแต่ประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ไปจนถึง โรคติดต่อต่างๆที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นข้อความแบบให้เลือกตอบ 4 ระดับ เรียงจากมากไปน้อยดังนี้ 4 (คุยกันมากกว่า 4 ครั้ง ใน 1 เดือนที่ผ่านมา) ไปจนถึง 1 (ไม่ได้คุยเลย) คะแนนเฉลี่ยมาก หมายถึง บิดาหรือมารดาที่มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมาก ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach ของกลุ่มตัวอย่างก่อนร่วมโครงการ เท่ากับ 0.92

4.1.5 การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน แบบประเมินความถี่ในการทำกิจกรรมที่บ้านก่อนและหลังการกิจกรรม 3 ครั้ง มีแบบสอบถาม 3 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยข้อความแบบให้เลือกตอบเกี่ยวกับความถี่ในการสื่อสารกับบุตรในเวลา 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา แบบประเมินแต่ละชุดมีการให้คะแนนระดับคำตอบ 3 ระดับ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 3 (มากกว่า 2 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา) ไปจนถึง 1 (ไม่ได้สื่อสารเลย) คะแนนเฉลี่ยมาก หมายถึง บิดาหรือมารดาที่มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมาก รายละเอียดของข้อความของกรทำกิจกรรมการสื่อสารแต่ละครั้ง ได้แก่

แบบประเมินการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาครั้งที่ 1 ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุตร สัมพันธภาพในครอบครัว การสื่อสารกับบุตรทั้งการสื่อสารทั่วไปและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา เช่น แม่/พ่อได้พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก และแม่/พ่อรับฟังเรื่องของลูก เป็นต้น

แบบประเมินการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาครั้งที่ 2 ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศ ความคาดหวัง เจตคติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเพศและเพศศึกษา เช่น แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านสิริระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และ แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก เป็นต้น

แบบประเมินการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาครั้งที่ 3 ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับการสื่อสารเกี่ยวกับคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหาของวัยรุ่น เช่น แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของลูก และ แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก เป็นต้น

ซึ่งแบบสอบถามนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งกลุ่มบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรม (กลุ่มทดลอง) เท่านั้น ไม่ได้ใช้กับกลุ่มควบคุม

4.1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมด 13 ข้อ เช่น การได้รับความรู้เกี่ยวกับการ

สื่อสารเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้น และมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น เป็นต้น โดยมีระดับคำตอบ 4 ระดับเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 4 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง/พึงพอใจมากที่สุด) ไปจนถึง 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง/พึงพอใจน้อยที่สุด) คะแนนเฉลี่ยมาก หมายถึง บิดาหรือมารดาได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือพึงพอใจในการจัดกิจกรรมมาก เครื่องมือนี้ใช้เก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม (กลุ่มทดลอง) เท่านั้น

ตารางที่ 4 สรุปเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	บิดาหรือมารดา	บุตรวัยรุ่น	บิดาหรือมารดา	บุตรวัยรุ่น
1. ข้อมูลส่วนตัว	√	√	√	√
2. ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา	√	√	√	√
3. พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา	√	√	√	√
4. ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ	√	√	√	√
5. การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน	√	√	-	-
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	√	-	-	-

4.2 โปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น

โปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่น ได้ถูกพัฒนาตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดากับบุตรวัยรุ่น และความรู้เรื่องเพศศึกษาแก่ประชาชนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อเป็นแนวทางในการหาวิธีการให้การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้บิดาหรือมารดามีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องแก่บุตรได้ และบุตรวัยรุ่นมีสุขภาพทางเพศ และมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาดังกล่าวเมื่อปี 2549 โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ผลการศึกษาจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นจำนวน 284 ครอบครัว และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้แก่บิดามารดา และ เยาวชน จำนวน 40 คน จากทั่วประเทศ (10 จังหวัด จาก 4 ภาค และกรุงเทพฯ และปริมณฑล) ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองสนใจที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ ได้แก่ วิธีการสื่อสารกับบุตร วิธีการสื่อสารกับบุตรเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษา เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นหรือ สภาพแวดล้อมของวัยรุ่นในปัจจุบันที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และ วิธีการแก้ปัญหา หรือให้คำแนะนำแก่ลูกเรื่องเพศศึกษาที่เหมาะสม ส่วนลักษณะหรือวิธีการได้รับความรู้เกี่ยวกับการสอนเพศศึกษาแก่บุตร ได้แก่ การอบรม หรือสัมมนา

2. สังเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยจากต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและลักษณะของโปรแกรม เพื่อใช้ผลการศึกษาเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะได้ทบทวนรูปแบบโปรแกรมที่ป้องกันและแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชนจากโปรแกรมต่างประเทศ ทั้งหมด 19 โปรแกรม ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (กุลกานต์ อภิวัฒน์สังการ 2551) ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ของโปรแกรมพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของโปรแกรมป้องกัน หรือ แทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชน ประกอบด้วย ประเด็นหลักต่างๆ 7 ประเด็น ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโปรแกรม บริบทของการจัดโปรแกรม ผู้เข้าร่วมโปรแกรม เนื้อหา รูปแบบการจัดกิจกรรม การประเมินผล และผลการประเมิน ซึ่งรายละเอียดของโปรแกรมแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของโปรแกรม

3. การวิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบ

ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมต้นแบบในการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติประจำปี 2550 จากการวิเคราะห์ผลการสำรวจสถานการณ์การสื่อสารเรื่องเพศศึกษา การสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ โปรแกรมและผลการดำเนินโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชนของต่างประเทศ และการทบทวนวรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นได้นำโปรแกรมไปดำเนินการใช้ และประเมินผลการดำเนินการใช้โปรแกรม จากบิดา

หรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่บิดาหรือมารดาเข้าร่วมโปรแกรม การศึกษานี้ได้นำผลประเมินการใช้โปรแกรมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียสำหรับสร้างโปรแกรมใหม่ต่อไป

4. พัฒนาโปรแกรม“การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น”

การพัฒนาโปรแกรมฯ ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบที่ได้สร้างก่อนหน้า การสังเคราะห์งานวิจัย การสร้างโปรแกรม การตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม การนำโปรแกรมไปทดลองใช้ และการประเมินโปรแกรม รายละเอียดมีดังนี้

4.1 วิเคราะห์ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบ การพัฒนาโปรแกรมในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลหลายส่วนมาเป็นข้อมูลในการเริ่มต้นพัฒนาโปรแกรม ได้แก่

-วิเคราะห์ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมต้นแบบทั้งข้อดีข้อเสียในกระบวนการดำเนินการใช้โปรแกรมทั้งก่อนการดำเนินการใช้โปรแกรม ขณะดำเนินการใช้โปรแกรม และหลังการดำเนินการใช้โปรแกรม

-ความคิดเห็นและความพึงพอใจของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมโปรแกรม

-ผลการประเมินของวิทยากรที่ดำเนินการใช้โปรแกรมต้นแบบ

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ส่งผลให้เกิดวัตถุประสงค์หลักของการปรับปรุงโปรแกรม ได้แก่ การส่งเสริมให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นมีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่เป็นรูปธรรม และมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น

4.2 การสังเคราะห์งานวิจัย ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโปรแกรมป้องกันหรือแทรกแซงการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของเยาวชนทั้งในและต่างประเทศ

4.3 สร้างโปรแกรม หลังจากวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโปรแกรมต้นแบบ และการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมฯแล้ว จึงได้นำโปรแกรมต้นแบบมาพัฒนาและปรับปรุงใหม่ ซึ่งโปรแกรมสำหรับการศึกษาคั้งนี้มีองค์ประกอบของโปรแกรมดังแสดงในภาคผนวก สามารถสรุปองค์ประกอบของโปรแกรมได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีความรู้เรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น และเพื่อส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดา และบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น
2. บริบทของการจัดโปรแกรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่โรงเรียนที่บุตรวัยรุ่นศึกษาอยู่
3. ผู้เข้าร่วมโปรแกรม ได้แก่ บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร

4. เนื้อหา ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ 6 ประเด็น ได้แก่ ความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต
5. รูปแบบของกิจกรรม คือ กิจกรรม 3 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง ซึ่งประกอบด้วย การอภิปราย วิเคราะห์กรณีศึกษา ฝึกปฏิบัติ และบทบาทสมมติ
6. มีการประเมินผล 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยประเมินจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่บิดาหรือมารดาเข้าร่วมโปรแกรม โดยการประเมินผลได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินความรู้และความถนัดในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

การสรุปเปรียบเทียบขององค์ประกอบของโปรแกรมต้นแบบ และโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ในการศึกษาครั้งนี้มีดังนี้

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบขององค์ประกอบของโปรแกรมต้นแบบ และ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมาใหม่

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	โปรแกรมต้นแบบ	โปรแกรมที่พัฒนาในการศึกษานี้
วัตถุประสงค์	-เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีความรู้ เจตคติ และทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่น -เพื่อส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น	-เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีความรู้เรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น -เพื่อส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดาหรือมารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น
บริบทของการจัดโปรแกรม	จัดกิจกรรมที่โรงเรียนที่บุตรวัยรุ่นศึกษาอยู่	จัดกิจกรรมที่โรงเรียนที่บุตรวัยรุ่นศึกษาอยู่
ผู้เข้าร่วมโปรแกรม	บิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เนื้อหา	การสื่อสารทั่วไป เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น และการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา	พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพ พฤติกรรมทางเพศ สังคมและวัฒนธรรม ทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต

ตารางที่ 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	โปรแกรมต้นแบบ	โปรแกรมที่พัฒนาในการศึกษานี้
รูปแบบของกิจกรรม	สัมมนา 3 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง -การอภิปรายระหว่างวิทยากรและบิดาหรือมารดา -การอภิปรายในกลุ่มบิดาหรือมารดา	กิจกรรม 3 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง -การอภิปรายระหว่างวิทยากรและกลุ่มบิดาหรือมารดา และวิทยากรและกลุ่มบุตรวัยรุ่น -อภิปรายในกลุ่มบิดาหรือมารดาและกลุ่มบุตรวัยรุ่น -อภิปรายระหว่างกลุ่มบิดาหรือมารดา และกลุ่มบุตรวัยรุ่น -วิเคราะห์กรณีศึกษา -ฝึกปฏิบัติ -แสดงบทบาทสมมติ
การประเมินผล	2 ครั้ง คือก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยประเมินจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่บิดาหรือมารดาเข้าร่วมโปรแกรม ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	2 ครั้ง คือก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยประเมินจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.4 ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม โปรแกรมที่พัฒนานี้ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน จากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักบรรณรักษ์และสื่อสารสาธารณะเพื่อสังคม สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 2 ผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี 3) หัวหน้าศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง

4.5 นำโปรแกรมไปทดลองใช้ เมื่อได้โปรแกรมที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมไปดำเนินการใช้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การศึกษาแบ่งเป็นขั้นตอนตามระยะเวลาดังนี้

ขั้นก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

รับสมัครบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติและสนใจเข้าร่วมการศึกษาคั้งนี้ ซึ่งมี บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นทั้งหมดจำนวน 110 ครอบครัวเข้าร่วมโปรแกรม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 49 ครอบครัว และกลุ่มควบคุม 61 ครอบครัว

ขั้นดำเนินการเข้าโปรแกรม

ขั้นที่ 1: ขั้นประเมินความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทุกคนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้แก่ บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความรู้และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยทราบพื้นฐานของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทั้งส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน

ขั้นที่ 2: ขั้นการปฏิบัติ

ในขั้นนี้เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมเฉพาะกลุ่มทดลองเท่านั้น โดยกลุ่มทดลองมีการเข้าร่วมกิจกรรม 3 ครั้ง ดังนี้

การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1:

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองได้รับฟังรายละเอียดของโปรแกรม ได้แก่ ขั้นตอนการเข้าร่วมโปรแกรม วันเวลาการเข้าร่วมโปรแกรม รวมทั้งความสำคัญของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองได้เรียนรู้ประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ได้แก่ การสร้างความคุ้นเคยของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น การสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวและการสร้างสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนของวัยรุ่น ส่งผลให้กลุ่มทดลองได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น ทำให้มีการพัฒนาการสร้างสัมพันธภาพและมีการสื่อสารภายในครอบครัวที่ดีต่อกันภายในครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับลักษณะที่แตกต่างกันของเพื่อนของวัยรุ่น ส่งผลต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของวัยรุ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2:

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองได้อภิปรายการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวในสัปดาห์ที่ผ่านมา

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองได้เรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ได้แก่ บทบาทระหว่างเพศหญิงและชาย การแสดงออกที่เหมาะสมของเพศหญิงและเพศ

ชาย และการป้องกันภัยทางเพศ ส่งผลให้บิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของเพศ บทบาท และการแสดงออกที่เหมาะสมเกี่ยวกับเพศของตน

การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3:

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองอภิปรายการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวในสัปดาห์ที่ผ่านมา

-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทดลองได้เรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับข้อดีของบุตร การตัดสินใจ และเรียนรู้เกี่ยวกับความโกรธของบุตรและการให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ขั้นสิ้นสุดการเข้าโปรแกรม

เมื่อสิ้นสุดการเข้าโปรแกรมทั้ง 3 สัปดาห์แล้ว ผู้เข้าโปรแกรมทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (ทั้งบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น) ตอบแบบประเมินผลความรู้การสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และทักษะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาคด้วยตนเอง

4.6 ประเมินโปรแกรม เป็นการประเมินผลการดำเนินการตามโปรแกรมโดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทั้งความรู้เรื่องการสื่อสารเพศศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ ซึ่งมีการประเมินของโปรแกรม 2 ครั้ง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดาหรือมารดาและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุตรวัยรุ่น ซึ่งแบบสอบถามที่สมบูรณ์มีลักษณะ ดังนี้

1) กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม คือ บิดาหรือมารดา หรือบุตรวัยรุ่นต้องเป็นบิดาหรือมารดาหรือบุตรวัยรุ่นคนเดิมที่เข้าร่วมกิจกรรมครบทุกครั้ง และตอบแบบสอบถามครบถ้วนทั้งก่อน และหลังเข้าร่วมกิจกรรม รวมบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่มีข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 43 คน

2) ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ทั้งบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นต้องตอบแบบสอบถามครบถ้วนทั้งการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 รวมบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นที่มีข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นกลุ่มละ 53 คน

หลังจากบันทึกข้อมูลแล้วนักวิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนการประมวลผล การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผล ซึ่งการวิเคราะห์ผลมี รายละเอียดดังนี้

- 1) ข้อมูลเชิงพรรณนาของข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ของบิดาหรือมารดาและวัยรุ่น ถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แสดงโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่ากลางต่าง ๆ
- 2) การทดสอบความแตกต่างของข้อมูลระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใช้การทดสอบ t-test และ ไคสแควร์
- 3) การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบ t-test

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้างนี้ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดาหรือมารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น” ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยแต่ละกลุ่มมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง สำหรับกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม จะถูกเก็บข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจะถูกเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ครั้งมีระยะเวลาห่างกันประมาณ 4 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบิดาหรือมารดา และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบุตรวัยรุ่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบิดาหรือมารดา

การวิเคราะห์ข้อมูลของบิดาหรือมารดาแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนตัวของบิดาหรือมารดา 2) ข้อมูลเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น และ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดา รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของบิดาหรือมารดา บิดาหรือมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรม “การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดาหรือมารดา ร่วมกับบุตรวัยรุ่น” เป็นบิดาหรือมารดาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่มีความใกล้เคียงกัน จึงกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของบิดาหรือมารดาที่เข้าโปรแกรมทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีอายุระหว่าง 35-50 ปี และอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับบุตร รวมบิดาหรือมารดาที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ดังกล่าวทั้งสิ้น 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 43 คน และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 53 คน

บิดาหรือมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพสมรส อายุ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้เข้าโปรแกรมทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากเป็นมารดา (ร้อยละ 75.5 และ 74.4 ตามลำดับ) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 34.9 และ 28.8) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 81.4 และ 81.1) มีอายุเฉลี่ยเท่ากัน คือ 41.40 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,900 บาท และ 15,000 บาท ตามลำดับ แต่ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน โดยบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 36.5) ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 51.9)

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวของบิดาหรือมารดาที่เข้าโปรแกรมพบว่า บิดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุน้อยกว่าบิดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยบิดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 41-45 ปี (ร้อยละ 33.4) ในขณะที่บิดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุระหว่าง 46-50 ปี (ร้อยละ 35.4) ในขณะที่มารดาทั้งกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุในกลุ่มเดียวกัน คือ ต่ำกว่า 41 ปี (ร้อยละ 52.3 และ 40.8 ตามลำดับ) ทั้งบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 31.2 และ 37.2) ส่วนบิดาและมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 46.9 และ 43.9) บิดาของทั้งสองกลุ่มส่วนมากมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 57.1 และ 44.0) ในขณะที่มารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายและรับจ้างใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 32.6) ส่วนมารดาของกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 28.0) ทั้งบิดาและมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (บิดาและมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 20,800 และ 13,400 บาท และบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 19,100 บาท และ 13,200 บาท ตามลำดับ)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมโปรแกรม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม	ผลการเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม
	(n=43) (ร้อยละ)	กิจกรรม (n=53) (ร้อยละ)	
เขตพื้นที่			
สมุทรสาคร	13 (30.2)	19 (35.9)	$\chi^2 = 0.93, p = .62$
ปทุมธานี	13 (30.2)	18 (34.0)	
สมุทรปราการ	17 (36.6)	16 (30.1)	
ผู้เข้าร่วม โปรแกรม			
บิดา	11 (25.6)	13 (24.5)	$\chi^2 = 0.14, p = .90$
มารดา	32 (74.4)	40 (75.5)	
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	7 (16.3)	4 (7.7)	$\chi^2 = 12.25, p = .01$
มัธยมศึกษาปวช.	17 (36.5)	12 (23.1)	
อนุปริญญาปวส.	8 (18.6)	8 (15.4)	
ปริญญาตรี	8 (18.6)	27 (51.9)	
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (7.0)	1 (1.9)	
อาชีพ			
รับจ้าง	15 (34.9)	15 (28.3)	$\chi^2 = 9.66, p = .14$
รับราชการ	6 (14.0)	14 (26.4)	
รัฐวิสาหกิจ	1 (2.3)	5 (9.5)	
เกษตรกร	2 (4.7)	3 (5.7)	
ค้าขาย	15 (34.9)	8 (15.1)	
ว่างงาน	4 (9.2)	8 (15.1)	
สถานภาพสมรส			
แต่งงาน	35 (81.4)	43 (81.1)	$\chi^2 = 2.21, p = .69$
แยกกันอยู่	6 (14.0)	7 (13.2)	
หม้าย	1 (2.3)	2 (3.8)	
ไม่ได้แต่งงาน	1 (2.3)	1 (1.9)	
อายุเฉลี่ย	41.40 (4.71)	41.40 (7.32)	t = .00, p = .99
รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย	13,900 (11269.7)	15,000 (10,439.81)	t = .49, p = .62

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของครอบครัวของบิดาหรือมารดาที่เข้าโปรแกรม

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม	กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม
	(n=43) (ร้อยละ)	(n=53) (ร้อยละ)
อายุของบิดา		
ต่ำกว่า 41 ปี	12 (28.6)	10 (20.8)
41-45 ปี	14 (33.4)	15 (31.2)
46-50 ปี	9 (21.4)	17 (35.4)
51 ปีขึ้นไป	7 (16.6)	6 (12.5)
อายุเฉลี่ย	43.93 (4.99)	44.67 (6.39)
อายุของมารดา		
ต่ำกว่า 41 ปี	22 (52.3)	20 (40.8)
41-45 ปี	13 (30.1)	19 (38.7)
46-50 ปี	7 (16.16)	10 (20.4)
อายุเฉลี่ย	40.79 (4.33)	41.67 (4.47)
การศึกษาของบิดา		
ประถมศึกษา	6 (14.3)	8 (16.3)
มัธยมศึกษา/ ปวช.	13 (31.0)	14 (28.6)
อนุปริญญา/ปวส.	13 (31.0)	4 (8.2)
ปริญญาตรี	7 (16.7)	23 (46.9)
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (7.0)	-
การศึกษาของมารดา		
ประถมศึกษา	8 (18.6)	8 (16.3)
มัธยมศึกษา/ ปวช.	16 (37.2)	11 (22.4)
อนุปริญญา/ ปวส.	6 (14.0)	6 (12.2)
ปริญญาตรี	10 (23.2)	23 (46.9)
สูงกว่าปริญญาตรี	3 (7.0)	1 (2.2)
อาชีพของบิดา		
รับจ้าง	24 (57.1)	22 (44.0)
รับราชการ	5 (11.9)	13 (26.0)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2 (4.8)	3 (6.0)
เกษตรกร	2 (4.8)	2 (4.0)
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	9 (19.0)	7 (14.0)
ไม่ได้ทำงาน	1 (2.4)	1 (2.0)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 49 คน)	กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม (n= 61 คน)
อาชีพของมารดา		
รับจ้าง	14 (32.6)	14 (28.0)
รับราชการ	8 (18.6)	14 (24.0)
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1 (2.3)	4 (8.0)
เกษตรกร	2 (4.7)	4 (8.0)
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	14 (32.6)	8 (16.0)
ไม่ได้ทำงาน	4 (9.3)	8 (16.0)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของบิดา	19,100 (10,832.15)	20,800 (15,267.29)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของมารดา	13,200 (11,254.93)	13,400 (10,663.09)

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดาทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ และ การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน ซึ่งการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตัวแปรจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ 1) ภาพรวมของตัวแปรก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังเข้ากิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และ 3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังเข้ากิจกรรม รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1.2.1 ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

1) ภาพรวมระดับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดาทุกคนตอบถูกในประเด็นว่า หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ถูกถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง (คะแนนเฉลี่ย = 1.00) และประเด็นที่บิดาหรือมารดาตอบถูกมากเป็นลำดับที่ 2 ได้แก่ 2) แม่ควรกอดลูกสาวและพ่อควรกอดลูกชาย 3) พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องฟังความคิดเห็นของลูก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใหญ่จึงเข้าใจลูกได้คืออยู่แล้ว (คะแนนเฉลี่ย = 0.98) ส่วนประเด็นที่มีจำนวนบิดาหรือมารดาตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1)

ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกไม่ควรให้เกิดขึ้นในครอบครัว (คะแนนเฉลี่ย = 0.14) 2) วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก (คะแนนเฉลี่ย = 0.17) 3) พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากจนเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน (คะแนนเฉลี่ย = 0.20) (จากตารางที่ 10)

หลังจากบิดาหรือมารดาเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ประเด็นที่บิดาหรือมารดาตอบถูกทุกคนมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง 2) การโอบกอดเป็นการสื่อสารกับลูกที่พ่อแม่ควรทำเมื่อลูกยังเด็กเท่านั้น 3) พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องฟังความคิดเห็นของลูก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใหญ่จึงเข้าใจลูกได้คืออยู่แล้ว (คะแนนเฉลี่ย = 1.00) ส่วนข้อที่บิดาหรือมารดาได้คะแนนน้อยที่สุด 3 ลำดับยังคงเป็นประเด็นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก (คะแนนเฉลี่ย = 0.16) 2) ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกไม่ควรให้เกิดขึ้นในครอบครัว (คะแนนเฉลี่ย = 0.19) 3) พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากจนเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน (ระดับคะแนนเฉลี่ย = 0.23) (จากตารางที่ 10)

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดามีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 0.69 และ 0.72 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 5) โดยบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ข้อ ได้แก่ 1) การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด (ระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 0.37 และ 0.19 ตามลำดับ) 2) พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขอบคุณเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อแม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว (คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 0.84 และ 0.98 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 10)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบิดาหรือมารดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาเมื่อมีการประเมินครั้งที่ 1 และ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่งบิดาหรือมารดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เฉลี่ยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	0.69	0.91	1.90	.06+
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	0.72	0.80		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	0.67	0.10	.24	.80
	ประเมินผลครั้งที่ 2	0.67	0.11		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดาทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.72 และ 0.67 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 6) โดยบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากกว่าบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมด 10 ข้อ ได้แก่ 1) การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.19 และ 0.38 ตามลำดับ) 2) หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถามควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 1.00 และ 0.93 ตามลำดับ) และ 3) การโอบกอดเป็นการสื่อสารกับลูกที่พ่อแม่ควรทำเมื่อลูกลังเด็กเท่านั้น (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.00 และ 0.16 ตามลำดับ) 4)

แม่ควรกอดลูกสาวและพ่อควรกอดลูกชาย (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.02 และ 0.12 ตามลำดับ) 5) พ่อแม่ไม่ควรชมลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่ดี เพราะคำชมของพ่อแม่ทำให้ลูกหลงได้ (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.02 และ 0.14 ตามลำดับ) 6) พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขอบคุณเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อแม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.02 และ 0.18 ตามลำดับ) 7) แม่ลูกไม่ชอบพฤติกรรมบางอย่างของพ่อแม่ ลูกไม่มีสิทธิ์วิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่เพราะลูกต้องเคารพพ่อแม่ (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.23 และ 0.39 ตามลำดับ) 8) วัยรุ่นหญิงควรอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เพราะเพื่อนผู้ชายอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงได้ (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.58 และ 0.32 ตามลำดับ) 9) พ่อแม่เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดค่านิยมเรื่องเพศแก่ลูก (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.98 และ 0.84 ตามลำดับ) 10) ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นเรื่องของพ่อแม่เท่านั้น ลูกไม่จำเป็นต้องรับรู้ (ระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 0.16 และ 0.34 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	0.69	0.09	0.82	.41
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	0.67	0.10		
หลังเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	0.72	0.08	2.87	.00**
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	0.67	0.11		

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของ
บิดาหรือมารดา

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n = 49 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=61 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
1. พ่อแม่สามารถสอนเพศศึกษาตั้งแต่ก่อนลูกเข้าโรงเรียน	0.71 (0.45)	0.79 (0.41)	0.79 (0.41)	0.71 (0.45)
2. การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด	0.37 (0.48)	0.19 (0.39)	0.37 (0.48)	0.38 (0.48)
3. การที่พ่อแม่พูดเรื่องเพศศึกษาโดยใช้ศัพท์วิชาการ ทำให้ลูกเชื่อถือมากขึ้น	0.57 (0.50)	0.37 (0.48)	0.48 (0.50)	0.40 (0.49)
4. หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง	1.00 (0.00)	1.00 (0.00)	0.98 (0.13)	0.93 (0.26)
5. การโอบกอดเป็นการสื่อสารกับลูกที่พ่อแม่ควรทำเมื่อลูกยังเด็กเท่านั้น	0.08 (0.27)	0.00 (0.00)	0.14 (0.35)	0.16 (0.37)
6. แม่ควรกอดลูกสาวและพ่อควรกอดลูกชาย	0.02 (0.14)	0.02 (0.15)	0.12 (0.33)	0.12 (0.33)
7. พ่อแม่ไม่ควรชมลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่ดี เพราะคำชมของพ่อแม่ทำให้ลูกหลงได้	0.08 (0.27)	0.02 (0.15)	0.11 (0.35)	0.14 (0.35)
8. การพูดซ้ำๆของพ่อแม่เป็นวิธีการสื่อสารที่ดีที่ทำให้ลูกแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้	0.58 (0.49)	0.67 (0.47)	0.64 (0.48)	0.59 (0.49)
9. พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขอบุคมเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อแม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว	0.16 (0.37)	0.02 (0.15)	0.14 (0.35)	0.18 (0.38)
10. พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องฟังความคิดเห็นของลูก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใหญ่จึงเข้าใจลูกได้ดียอยู่แล้ว	0.02 (0.14)	0.00 (0.00)	0.04 (0.18)	0.04 (0.18)
11. แม้ลูกไม่ชอบพฤติกรรมบางอย่างของพ่อแม่ ลูกไม่มีสิทธิ์วิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่เพราะลูกต้องเคารพพ่อแม่	0.35 (0.48)	0.23 (0.42)	0.34 (0.47)	0.39 (0.49)
12. การที่ลูกวัยรุ่นเล่าเรื่องต่างๆ ให้พ่อแม่ฟังน้อยลงเป็นเรื่องปกติสำหรับวัยรุ่น	0.58 (0.48)	0.51 (0.50)	0.64 (0.79)	0.79 (0.41)
13. วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อยกว่าวัยอื่น	0.98 (0.14)	0.98 (0.15)	0.97 (0.18)	0.95 (0.22)
14. พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากจนเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน	0.80 (0.40)	0.77 (0.42)	0.91 (0.28)	0.82 (0.38)
15. พ่อแม่มีสิทธิ์ห้ามลูกคบเพื่อนที่พ่อแม่ไม่ชอบ	0.35 (0.48)	0.40 (0.49)	0.43 (0.50)	0.46 (0.50)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n = 49 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=61 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
16. วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก	0.83 (0.37)	0.84 (0.37)	0.84 (0.36)	0.89 (0.31)
17. วัยรุ่นหญิงควรอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เพราะเพื่อนผู้ชายอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงได้	0.46 (0.50)	0.42 (0.49)	0.66 (0.47)	0.68 (0.47)
18. วัยรุ่นหญิงมีโอกาสถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าวัยรุ่นชาย	0.90 (0.30)	0.81 (0.39)	0.88 (0.32)	0.91 (0.28)
19. การถูกเนื้อต้องตัวกันของวัยรุ่นชายหญิงเป็นเรื่องปกติสำหรับวัยรุ่น	0.49 (0.50)	0.42 (0.49)	0.40 (0.49)	0.41 (0.49)
20. พ่อแม่ควรเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่ลูกในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ขณะเป็นนักเรียน	0.96 (0.20)	0.95 (0.21)	0.97 (0.18)	0.96 (0.18)
21. พ่อแม่เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดค่านิยมเรื่องเพศแก่ลูก	0.90 (0.30)	0.98 (0.15)	0.91 (0.28)	0.84 (0.37)
22. ปกติพ่อแม่มักจะบอกลูกเกี่ยวกับข้อเสียมากกว่าข้อดี	0.74 (0.44)	0.65 (0.48)	0.71 (0.45)	0.64 (0.48)
23. การอยู่ห่างไกลจากคนที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี เป็นการเพิ่มคุณค่าของตัวเอง	0.53 (0.50)	0.58 (0.49)	0.69 (0.46)	0.68 (0.47)
24. การที่พ่อแม่ตำหนิลูก เป็นการบั่นทอนความรู้สึกมั่นใจในตนเองของลูก	0.53 (0.50)	0.58 (0.49)	0.57 (0.50)	0.55 (0.52)
25. วิธีคิดเพื่อการตัดสินใจของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้	0.10 (0.30)	0.07 (0.25)	0.14 (0.34)	0.12 (0.33)
26. การมีทางเลือกยิ่งมากจะยิ่งช่วยให้ตัดสินใจได้ดีมากขึ้น	0.92 (0.27)	0.88 (0.32)	0.88 (0.32)	0.82 (0.38)
27. ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกไม่ควรให้เกิดขึ้นในครอบครัว	0.86 (0.35)	0.81 (0.39)	0.90 (0.30)	0.89 (0.31)
28. ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นเรื่องของพ่อแม่เท่านั้น ลูกไม่จำเป็นต้องรับรู้	0.33 (0.47)	0.16 (0.37)	0.38 (0.48)	0.34 (0.47)

1.2.2 พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

1) ภาพรวมของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดารายงานว่าพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บิดาหรือมารดาได้ปฏิบัติบ่อยที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การสังเกตสีหน้าท่าทางของลูกโดยลูกไม่ต้องพูด (ความถี่เฉลี่ย = 3.61) 2) การฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ 3) การพูดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ย = 3.53) ส่วนประเด็นที่บิดาหรือมารดามีการปฏิบัติบ่อยที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) การตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 2.10) 2) การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แฟน (ความถี่เฉลี่ย = 2.24) 3) การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 2.31)

หลังจากบิดาหรือมารดาเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว พฤติกรรมที่บิดาหรือมารดารายงานว่ามีการปฏิบัติบ่อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ (ความถี่เฉลี่ย = 3.58) 2) การเข้าใจเรื่องที่ลูกเล่าให้ฟัง และ 3) การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ (ความถี่เฉลี่ย = 3.51) ส่วนพฤติกรรมที่บิดาหรือมารดารายงานว่ามีการปฏิบัติบ่อยที่สุด 3 ลำดับ ซึ่งยังคงเป็นพฤติกรรมที่บิดาหรือมารดาปฏิบัติเช่นเดียวกันกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 1.93) 2) การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แฟน (ความถี่เฉลี่ย = 2.23) 3) การตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 2.49)

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดา พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดา มีระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 11) อย่างไรก็ตามหลังการเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดา รายงานว่า ตนเองมีการปฏิบัติพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาด้านลบน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 2.31 และ 1.93 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมด้านลบที่บิดาหรือมารดาการทำน้อยลงมากที่สุด ได้แก่ การบ่นหรือพูดซ้ำๆเมื่อลูกทำอะไรไม่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 3.12 และ 3.07 ตามลำดับ) และบิดาหรือมารดา มีพฤติกรรมด้านบวกมากขึ้น 2 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การโอบกอดลูก (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 3.16 และ 3.40 ตามลำดับ) 2) การ

พหุคูณกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 3.10 และ 3.26 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 13)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินผลครั้งที่ 1 และ 2 ของบิดาหรือมารดาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดาไม่มีการเปลี่ยนแปลงของระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	3.02	0.40	0.26	.79
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	3.00	0.38		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	3.02	0.49	.20	.84
	ประเมินผลครั้งที่ 2	3.00	0.52		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า บิดาหรือมารดาทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดาทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกัน (จากตารางที่ 12) อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบระดับความถี่ของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาด้านบวกกับบุตรน้อยกว่าบิดาหรือมารดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้ 1) การโอบกอดลูก (ความถี่เฉลี่ยของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม)

ร่วมกิจกรรม = 3.40 และ 3.09 ตามลำดับ) 2) การพุดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ยของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.33 และ 3.25 ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมด้านลบที่บิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติบ่อยน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรม ได้แก่ การพุดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ (ความถี่เฉลี่ยของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 1.93 และ 2.31 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 13)

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	3.02	0.40	.06	.95
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	3.02	0.49		
หลังเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	3.00	0.38	0.30	.97
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	3.00	0.52		

ตารางที่ 13 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา
ของบิดาหรือมารดา

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 49 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=61 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
1. การโอบกอดลูก	3.16 (.92)	3.40 (.76)	3.02 (1.00)	3.09 (.90)
2. การสังเกตสีหน้าท่าทางของลูกโดยลูกไม่ต้องพูด	3.61 (.57)	3.53 (.76)	3.42 (.83)	3.38 (.64)
3. การถามความรู้สึกของลูก	3.45 (.73)	3.40 (.76)	3.09 (.94)	3.23 (.89)
4. การถามความคิดเห็นของลูก	3.39 (.78)	3.26 (.79)	3.28 (.79)	3.23 (.89)
5. การฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ	3.53 (.64)	3.58 (.66)	3.40 (.70)	3.34 (.79)
6. การเข้าใจเรื่องที่ลูกเล่าให้ฟัง	3.41 (.61)	3.51 (.73)	3.47 (.62)	3.36 (.69)
7. การพูดคุยชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม	3.53 (.61)	3.33 (.74)	3.49 (.71)	3.25 (.74)
8. การพูดถึงสิ่งที่ศึกษาเกี่ยวกับลูกให้ลูกรับรู้	3.49 (.73)	3.21 (.88)	3.29 (.81)	3.20 (.74)
9. การบ่นหรือพูดซ้ำๆเมื่อลูกทำอะไรไม่เหมาะสม	3.12 (.80)	3.07 (.82)	3.28 (.79)	3.20 (.74)
10. การรับฟังลูกเมื่อลูกไม่ชอบสิ่งที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก	2.69 (.79)	2.70 (.88)	2.84 (.92)	2.86 (.81)
11. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	3.31 (.82)	3.21 (.86)	3.22 (.85)	3.12 (.81)
12. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหญิงชาย	2.76 (.99)	2.72 (.85)	3.00 (.86)	3.00 (.89)
13. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก	3.10 (.84)	3.26 (.97)	3.14 (.86)	3.04 (.80)
14. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แฟน	2.24 (1.07)	2.23 (.96)	2.35 (.95)	2.50 (1.00)
15. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น	2.63 (1.03)	2.53 (1.45)	2.67 (.99)	2.80 (.94)
16. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับภัยทางเพศ	2.59 (1.01)	2.63 (1.02)	2.71 (1.04)	2.84 (.89)
17. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการระมัดระวังตนเองเพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	2.82 (1.11)	2.81 (1.11)	2.97 (1.05)	2.96 (.93)
18. การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่นๆ	2.31 (.98)	1.93 (.98)	2.30 (.98)	2.31 (.92)
19. การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ	3.45 (.73)	3.51 (.59)	3.40 (.59)	3.32 (.66)

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 49 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=61 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
20. การตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ	2.10 (.74)	2.49 (.98)	2.34 (.78)	2.38 (.79)
21. การอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของ ลูก	3.18 (.83)	3.07 (.88)	2.95 (.78)	2.98 (.72)
22. การพูดคุยกับลูกเรื่องความขัดแย้งของลูก	2.73 (.88)	2.77 (1.06)	2.76 (.92)	2.82 (.79)
23. การพูดคุยกับลูกเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาความ ขัดแย้งของลูก	3.06 (.89)	2.95 (.97)	2.84 (.93)	2.95 (.84)

1.2.3 ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ

1) ภาพรวมระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ ของบิดาหรือมารดา
กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดารายงานว่า มีการสื่อสารประเด็นต่าง ๆ บ่อยที่สุด 3
ประเด็นแรก ได้แก่ 1) การดูแลสุขอนามัยทางเพศ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา 3) การ
เปลี่ยนแปลงด้านร่างกายทั่วไป (ความถี่เฉลี่ย = 3.27, 3.16 และ 3.08 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่บิดา
หรือมารดา มีการสื่อสารกับบุตรน้อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 2)
พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ 3) ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ (ความถี่เฉลี่ย = 1.67, 1.84 และ 1.94
ตามลำดับ) (ตารางที่ 16)

หลังจากบิดาหรือมารดาเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ประเด็นที่บิดาหรือมารดา รายงานว่า มีการ
สื่อสารกับบุตรบ่อยที่สุด 3 ประเด็นแรก ยังคงเป็นประเด็นเดียวกันกับก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม แต่
บิดาหรือมารดา มีความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) การดูแล
สุขอนามัยทางเพศ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา 3) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายทั่วไป
(ความถี่เฉลี่ย = 3.33, 3.24 และ 3.12 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่บิดาหรือมารดา มีการสนทนากับบุตร
น้อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแฟน
หรือ คู่รัก 3) ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ (ความถี่เฉลี่ย = 1.72, 1.98 และ 2.00 ตามลำดับ)
อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือ คู่รัก และ ผลกระทบของการมี

เพศสัมพันธ์ ยังคงเป็นประเด็นที่มีการสนทนาน้อยที่สุดเช่นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แต่บิดาหรือมารดา มีความถี่ของการสื่อสารประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเล็กน้อย

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้ากิจกรรมของบิดาหรือมารดา กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดา กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดา มีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างไรก็ตาม หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดา รายงานว่า ได้มีการสื่อสารประเด็นทักษะการปฏิเสธ การต่อรอง และการแก้ปัญหา กับบุตรบ่อยมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ความถี่เฉลี่ยก่อนการเข้ากิจกรรมและหลังการเข้ากิจกรรม = 2.24 และ 2.67 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 14)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินผลครั้งที่ 1 และ 2 ของบิดาหรือมารดา กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดา กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดา กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.54	0.66	1.01	.31
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.60	0.69		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	2.55	0.72	.65	.51
	ประเมินผลครั้งที่ 2	2.63	0.65		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบิดาหรือมารดา กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดา กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดา ทั้งกลุ่มที่

เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบิดาหรือมารดาคนที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บิดาหรือมารดาทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 15) อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของทั้ง 2 กลุ่มพบว่า บิดาหรือมารดาคนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรสูงกว่าบิดาหรือมารดาคนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในประเด็นการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ยของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 3.09 และ 2.70 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 16)

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบระดับความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ

ระหว่างบิดาหรือมารดาคนที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.45	0.66	.73	.46
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.55	0.72		
หลังเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.60	0.69	0.27	.78
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.63	0.65		

ตารางที่ 16 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ของบิดาหรือมารดา

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 49 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=61 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายทั่วไป เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง รูปร่าง	3.08 (.96)	3.12 (.85)	2.91 (.97)	2.88 (.81)
2. การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา เช่น การคิดอย่างมี เหตุผล การแก้ปัญหา	3.16 (.80)	3.24 (.72)	3.05 (.92)	3.09 (.72)
3. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและระบบสืบพันธุ์ เช่น การมีประจำเดือน ผื่นเปื่อย	2.04 (1.03)	2.30 (1.05)	2.28 (1.12)	2.40 (1.01)
4. การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น เช่น หงุดหงิด ง่าย	2.85 (1.07)	3.09 (1.10)	2.72 (1.08)	2.70 (.93)
5. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	2.67 (.93)	2.72 (1.09)	3.40 (.70)	3.34 (.79)
6. การดูแลสุขอนามัยทางเพศ เช่น การรักษาความสะอาด การใช้ยารักษาตัว / ยาระงับกลิ่นตัว	3.27 (.93)	3.33 (.97)	3.16 (.87)	3.25 (.77)
7. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เช่น การวางตัวอย่าง เหมาะสม การรักษาสัมพันธภาพ	2.84 (1.06)	2.98 (.98)	2.90 (.83)	3.00 (.73)
8. ความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือ คู่รัก เช่น การวางตัว อย่างเหมาะสม การรักษาสัมพันธภาพ	1.96 (1.14)	1.98 (1.10)	2.14 (1.13)	2.22 (1.06)
9. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ/ ความหลากหลายทางเพศ	1.84 (.98)	2.05 (1.09)	2.05 (1.11)	2.07 (1.00)
10. ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย	2.29 (1.08)	2.63 (1.02)	2.53 (.77)	2.70 (.87)
11. บทบาททางเพศของหญิงชายในครอบครัวและสังคม	2.29 (1.09)	2.31 (1.11)	2.44 (.96)	2.62 (1.03)
12. ภัยทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศ	2.55 (1.04)	2.72 (1.12)	2.74 (1.09)	2.79 (1.07)
13. การป้องกันไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เช่น การ ถูกล่อลวง หรือล่วงละเมิดทางเพศ	2.65 (1.18)	2.81 (1.16)	2.54 (.94)	2.73 (.84)
14. ทักษะการปฏิเสธการต่อรอง และการแก้ปัญหา	2.24 (0.94)	2.67 (1.08)	2.54 (.94)	2.73 (.84)
15. ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การตั้งครภ์ โรคติดต่อต่างๆจากการมีเพศสัมพันธ์	1.94 (1.10)	2.00 (1.11)	2.19 (1.23)	2.21 (1.09)
16. การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เช่น การใช้ถุงยาง อนามัย การคุมกำเนิด	1.67 (.98)	1.72 (1.09)	1.76 (1.03)	1.93 (1.09)

1.2.4 การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน

1) ระดับความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาคนที่เข้าร่วมกิจกรรม

เมื่อพิจารณาความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บิดาหรือมารดารายงานว่ามีการสื่อสารกับบุตรเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.88) 2) แม่/พ่อรับฟังเรื่อง of ลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.84) 3) แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.84) ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บิดาหรือมารดารายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.57) 2) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.27) 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.26) ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บิดาหรือมารดา รายงานว่ามีการสื่อสารในเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงการแสดงการโกรธ หงุดหงิด หรือการไม่พอใจของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.56) 2) แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.48) 3) แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.45)

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บิดาหรือมารดา รายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.95) 2) แม่/พ่อรับฟังเรื่อง of ลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.93) 3) ลูกมีโอกาสบอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ และ แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.74) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บิดาหรือมารดา รายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.51) 2) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.47) 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.28) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บิดาหรือมารดา รายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงการแสดงการโกรธ หงุดหงิด หรือการไม่พอใจของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.51) 2) แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.49) 3) แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของลูก และ แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับ

ความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.44) โดยส่วนมากกิจกรรมที่บิดาหรือมารดาทำบ่อยที่สุดเป็นกิจกรรมเดียวกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง บิดาหรือมารดารายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาร่วมกับบุตรที่บ้านในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งพบว่า

หลังการเข้ากิจกรรมครั้งที่ 1 พบว่าบิดาหรือมารดามีการสื่อสารกับบุตรที่บ้านเพิ่มขึ้น 4 เรื่อง ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก 2) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก 3) แม่/พ่อรับฟังเรื่อง of ลูก 4) ลูกมีโอกาสบอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บิดาหรือมารดามีการสื่อสารเรื่องความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชายกับบุตรที่บ้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนกิจกรรมอื่นที่บิดาหรือมารดาทำร่วมกับบุตรเพิ่มขึ้น 5 เรื่อง ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องภัยทางเพศ 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก 4) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก 5) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บิดาหรือมารดามีการสื่อสารกับบุตรที่บ้านเพิ่มขึ้น 4 เรื่อง ได้แก่ 1) แม่/พ่อกมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 2) แม่/พ่อกมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 3) แม่/พ่อกมีการพูดคุยถึงผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 4) แม่/พ่อกมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการการตัดสินใจการตัดสินใจของลูก

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.61	0.44	.05	.95
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.60	0.33		
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.12	0.65	.41	.67
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.17	0.64		
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.39	0.51	.19	.84
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.41	0.53		

ตารางที่ 18 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 ของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรม	ก่อนการเข้าร่วม	หลังการเข้าร่วม
	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อได้พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก	2.41 (.81)	2.53(.63)
2. แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก	2.88 (.44)	2.95 (.21)
3. แม่/พ่อได้บอกให้ลูกรู้ว่าเมื่อมีเรื่องที่ทำแล้วแม่/พ่อไม่ชอบ	2.57 (.76)	2.47(.66)
4. แม่/พ่อรับฟังเรื่องของคุณ	2.85 (.41)	2.93(.26)
5. แม่/พ่อบอกให้ลูกรู้ว่าเข้าไปปัญหาหรือเหตุผลของคุณ	2.59 (.73)	2.49 (.73)
6. ลูกมีโอกาสบอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ	2.60 (.64)	2.74 (.49)
7. แม่/พ่อพูดคุยกับลูกเรื่องเพื่อนที่โรงเรียน	2.69 (.68)	2.60 (.62)
8. แม่/พ่อพูดชมเชยลูก	2.58 (.64)	2.56 (.62)
9. แม่/พ่อคุยกับลูกเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ	2.14 (.86)	2.09 (.86)
10. แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของคุณ	2.84 (.42)	2.74 (.53)

ตารางที่ 19 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน ระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 ของบิดาหรือมารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรม	ก่อนการเข้าร่วม	หลังการเข้าร่วม
	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย	1.72 (.80)	2.02 (.85)
2. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย	2.00 (.89)	2.07 (.82)
3. แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	2.57 (.58)	2.51 (.70)
4. แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องภัยทางเพศ	2.04 (.90)	2.19 (.85)
5. แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องการป้องกันภัยทางเพศ	2.09 (.91)	2.09 (.84)
6. แม่/พอบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก	2.26 (.85)	2.28 (.88)
7. แม่/พอบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก	2.27 (.80)	2.47 (.70)
8. แม่/พอบอกถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างวัยรุ่นหญิงชายที่เป็นเพื่อน กิ๊กหรือแฟน	2.11 (.82)	2.09 (.86)
9. แม่/พอบอกถึงผลกระทบของการมีกิ๊ก หรือแฟน	2.18 (.91)	2.05 (.82)
10. แม่/พอบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น	1.91 (.90)	2.00 (.90)

ตารางที่ 20 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่ของการทำกิจกรรมการสื่อสาร เรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 ของบิดาหรือ มารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรม	ก่อนการเข้าร่วม	หลังการเข้าร่วม
	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของลูก	2.45 (.77)	2.44 (.74)
2. แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของลูก	2.48 (.63)	2.41 (.74)
3. แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่างๆ ของลูก	2.33 (.72)	2.44 (.74)
4. แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก	2.43 (.70)	2.49 (.59)
5. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก	2.29 (.83)	2.39 (.80)
6. แม่/พ่อมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการการตัดสินใจการตัดสินใจของลูก	2.21 (.89)	2.27 (.86)
7. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงการแสดงการ โกรธ หงุดหงิด หรือการไม่พอใจของลูก	2.56 (.63)	2.51 (.67)
8. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงสาเหตุ และการแก้ปัญหาของการ โกรธ หงุดหงิด หรือ ไม่พอใจของลูก	2.38 (.80)	2.37 (.79)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของบิดาหรือมารดา

หลังจากที่บิดาหรือมารดาเข้าร่วมกิจกรรม บิดาหรือมารดาประเมินประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม และความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้แบบประเมินตนเอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประเด็นที่บิดาหรือมารดามีความถี่เฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม (ความถี่เฉลี่ย = 3.81) 2) ได้รับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาเพิ่มขึ้น (ความถี่เฉลี่ย= 3.69) และ 3) มีความมั่นใจมากขึ้นที่จะสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัว (ความถี่เฉลี่ย=3.62)

ส่วนประเด็นที่บิดาหรือมารดาพึงพอใจมากที่สุดหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) เวลาที่จัดกิจกรรม (ความถี่เฉลี่ย =3.93) 2) ลักษณะผู้ร่วมกิจกรรม 3) สถานที่จัดกิจกรรม (ความถี่เฉลี่ย =3.71) ส่วนสิ่งที่บิดาหรือมารดาพึงพอใจน้อยที่สุด ได้แก่ จำนวนของผู้ร่วมกิจกรรม โดยบิดาหรือมารดาให้ความเห็นว่าควรเพิ่มจำนวนผู้ร่วมกิจกรรม เพราะจะทำให้บิดามารดามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ได้หลากหลายมากขึ้น

ตารางที่ 21 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประโยชน์และความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)
1. มีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาเพิ่มขึ้น	3.69 (.46)
2. มีความพร้อมมากขึ้นที่จะสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัว	3.60 (.49)
3. มีความสบายใจมากขึ้นที่จะสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัว	3.60 (.49)
4. มีความมั่นใจมากขึ้นที่จะสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัว	3.62 (.49)
5. มีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น	3.55 (.55)
6. คาดว่าจะนำสิ่งที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับลูกมากขึ้น	3.60 (.49)
7. ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	3.81 (.39)
8. พพอใจในเนื้อหาของกิจกรรม	3.62 (.49)
9. พพอใจในลักษณะกิจกรรมที่จัด	3.57 (.50)
10. พพอใจในเวลาที่จัดกิจกรรม	3.93 (1.23)
11. พพอใจในจำนวนของผู้ร่วมกิจกรรม	3.24 (.79)
12. พพอใจในลักษณะของผู้ร่วมกิจกรรม	3.71 (.45)
13. พพอใจในสถานที่ในการทำกิจกรรม	3.71 (.70)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบุตรวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลของบุตรวัยรุ่นแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลส่วนตัวของบุตรวัยรุ่น และ ข้อมูลเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของบุตรวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่บุตรวัยรุ่นที่เข้าโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และ กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า บุตรวัยรุ่นที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์มีจำนวน 98 คน แบ่งเป็นวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม 43 คน และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม 55 คน

บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลส่วนตัวและครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง เพศ อายุ การอยู่อาศัยกับบิดามารดา จำนวนพี่น้อง และรายได้เฉลี่ยต่อวัน โดยกว่าครึ่งหนึ่งของบุตรวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มเป็นหญิง (ร้อยละ 53.5 และ 67.3 ตามลำดับ) มีอายุ 12 ปี (ร้อยละ 65.1 และ 56.4 ตามลำดับ) อยู่กับทั้งบิดามารดา (ร้อยละ 83.7 และ 80.0 ตามลำดับ) มีพี่หรือน้องเพียง 1 คน (ร้อยละ 46.5 และ 41.8 ตามลำดับ) ซึ่งบุตรวัยรุ่นประมาณ 2 ใน 3 เป็นที่คนโต (ประมาณร้อยละ 65.1 และ 60.0) และบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อวันน้อยกว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเล็กน้อย (รายได้เฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 68.82 บาท และ 72.98 บาท ตามลำดับ) ส่วนตัวแปรเดียวที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ระดับคะแนนเฉลี่ยของปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ย = 3.63 และ 3.48 ตามลำดับ)

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของบุตรวัยรุ่น

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 43 คน)	กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n= 55 คน)	ผลการเปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่ม
เขตพื้นที่			
สมุทรสาคร	13 (30.2)	21 (38.2)	$\chi^2 = 1.26, p = .53$
ปทุมธานี	13 (30.2)	18 (32.7)	
สมุทรปราการ	17 (36.6)	16 (29.1)	
เพศ			
ชาย	20 (46.5)	18 (32.7)	$\chi^2 = 1.93, p = .16$
หญิง	23 (53.5)	37 (67.3)	
อายุของนักเรียน			
12 ปี	28 (65.1)	31 (56.4)	t = .87, p = .38
13 ปี	15 (34.9)	24 (43.6)	
อายุเฉลี่ย	12.35 (0.48)	12.44 (0.50)	
พักอาศัยอยู่กับ			
บิดา	2 (4.7)	4 (7.3)	$\chi^2 = 0.33, p = .84$
มารดา	5 (11.6)	7 (12.7)	
บิดาและมารดา	36 (83.7)	44 (80.0)	
จำนวนพี่น้อง (ไม่รวมนักเรียน)			
ไม่มีพี่หรือน้อง	14 (32.6)	23 (41.8)	$\chi^2 = 4.05, p = .39$
1 คน	20 (46.5)	23 (41.8)	
2 คน	7 (16.3)	8 (14.5)	
3 คนขึ้นไป	2 (4.7)	1 (1.8)	
ลำดับการเกิด			
คนที่ 1	28 (65.1)	33 (60.0)	$\chi^2 = .64, p = .87$
คนที่ 2	11 (25.6)	18 (32.7)	
คนที่ 3	3 (7.0)	3 (5.5)	
คนที่ 4	1 (2.3)	1 (1.8)	
คะแนนเฉลี่ย	3.63 (0.37)	3.48 (0.49)	t = 2.01, p = .04
รายได้ต่อวัน	68.82 (20.64)	72.98 (23.20)	t = .75, p = .45

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดาหรือมารดาและบุตรวัยรุ่นของกลุ่มบุตรวัยรุ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ และ การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน ซึ่งการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตัวแปรประกอบด้วยส่วนสำคัญได้แก่ 1) ภาพรวมของแต่ละตัวแปรของบุตรวัยรุ่นก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม 2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และ 3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

2.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

1) ภาพรวมระดับความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บุตรวัยรุ่นทุกคนตอบถูกว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อยกว่าวัยอื่น (คะแนนเฉลี่ย = 1.00) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นตอบถูกมากเป็นลำดับที่ 2 ได้แก่ 2) หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง 3) พ่อแม่ควรเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่ลูกในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ขณะเป็นนักเรียน (คะแนนเฉลี่ย = 0.98) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นตอบถูกน้อยที่สุด 3 ลำดับได้แก่ 1) วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก 2) ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกไม่ควรให้เกิดขึ้นในครอบครัว (คะแนนเฉลี่ย = 0.02) 3) พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากจนเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน 4) วัยรุ่นหญิงควรอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เพราะเพื่อนผู้ชายอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงได้ (คะแนนเฉลี่ย = 0.14)

หลังจากบุตรวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ประเด็นที่บุตรวัยรุ่นตอบถูกมากที่สุด 3 ประเด็นแรกได้แก่ 1) หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง 2) วัยรุ่นหญิงมีโอกาสถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าวัยรุ่นชาย 3) พ่อแม่ควรเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่ลูกในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ขณะเป็นนักเรียน (คะแนนเฉลี่ย = 0.98) ซึ่งประเด็นที่ 1 และ 3 เป็นประเด็นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นได้คะแนนน้อยที่สุด 3 ลำดับได้แก่ 1) วัยรุ่นหญิงควรอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เพราะเพื่อนผู้ชายอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงได้ (คะแนนเฉลี่ย = 0.06) 2) วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก

(คะแนนเฉลี่ย = 0.09) 3) พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน (คะแนนเฉลี่ย = 0.13) ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นเป็นประเด็นเดียวกันกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้ากิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้ากิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 0.62 และ 0.64 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 23) อย่างไรก็ตามบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมตอบถูกมากขึ้นว่า การที่พ่อแม่พูดเรื่องเพศศึกษาโดยใช้ศัพท์วิชาการทำให้ลูกเชื่อถือมากขึ้น (ระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 0.79 และ 0.63 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 25)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของระดับความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาเมื่อมีการประเมินครั้งที่ 1 และ 2 ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออีกนัยหนึ่ง คือบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความรู้เฉลี่ยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	.62	0.08	1.19	.23
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	.64	0.09		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	.62	0.09	.95	.33
	ประเมินผลครั้งที่ 2	.60	0.11		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการเข้ากิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.64 และ 0.60 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 24) โดยหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากกว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ 1) การโอบกอดเป็นการสื่อสารกับลูกที่พ่อแม่ควรทำเมื่อลูกยังเด็กเท่านั้น (ระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 0.07 และ 0.25 ตามลำดับ) 2) แม่ควรกอดลูกสาวและพ่อควรกอดลูกชาย (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.10 และ 0.31 ตามลำดับ) 3) พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขบถุณเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อแม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.30 และ 0.47 ตามลำดับ) 4) พ่อแม่มีสิทธิ์ห้ามลูกคบเพื่อนที่พ่อแม่ไม่ชอบ (ระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 0.26 และ 0.52 ตามลำดับ) 5) วัยรุ่นหญิงมีโอกาสถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าวัยรุ่นชาย (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.98 และ 0.88 ตามลำดับ) 6) พ่อแม่ควรเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่ลูกในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ขณะเป็นนักเรียน (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.98 และ 0.88 ตามลำดับ) 7) ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นเรื่องของพ่อแม่เท่านั้น ลูกไม่จำเป็นต้องรับรู้ (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.21 และ 0.29 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 25)

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่าง
 บุตรวัยรุ่นนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลัง
 เข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	.62	0.08	1.96	.84
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	.62	0.09		
หลังเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	.64	0.09	1.74	.05+
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	.60	0.11		

ตารางที่ 25 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของ บุตรวัยรุ่น

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n = 43 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=55 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
1. พ่อแม่สามารถสอนเพศศึกษาตั้งแต่ก่อนลูกเข้าโรงเรียน	0.58 (0.49)	0.51 (0.50)	0.73 (0.44)	0.73 (0.44)
2. การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด	0.54 (0.50)	0.54 (0.50)	0.50 (0.50)	0.38 (0.48)
3. การที่พ่อแม่พูดเรื่องเพศศึกษาโดยใช้ศัพท์วิชาการ ทำให้ลูกเชื่อถือน่ามากขึ้น	0.79 (0.41)	0.63 (0.48)	0.65 (0.48)	0.72 (0.45)
4. หากพ่อแม่ไม่แน่ใจในเรื่องที่ลูกมาถาม ควรค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและนำมาพูดคุยกับลูกอีกครั้ง	0.98 (0.14)	0.98 (0.15)	0.92 (0.27)	0.93 (0.26)
5. การโอบกอดเป็นการสื่อสารกับลูกที่พ่อแม่ควรทำเมื่อลูกยังเด็กเท่านั้น	0.17 (0.37)	0.07 (0.25)	0.23 (0.41)	0.25 (0.43)
6. แม่ควรกอดลูกสาวและพ่อควรกอดลูกชาย	0.17 (0.37)	0.10 (0.29)	0.20 (0.40)	0.31 (0.46)
7. พ่อแม่ไม่ควรชมลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่ดี เพราะคำชมของพ่อแม่ทำให้ลูกหลงได้	0.15 (0.35)	0.17 (0.37)	0.31 (0.46)	0.24 (0.42)
8. การพูดซ้ำๆ ของพ่อแม่เป็นวิธีการสื่อสารที่ดีที่ทำให้ลูกแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้	0.82 (0.39)	0.68 (0.47)	0.40 (0.49)	0.75 (0.43)
9. พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขอบุคมเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อแม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว	0.45 (0.50)	0.30 (0.46)	0.40 (0.49)	0.47 (0.50)
10. พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องฟังความคิดเห็นของลูก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ใหญ่จึงเข้าใจลูกได้ดีอยู่แล้ว	0.81 (0.39)	0.90 (0.29)	0.93 (0.25)	0.85 (0.35)
11. แม้ลูกไม่ชอบพฤติกรรมบางอย่างของพ่อแม่ ลูกไม่มีสิทธิ์วิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่เพราะลูกต้องเคารพพ่อแม่	0.78 (0.42)	0.70 (0.46)	0.68 (0.47)	0.65 (0.48)
12. การที่ลูกวัยรุ่นเล่าเรื่องต่างๆ ให้พ่อแม่ฟังน้อยลงเป็นเรื่องปกติสำหรับวัยรุ่น	0.71 (0.45)	0.70 (0.46)	0.77 (0.42)	0.85 (0.43)
13. วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงบ่อยกว่าวัยอื่น	1.00 (0.00)	0.95 (0.21)	0.97 (0.18)	0.98 (0.13)
14. พ่อแม่ไม่ควรกังวลมากเกินไปหากลูกมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากเพื่อนวัยเดียวกัน	0.86 (0.35)	0.87 (0.35)	0.79 (0.41)	0.79 (0.41)
15. พ่อแม่มีสิทธิ์ห้ามลูกคบเพื่อนที่พ่อแม่ไม่ชอบ	0.41 (0.49)	0.26 (0.44)	0.44 (0.49)	0.52 (0.50)

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n = 43 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=55 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
16. วัยรุ่นหญิงต้องแสดงกิริยามารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล ไม่กระโดดกระเดก	0.98 (0.14)	0.91 (0.29)	0.92 (0.27)	0.92 (0.28)
17. วัยรุ่นหญิงควรอยู่ในกลุ่มเพื่อนผู้หญิง เพราะเพื่อนผู้ชายอาจนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงได้	0.86 (0.35)	0.94 (0.25)	0.84 (0.37)	0.88 (0.33)
18. วัยรุ่นหญิงมีโอกาสถูกล่วงละเมิดทางเพศมากกว่าวัยรุ่นชาย	0.92 (0.27)	0.98 (0.15)	0.92 (0.27)	0.88 (0.33)
19. การถูกเนื้อต้องตัวกันของวัยรุ่นชายหญิงเป็นเรื่องปกติสำหรับวัยรุ่น	0.31(0.46)	0.40 (0.49)	0.39 (0.49)	0.55 (0.50)
20. พ่อแม่ควรเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่ลูกในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ขณะเป็นนักเรียน	0.98 (0.14)	0.98 (0.15)	0.98 (0.12)	0.89 (0.31)
21. พ่อแม่เป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดค่านิยมเรื่องเพศแก่ลูก	0.82 (0.39)	0.91 (0.29)	0.87 (0.34)	0.84 (0.37)
22. ปกติพ่อแม่มักจะบอกลูกเกี่ยวกับข้อเสียมากกว่าข้อดี	0.80 (0.40)	0.77 (0.42)	0.69 (0.46)	0.77 (0.42)
23. การอยู่ห่างไกลจากคนที่ทำให้เรารู้สึกไม่ดี เป็นการเพิ่มคุณค่าของตัวเอง	0.86 (0.35)	0.86 (0.35)	0.73 (0.44)	0.80 (0.40)
24. การที่พ่อแม่ตำหนิลูก เป็นการบั่นทอนความรู้สึกมั่นใจในตนเองของลูก	0.76 (0.43)	0.70 (0.46)	0.58 (0.49)	0.59 (0.49)
25. วิธีคิดเพื่อการตัดสินใจของวัยรุ่นเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้	0.29 (0.45)	0.31 (0.46)	0.25(0.43)	0.36 (0.48)
26. การมีทางเลือกยิ่งมากจะยิ่งช่วยให้ตัดสินใจได้ดีมากขึ้น	0.84 (0.37)	0.79 (0.41)	0.90 (0.30)	0.84 (0.37)
27. ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูกไม่ควรให้เกิดขึ้นในครอบครัว	0.98 (0.14)	0.98 (0.15)	0.95 (0.21)	0.97 (0.18)
28. ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นเรื่องของพ่อแม่เท่านั้น ลูกไม่จำเป็นต้องรับรู้	0.19 (0.39)	0.21 (0.41)	0.19 (0.39)	0.29 (0.45)

2.2.2 พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

1) ภาพรวมของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบุตรวัยรุ่นนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ประเด็นต่าง ๆ บ่อยที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) บ่นหรือพูดซ้ำๆเมื่อลูกทำอะไรไม่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ย = 3.51) 2) พูดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ย = 3.41) 3) พูดถึงสิ่งที่ดีเกี่ยวกับลูกให้ลูกรับรู้ (ความถี่เฉลี่ย = 3.39) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีการสื่อสารน้อยที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แพน (ความถี่เฉลี่ย = 2.12) 2) ตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 2.39) และ 3) พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.57)

หลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ประเด็นที่บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีการสื่อสารบ่อยที่สุด ได้แก่ 1) สนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ (ความถี่เฉลี่ย = 3.49) 2) ฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ (ความถี่เฉลี่ย = 3.37) และ 3) เข้าใจเรื่องที่ลูกเล่าให้ฟัง และ 4) พูดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ย = 3.30) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 ลำดับ ซึ่งเป็นประเด็นเดียวกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แพน (ความถี่เฉลี่ย = 1.95) 2) ตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ (ความถี่เฉลี่ย = 2.35) 3) พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.37)

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นนที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีความถี่ในการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเล็กน้อย แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 26) อย่างไรก็ตามประเด็นที่บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้นในด้านบวก ได้แก่ 1) พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 2.98 และ 3.26 ตามลำดับ) 2) พูดคุยกับลูกเรื่องความขัดแย้งของลูก (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 2.67 และ 2.84 ตามลำดับ) 3) ฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 3.22 และ 3.37 ตามลำดับ) นอกจากนี้บุตรวัยรุ่นนรายงานว่ามีคาหรือมารดาที่มีความถี่ในการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารด้านลบลดลง ได้แก่ 1) การบ่นหรือพูดซ้ำๆเมื่อลูกทำอะไรไม่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลัง

เข้าร่วมกิจกรรม = 3.51 และ 3.26 ตามลำดับ) 2) การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ (ความถี่เฉลี่ยก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 2.69 และ 2.49 ตามลำดับ) (จากตารางที่ 28)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นของบิดาหรือมารดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมประเมินระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดาหรือมารดาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.84	0.42	.11	.91
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.85	0.45		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	2.90	0.52	.06	.95
	ประเมินผลครั้งที่ 2	2.90	0.46		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ช่วงเวลาก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมประเมินระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดาหรือมารดาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมประเมินระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 27) อย่างไรก็ตามบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่าบิดามารดาแสดงพฤติกรรมการสื่อสารด้านบวกมากกว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) การโอบกอดลูก (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.09 และ 3.02 ตามลำดับ) 2) การถามความรู้สึกของลูก (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.12 และ 3.07 ตามลำดับ) 3) การฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ (ความถี่เฉลี่ยของบุตร

วัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.37 และ 3.20 ตามลำดับ) 4) เข้าใจเรื่องที่ถูกเล่าให้ฟัง (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.30 และ 3.27 ตามลำดับ) 5) พุดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.30 และ 3.25 ตามลำดับ) 6) พุดคุยกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.26 และ 3.18 ตามลำดับ) 7) การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.49 และ 3.36 ตามลำดับ) 8) พุดคุยกับลูกเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งของลูก (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.09 และ 2.93 ตามลำดับ) นอกจากนี้บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่าบิดามารดามีการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาด้านลบน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องการตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 2.35 และ 2.44 ตามลำดับ)

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.84	0.42	.65	.52
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.90	0.52		
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.85	0.45	.59	.55
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.90	0.46		

ตารางที่ 28 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดย
บุตรวัยรุ่น

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 43 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=55 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>	<i>M (SD)</i>
1. การโอบกอดลูก	2.98 (.87)	3.09 (.94)	3.00 (1.02)	3.02 (.96)
2. การสังเกตสีหน้าท่าทางของลูก โดยลูกไม่ต้องพูด	3.24 (.88)	2.88 (.95)	3.08 (1.25)	3.11 (.80)
3. การถามความรู้สึกของลูก	3.04 (.91)	3.12 (.82)	3.00 (.92)	3.07 (.79)
4. การถามความคิดเห็นของลูก	3.12 (.83)	3.12 (.83)	3.18 (.91)	3.22 (.79)
5. การฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจ	3.22 (.79)	3.37 (.72)	3.20 (.86)	3.20 (.77)
6. การเข้าใจเรื่องที่ลูกเล่าให้ฟัง	3.10 (.68)	3.30 (.74)	3.28 (.78)	3.27(.70)
7. การพูดชมเชยลูกเมื่อลูกทำสิ่งที่เหมาะสม	3.41 (.73)	3.30 (.83)	3.30 (.78)	3.25 (.70)
8. การพูดถึงสิ่งที่ดีเกี่ยวกับลูกให้ลูกรับรู้	3.39 (.64)	3.14 (.91)	3.18 (.89)	3.36 (.70)
9. การบ่นหรือพูดซ้ำๆเมื่อลูกทำอะไรไม่เหมาะสม	3.51 (.73)	3.26 (.92)	3.37 (.78)	3.24 (.81)
10. การรับฟังลูกเมื่อลูกไม่ชอบสิ่งที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูก	2.69 (.84)	2.70 (1.03)	2.85 (1.23)	2.75 (.90)
11. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	2.94 (.96)	3.05 (1.36)	3.08 (.97)	3.11 (.83)
12. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของหญิงชาย	2.76 (.90)	2.70 (1.05)	2.88 (.94)	3.04 (.86)
13. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก	2.98 (.87)	3.26 (.84)	3.03 (.88)	3.18 (.84)
14. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกิ๊ก หรือ แฟน	2.12 (1.05)	1.95 (.99)	2.27 (1.05)	2.18 (.94)
15. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น	2.57 (.97)	2.37 (1.07)	2.57 (.94)	2.75 (.94)
16. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับภัยทางเพศ	2.55 (1.00)	2.40 (1.02)	2.73 (1.00)	2.82 (.86)
17. การพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการระมัดระวังตนเองเพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศ	2.73 (1.05)	2.58 (1.07)	3.05 (.91)	2.95 (.91)

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 43 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=55 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
18. การพูดเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ	2.69 (1.10)	2.49 (1.20)	2.65 (1.00)	2.47 (.97)
19. การสนับสนุนให้ลูกทำกิจกรรมที่ลูกชอบ	3.33 (.87)	3.49 (.73)	3.50 (1.03)	3.36 (.76)
20. การตัดสินใจแทนลูกในเรื่องต่าง ๆ	2.39 (.73)	2.35 (.99)	2.40 (.84)	2.44 (.85)
21. การอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ของ ลูก	3.16 (.77)	2.98 (.91)	3.10 (.79)	3.05 (1.11)
22. การพูดคุยกับลูกเรื่องความขัดแย้งของลูก	2.67 (.82)	2.84 (.97)	2.85 (.97)	2.82 (.88)
23. การพูดคุยกับลูกเพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาความ ขัดแย้งของลูก	2.96 (.78)	3.09 (.86)	3.03 (.90)	2.93 (.85)

2.2.3 ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆ

1) ภาพรวมของระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ ของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม บุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ กับบิดาหรือมารดาบ่อยที่สุด 3 ประเด็นแรก ได้แก่ 1) การดูแลสุขอนามัยทางเพศ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายต่างๆไป 3) การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา (ความถี่เฉลี่ย = 3.16, 3.06 และ 2.94 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีการสื่อสารกับบิดาหรือมารดาบ่อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ 2) พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ 3) เปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและระบบสืบพันธุ์ (ความถี่เฉลี่ย = 1.88, 2.02 และ 2.04 ตามลำดับ)

หลังจากบุตรวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสื่อสารกับบุตรบ่อยที่สุด 3 ประเด็นแรกเป็นประเด็นเดียวกันกับก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) การดูแลสุขอนามัยทางเพศ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายต่างๆไป และ การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น 3) การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา (ความถี่เฉลี่ย = 3.30, 3.19 และ 3.05 ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสนทนากับบุตรบ่อยที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การป้องกันตนเองเมื่อมี

เพศสัมพันธ์ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือ คู่รัก 3) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและระบบสืบพันธุ์ (ความถี่เฉลี่ย = 1.86, 1.95 และ 2.00 ตามลำดับ) อย่างไรก็ตามประเด็นเรื่อง การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ยังเป็นประเด็นที่มีการสนทนาน้อยที่สุดเหมือนกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นประเมินระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นรายงานว่าได้มีการสื่อสารกับบิดาหรือมารดาบ่อยมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมถึง 8 ประเด็น แต่มีเพียงประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น ที่มีระดับการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ความถี่เฉลี่ยก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเท่ากับ 2.69 และ 3.19 ตามลำดับ)

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินผลครั้งที่ 1 และ 2 ของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นหลักต่าง ๆ ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่าง ๆ ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
เข้าร่วมกิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.54	0.66	0.34	.73
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.58	0.60		
ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	ประเมินผลครั้งที่ 1	2.67	0.67	.12	.90
	ประเมินผลครั้งที่ 2	2.65	0.61		

3) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมช่วงเวลาก่อนและหลังเข้ากิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

(1) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่า บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วม

กิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม พบว่าบุตรวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มมีระดับความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดาหรือมารดาในประเด็นต่างๆไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จากตารางที่ 30) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบิดาหรือมารดาสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม 6 ประเด็น ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายต่างๆไป (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.19 และ 3.04 ตามลำดับ) และ 2) การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.05 และ 3.00 ตามลำดับ) 3) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.19 และ 2.91 ตามลำดับ) 4) การดูแลสุขภาพอนามัยทางเพศ (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 3.30 และ 3.12 ตามลำดับ) 5) ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 2.98 และ 2.89 ตามลำดับ) 6) พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ/ ความหลากหลายทางเพศ (ความถี่เฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 2.19 และ 2.11 ตามลำดับ)

ตารางที่ 30 การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆ ระหว่างบุตรวัยรุ่นและบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา	กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t-test	p-value
ก่อนเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.54	0.66	1.02	.30
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.67	0.67		
หลังเข้าร่วม โปรแกรม	เข้าร่วมกิจกรรม	2.58	0.60	0.58	.56
	ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	2.65	0.61		

ตารางที่ 31 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่างๆของ
บุตรวัยรุ่น

ข้อความ	กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (n= 43 คน)		กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม กิจกรรม (n=55 คน)	
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม	เข้าร่วม
	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม	กิจกรรม
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายต่างๆ ไป เช่น น้ำหนัก ส่วนสูง รูปร่าง	3.06 (.87)	3.19 (.79)	3.03 (.83)	3.04 (.80)
2. การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา เช่น การคิดอย่างมี เหตุผล การแก้ปัญหา	2.94 (.82)	3.05 (.75)	3.20 (.78)	3.00 (.80)
3. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและระบบสืบพันธุ์ เช่น การมีประจำเดือน ผื่นเปื่อย	2.04 (1.05)	2.00 (.95)	2.46 (1.02)	2.50 (.87)
4. การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น เช่น หงุดหงิด ง่าย	2.69 (1.00)	3.19 (.95)	2.90 (.94)	2.91 (.90)
5. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	2.76 (1.01)	2.77 (.97)	2.95 (.93)	3.80 (.98)
6. การดูแลสุขอนามัยทางเพศ เช่น การรักษาความสะอาด การใช้ยารักษาผิว / ยาระงับกลิ่นตัว	3.16 (.89)	3.30 (.83)	3.22 (.81)	3.12 (.85)
7. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เช่น การวางตัวอย่าง เหมาะสม การรักษาสัมพันธภาพ	2.88 (1.05)	2.98 (.96)	2.90 (.89)	2.89 (.84)
8. ความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือ คู่รัก เช่น การวางตัว อย่างเหมาะสม การรักษาสัมพันธภาพ	2.20 (1.20)	1.95 (1.04)	2.14 (1.19)	2.09 (.95)
9. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ/ ความหลากหลายทางเพศ	2.02 (1.12)	2.19 (1.09)	2.24 (1.10)	2.11 (.96)
10. ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย	2.45 (1.08)	2.30 (1.05)	2.52 (1.04)	2.70 (.95)
11. บทบาททางเพศของหญิงชายในครอบครัวและสังคม	2.61 (1.01)	2.63 (1.02)	2.64 (1.01)	2.70 (.95)
12. ภัยทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศ	2.47 (1.13)	2.50 (1.11)	2.74 (1.08)	2.84 (1.00)
13. การป้องกันไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง เช่น การ ถูกล่อลวง หรือล่วงละเมิดทางเพศ	2.65 (1.05)	2.72 (1.07)	3.00 (1.00)	2.86 (.99)
14. ทักษะการปฏิเสธการต่อรอง และการแก้ปัญหา	2.65 (1.05)	2.65 (.94)	2.78 (.88)	2.79 (.82)
15. ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การตั้งครรภ์ โรคติดต่อต่างๆจากการมีเพศสัมพันธ์	2.18 (1.16)	2.12 (1.09)	2.26 (1.14)	2.25 (.99)
16. การป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เช่น การใช้ถุงยาง อนามัย การคุมกำเนิด	1.88 (1.07)	1.86 (1.06)	1.86 (1.00)	1.95 (.94)

2.2.4 การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน

1) ระดับความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน โดยบุตรวัยรุ่นก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสื่อสารลักษณะต่าง ๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อรับฟังเรื่องของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.78) 2) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.69) 3) แม่/พ่อและลูกคุยกันเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.69) ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสื่อสารบ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.35) 2) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.20) 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.04) ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสื่อสารบ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงการแสดงการโกรธ หงุดหงิด หรือการไม่พอใจของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.50) 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.33) 3) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.24)

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดาทำกิจกรรมในเรื่องต่างๆ บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อรับฟังเรื่องของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.83) 2) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.79) 3) แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.79) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีการทำกิจกรรมกับบิดาหรือมารดา บ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.40) 2) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น (ความถี่เฉลี่ย = 2.38) 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.17) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดา มีการสื่อสารบ่อยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.48) 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของคุณ (ความถี่เฉลี่ย = 2.45) 3) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก (ความถี่เฉลี่ย = 2.44)

2) การเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม

ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้งบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม รายงานว่ามีระดับความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกับบิดาหรือมารดาที่บ้านในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม การเปรียบเทียบความถี่เฉลี่ยของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งมีดังนี้

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 พบว่าบุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดามีการทำสื่อสารที่บ้านเพิ่มขึ้น 6 ประเด็น ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก 2) แม่/พ่อได้บอกให้ลูกรู้ว่ามีความรู้เรื่องที่ทำแล้วแม่/พ่อไม่ชอบ 3) แม่/พ่อรับฟังเรื่องของคุณ 4) ลูกมีโอกาสบอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ 5) แม่/พ่อคุยกับลูกเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ 6) แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของคุณ

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดามีการสื่อสารที่บ้านเพิ่มขึ้นทุกประเด็น แต่ประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดาปฏิบัติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 3) แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องภัยทางเพศ นอกจากนี้กิจกรรมที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดาปฏิบัติบ่อยมากขึ้น ได้แก่ 1) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องการป้องกันภัยทางเพศ 3) แม่/พอบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของคุณ 4) แม่/พอบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของคุณ 5) แม่/พอบอกถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างวัยรุ่นหญิงชาย 6) แม่/พอบอกถึงผลกระทบของการมีกิ๊ก หรือแฟน 7) แม่/พอบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดามีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของคุณเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกิจกรรมที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีการปฏิบัติบ่อยมากขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของคุณ 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของคุณ 3) แม่/พ่อมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจ การตัดสินใจของคุณ 4) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงสาเหตุ และการแก้ปัญหาของการ โกรธ หงุดหงิด หรือไม่พอใจของคุณ

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบระดับความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของบุตรวัยรุ่น

กลุ่ม	เวลา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t-test	p-value
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.46	0.45	.41	.68
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.49	0.39		
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	1.88	0.64	1.41	.16
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.07	0.63		
การเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	2.18	0.56	1.05	.29
	หลังการเข้าร่วมกิจกรรม	2.31	0.51		

ตารางที่ 33 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 ของบุตรวัยรุ่น

กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	หลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อได้พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก	2.45 (.73)	2.43(.83)
2. แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก	2.69 (.61)	2.79 (.47)
3. แม่/พ่อได้บอกให้ลูกรู้ว่าเมื่อมีเรื่องที่ทำแล้วแม่/พ่อไม่ชอบ	2.37 (.78)	2.45(.80)
4. แม่/พ่อรับฟังเรื่องของคุณ	2.78 (.51)	2.83 (.38)
5. แม่/พ่อบอกให้ลูกรู้ว่าเข้าใจปัญหาหรือเหตุผลของคุณ	2.20 (.91)	2.15 (.85)
6. ลูกมีโอกาสบอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ	2.49 (.76)	2.64 (.61)
7. แม่/พ่อพูดคุยกับลูกเรื่องเพื่อนที่โรงเรียน	2.64 (.60)	2.52 (.70)
8. แม่/พ่อพุดชมเชยลูก	2.45 (.73)	2.45 (.63)
9. แม่/พ่อคุยกับลูกเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ	1.86 (.89)	1.93 (.83)
10. แม่/พ่อและลูกคุยกันในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของคุณ	2.69 (.65)	2.79 (.52)

ตารางที่ 34 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 ของบุตรวัยรุ่น

กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วม	หลังเข้าร่วม
	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย	1.48 (.72)	1.86 (.78)
2. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย	1.67 (.84)	1.98 (.84)
3. แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น	2.20 (.88)	2.38 (.79)
4. แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องภัยทางเพศ	1.73 (.83)	2.07 (.86)
5. แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องการป้องกันภัยทางเพศ	2.02 (.90)	2.05 (.83)
6. แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก	2.04 (.89)	2.17 (.90)
7. แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก	2.35 (.84)	2.40 (.79)
8. แม่/พ่อบอกถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างวัยรุ่นหญิงชายที่เป็นเพื่อน กิ๊กหรือแฟน	1.85 (.86)	1.95 (.85)
9. แม่/พ่อบอกถึงผลกระทบของการมีกิ๊ก หรือแฟน	1.85 (.86)	2.12 (.86)
10. แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น	1.63 (.82)	1.79 (.89)

ตารางที่ 35 ความถี่เฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านก่อน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 ของบุตรวัยรุ่น

กิจกรรม	ก่อนเข้าร่วม กิจกรรม ค่าเฉลี่ย (s.d)	หลังเข้าร่วม กิจกรรมค่าเฉลี่ย (s.d)
1. แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของลูก	2.17 (.85)	2.45 (.78)
2. แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของลูก	2.07 (.83)	2.48 (.67)
3. แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก	2.14 (.87)	2.44 (.71)
4. แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก	2.33 (.81)	2.32 (.69)
5. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก	2.24 (.82)	2.20 (.82)
6. แม่/พ่อมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจการตัดสินใจของลูก	1.98 (.92)	2.15 (.86)
7. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงการแสดงการโกรธ หงุดหงิด หรือการไม่พอใจของลูก	2.50 (.70)	2.38 (.77)
8. แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงสาเหตุ และการแก้ปัญหาของการโกรธ หงุดหงิด หรือ ไม่พอใจของลูก	2.05 (.90)	2.10 (.85)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้มีการนำเสนอข้อมูลสำคัญ 4 ส่วน คือ การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และ ข้อจำกัดของการศึกษา ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของบิดามารดา ข้อมูลของบิดามารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 43 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 53 คน การศึกษานี้มีการกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นของบิดามารดาเพื่อให้มีความใกล้เคียงกัน ได้แก่ บิดาหรือมารดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ เพศ อาชีพ สถานภาพสมรส อายุ และรายได้ต่อเดือนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้เข้าโปรแกรม ทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากเป็นมารดา (ร้อยละ 75.5 และ 74.4 ตามลำดับ) มีอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 34.9 และ 28.8) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 81.4 และ 81.1) มีอายุเฉลี่ยเท่ากัน คือ 41.40 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 13,900 บาท และ 15,000 บาท ตามลำดับ แต่ระดับการศึกษาของบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกัน โดยบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 36.5) ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 51.9)

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัวของบิดาหรือมารดาที่เข้าโปรแกรมพบว่า บิดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุมากกว่าบิดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม โดยบิดากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุต่ำกว่า 41-45 ปี (ร้อยละ 33.4) ในขณะที่บิดากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุระหว่าง 46-50 ปี (ร้อยละ 35.4) ในขณะที่มารดาทั้งกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีอายุในกลุ่มเดียวกัน คือ ต่ำกว่า 41 ปี (ร้อยละ 52.3 และ 40.8 ตามลำดับ) ทั้งบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 31.2 และ 37.2) ส่วนบิดาและมารดาในกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 46.9 และ 43.9) บิดาของทั้งสองกลุ่มส่วนมากมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 57.1 และ 44.0) ในขณะที่มารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากทำธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายและรับจ้างใกล้เคียงกัน

(ร้อยละ 32.6) ส่วนมารดาของกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 28.0) ทั้งบิดาและมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่ากลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม (บิดาและมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 20,800 และ 13,400 บาท และบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 19,100 บาท และ 13,200 บาท ตามลำดับ)

1.2 ข้อมูลทั่วไปของบุตรวัยรุ่น บุตรวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นบุตรวัยรุ่นที่เข้าโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยบิดามารดาพร้อมกับบุตรวัยรุ่นแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม และ กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการตรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า มีบุตรวัยรุ่นที่ตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ทั้งหมด 98 คน แบ่งเป็นวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 43 คน และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 55 คน

บุตรวัยรุ่นทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมมีข้อมูลส่วนตัวและครอบครัวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง เพศ อายุ การอยู่อาศัยกับบิดามารดา จำนวนพี่น้อง และรายได้เฉลี่ยต่อวัน โดยกว่าครึ่งหนึ่งของบุตรวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มเป็นหญิง (ร้อยละ 53.5 และ 67.3 ตามลำดับ) มีอายุ 12 ปี (ร้อยละ 65.1 และ 56.4 ตามลำดับ) อยู่กับทั้งบิดามารดา (ร้อยละ 83.7 และ 80.0 ตามลำดับ) มีพี่หรือน้องเพียง 1 คน (ร้อยละ 46.5 และ 41.8 ตามลำดับ) ซึ่งบุตรวัยรุ่นประมาณ 2 ใน 3 เป็นที่คนโต (ประมาณร้อยละ 65.1 และ 60.0) และบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อวันน้อยกว่าบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเล็กน้อย (รายได้เฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 68.82 บาท และ 72.98 บาท ตามลำดับ) ส่วนตัวแปรเดียวที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ระดับคะแนนเฉลี่ยของปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ย = 3.63 และ 3.48 ตามลำดับ)

1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ การทดสอบสมมติฐานของกลุ่มบิดาหรือมารดา และกลุ่มบุตรวัยรุ่น ผลการทดสอบสมมติฐานมีดังนี้

1.3.1 กลุ่มบิดามารดา

1) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดามีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม = 0.69 และ 0.72 ตามลำดับ) หลังเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดาในกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าบิดาหรือมารดา

กลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยของบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.72 และ 0.67 ตามลำดับ)

2) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่เปลี่ยนแปลง และไม่แตกต่างจากบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

3) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่แตกต่างจากบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

4) ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้งบิดาหรือมารดาของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่ามีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาร่วมกับบุตรที่บ้านในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามประเด็นที่บิดาหรือมารดา รายงานว่ามีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชายมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนประเด็นต่าง ๆ ที่บิดามารดาได้มีการปฏิบัติกับบุตรเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บิดาหรือมารดาได้มีการปฏิบัติในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้พูดคุยกับลูกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก 2) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก 3) แม่/พ่อรับฟังเรื่องของลูก 4) ลูกมีโอกาสนอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บิดาหรือมารดาได้มีการสื่อสารในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องภัยทางเพศ 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการแต่งกายของลูก 4) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังของที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก 5) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บิดาหรือมารดาได้มีการสื่อสารในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 3) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 4) แม่/พ่อมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจการตัดสินใจของลูก

1.3.2 กลุ่มบุตรวัยรุ่น

1) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (คะแนนเฉลี่ยของบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม = 0.64 และ 0.60 ตามลำดับ)

2) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

3) หลังการเข้าร่วมกิจกรรมบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ไม่เปลี่ยนแปลง และไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

4) ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมรายงานว่ามีความถี่ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาร่วมกับบิดามารดาที่บ้านในประเด็นต่างๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดาหรือมารดาที่มีการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บิดาหรือมารดาที่มีการพูดคุยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความแตกต่างด้านสรีระระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย 2) ความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และ 3) ภัยทางเพศ และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บิดาหรือมารดาที่มีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับนิสัยใจคอของลูกมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนประเด็นที่บุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีการปฏิบัติเพิ่มขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 1 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดามารดามีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้านเพิ่มขึ้นจำนวน 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) แม่/พ่อได้แสดงท่าทางให้เห็นว่าเอาใจใส่ในตัวลูก 2) แม่/พ่อได้บอกให้ลูกรู้ว่าเมื่อลูกทำอะไรแล้วแม่/พ่อไม่ชอบ 3) แม่/พ่อรับฟังเรื่องของลูก 4) ลูกมีโอกาสนอกสิ่งที่ต้องการให้แม่/พ่อทราบ 5) แม่/พ่อคุยกับลูกเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ 6) แม่/พ่อและลูกคุยกันเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนและการเรียนของลูก

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 2 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดามารดามีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้านเพิ่มขึ้นจำนวน 7 กิจกรรม ได้แก่ 1) แม่/พ่อ และลูก มีการพูดคุยกันเรื่องการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น 2) แม่/พ่อมีการพูดคุยเรื่องการป้องกันภัยทางเพศ 3) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่มีต่อการแต่งกายของลูก 4) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่มีต่อการคบเพื่อนของลูก 5) แม่/พ่อบอก

ถึงการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างวัยรุ่นหญิงชาย 6) แม่/พ่อบอกถึงผลกระทบของการมีกิ๊ก หรือแฟน 7) แม่/พ่อบอกถึงความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 3 บุตรวัยรุ่นรายงานว่าบิดามารดามีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้านเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับหน้าตา หรือสรีระร่างกายของลูก 2) แม่/พ่อมีการการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก 3) แม่/พ่อมีการอธิบายหรือวิเคราะห์กระบวนการการตัดสินใจการตัดสินใจของลูก 4) แม่/พ่อมีการพูดคุยถึงสาเหตุ และการแก้ปัญหาของการโกรธ หงุดหงิด หรือ ไม่พอใจของลูก

2. การอภิปรายผล

การอภิปรายผลได้นำเสนอในรูปแบบที่สอดคล้องกับผลสรุปการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการกลุ่มกับบิดามารดา และกลุ่มบุตรวัยรุ่น ซึ่งกลุ่มบิดามารดาจะนำเสนอเป็น 4 หัวข้อใหญ่ คือ ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่าง ๆ และการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านหลังเข้าร่วมกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา

ในภาพรวมพบว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทั้งกลุ่มบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงกว่าบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นการยืนยันว่าการที่บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้นอกจากจะได้รับความรู้โดยตรงจากวิทยากรแล้ว บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยกัน เป็นการส่งเสริมให้บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวัดประสิทธิภาพของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นหลายเรื่อง เช่น Jorgensen, S.R. (1991) และ Lin, Chu, & Lin (2006) ที่พบว่าไม่เฉพาะบิดามารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษามากขึ้น แต่รวมถึงนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมก็มีความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้นด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่บิดามารดามีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้อย่างมีนัยสำคัญได้แก่ บิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 ข้อ ได้แก่ 1) การสอนเรื่องเพศควรเริ่มต้นเมื่อลูกมาถามจะดีที่สุด และ พ่อแม่ไม่จำเป็นต้องขอบุญเมื่อลูกทำสิ่งที่ดีแก่พ่อ

แม่ เพราะเป็นหน้าที่ของลูกอยู่แล้ว ในขณะที่บุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมตอบลูกมากขึ้นว่าบิดามารดาไม่จำเป็นต้องมีการใช้ศัพท์วิชาการในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ถึงจะทำให้ลูกเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการได้รับความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดามารดาที่พบว่า ประเด็นเรื่องเวลาในการเริ่มสื่อสารเกี่ยวกับเพศศึกษาเป็นประเด็นที่บิดามารดาจำนวนมากมีความไม่แน่ใจในเรื่องนี้ และต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ นอกจากนี้ผลการสำรวจการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวแสดงว่า บุตรวัยรุ่นคิดว่าบิดามารดาเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือในการให้ข้อมูลเรื่องเพศศึกษามากกว่าคนอื่น ดังนั้นบิดามารดาจึงไม่จำเป็นต้องใช้ศัพท์วิชาการในการทำให้การสื่อสารน่าเชื่อถือขึ้นบุตรก็เชื่อถือบิดามารดาอยู่แล้ว (กุลกานต์ อภิวัฒน์สังการ และคณะ 2549) สาเหตุที่บุตรคิดว่าบิดามารดาเป็นผู้น่าเชื่อถือเป็นเพราะบิดามารดามีอายุมากกว่า เป็นคนที่วัยรุ่นคิดว่าใกล้ชิด มีความรักและหวังดีกับลูกมากที่สุดจึงเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือมากที่สุด

2.2 พฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ถึงแม้ว่าในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรม และไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมก็ตาม แต่เมื่อพิจารณารายประเด็นแล้วพบว่า พฤติกรรมที่บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นรายงานว่ามีเปลี่ยนแปลงในการสื่อสารมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ คือ บิดามารดารายงานว่า มีการพูดคุยเปรียบเทียบลูกกับคนอื่น ๆ ลดลง ส่วนพฤติกรรมด้านบวกที่บิดามารดามีการทำบ่อยมากขึ้น 2 ลำดับแรก ได้แก่ บิดามารดามีการโอบกอดลูกมากขึ้น และ มีการพูดคุยกับลูกเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูกมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมที่บิดามารดารายงานว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่บุตรรายงานว่า บิดามารดา มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน โดยบุตรรายงานว่า บิดามารดา มีการพูดคุยเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนของลูก ความขัดแย้งของลูกมากขึ้น รวมทั้งมีการฟังลูกเล่าเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยความตั้งใจมากขึ้น

ซึ่งผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษานี้สอดคล้องกับผลการประเมินโปรแกรมการป้องกันหรือแทรกแซงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศหลายเรื่อง เช่น Blake et al. (2001) ที่พบว่า โปรแกรมการสื่อสารส่งผลให้บิดามารดาที่ร่วมฝึกปฏิบัติการร่วมกับบุตรมีการสื่อสารที่ดีมากขึ้น และผลการประเมินโปรแกรมของ Lefkowitz et al. (2000) ที่พบว่า มารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสื่อสารกับบุตร โดยมีการสื่อสารกับบุตรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่ามารดาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม โดยเฉพาะมารดาที่เข้าร่วมโปรแกรมมีการลดระยะเวลาในการพูดลง มีการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับบุตรจากมุมมองของบิดามารดาน้อยลง รวมทั้งมีการถามคำถามปลายเปิดขณะสนทนามากขึ้น

2.3 ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาประเด็นต่างๆ ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิคารมารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีระดับคะแนนความถี่เฉลี่ยในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในประเด็นต่างๆ ไม่แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามหลังการเข้าร่วมกิจกรรมบิคารมารดา รายงานว่า ได้มีการสื่อสารประเด็นทักษะการปฏิเสธ การต่อรอง และการแก้ปัญหา กับบุตรบ่อยมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่บุตรวัยรุ่น รายงานว่า มีการสื่อสารเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น กับบิคารมารดา มากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Rosenthal & Feldman (1999) ที่พบว่าวัยรุ่น รายงานว่า มีการสื่อสารเรื่องพัฒนาการ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมกับบิคารมารดา ก่อนข้างมาก การที่บิคารมารดา รายงานว่า มีการสื่อสารเรื่องทักษะการปฏิเสธ การต่อรอง และการแก้ปัญหา กับบุตรมากขึ้น อาจเป็นเพราะการพูดคุยกับบุตร เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่ยากสำหรับบิคารมารดา (Blake et al. 2001) ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมส่งผลให้บิคารมารดา ได้แนวทางในการสื่อสารกับบุตร และมีความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ พัฒนาการของระบบสืบพันธุ์ และ โรคติดต่อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ (Jorgensen, 1991) และเปิดโอกาสให้บิคารมารดา ได้สื่อสารกับบุตรมากขึ้น โดยเฉพาะ ได้ทำความเข้าใจเบื้องต้นว่า การสื่อสารเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ นั้นมีหลายประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก็สามารทำได้ตั้งแต่การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศที่เหมาะสม การมีทักษะในการปฏิเสธ และต่อรอง เป็นต้น ซึ่งการปฏิเสธก็เป็นทักษะอีกอันหนึ่งที่บิคารมารดาสามารถสร้างหรือฝึกฝนให้กับบุตรได้ ดังนั้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมบิคารมารดา รายงานว่า ได้มีการสื่อสารในเรื่องนี้เพิ่มมากขึ้น

นอกจากนั้น ผลการศึกษานี้พบว่าบุตรวัยรุ่น มีการสื่อสารประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ กับบิคารมารดา มากขึ้น ตามปกติวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงมากอยู่แล้ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ซึ่งมักส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพระหว่างบิคารมารดาและวัยรุ่น เกิดความขัดแย้งทางความคิดเห็น และการกระทำต่างๆ ดังนั้นหลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว บิคารมารดาและวัยรุ่น เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นมากขึ้น ส่งผลให้มีความเข้าใจและมีการสื่อสารกัน ได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Miller et al. (1993) ที่พบว่าหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมแล้ว นักเรียนและบิคารมารดา มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นมากขึ้น และมีการสื่อสารเกี่ยวกับเรื่องเพศกับบิคารมารดา มากขึ้น

2.4 การทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้าน

ในภาพรวมหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ครั้ง บิคารมารดาและบุตรวัยรุ่นกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม รายงานว่า บิคารมารดา มีระดับความถี่ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา ร่วมกับบุตรที่บ้าน ในประเด็นต่างๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยกิจกรรมที่ทำบ่อยมากขึ้น

ได้แก่ 1) การพูดคุยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านร่างกาย/อารมณ์ของลูก 2) มีการแสดงความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูกมากขึ้น เช่น การแสดงความเอาใจใส่ การรับฟังเรื่องของลูก เช่น ให้โอกาสบอกสิ่งที่ต้องการได้ และ 3) พ่อแม่ได้มีการพูดคุยในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น เช่น ความแตกต่างด้านพฤติกรรม/การแสดงออกระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ภัยทางเพศ การแต่งกายของลูก การคบเพื่อนของลูก การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น ความสามารถ หรือ ความถนัดในเรื่องต่าง ๆ ของลูก แม่/พ่อมีการพูดคุยในทางที่ดีเกี่ยวกับความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก ผลของการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของลูก เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะบิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและบทบาทของตนในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตร ได้รับความรู้เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารมากขึ้น และการที่บิดามารดาและบุตรวัยรุ่นได้ประเมินความถี่ที่ทำกิจกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านระหว่าง 1 สัปดาห์ ส่งผลให้บิดามารดาได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้นำเนื้อหาที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปทดลองปฏิบัติกับบุตรที่บ้าน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ Blake, et al. (2001) ที่พบว่า โปรแกรมที่มีการเพิ่มกิจกรรมโดยให้บิดามารดาได้มีการสื่อสารกับบุตรที่บ้าน นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้มีความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องมาก่อนข้างลำบากสำหรับบิดามารดาในการสื่อสารกับบุตร เช่น การป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์แล้ว การทำกิจกรรมระหว่างบิดามารดา กับบุตรที่บ้านส่งผลให้บุตรมีพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ น้อยลง เช่น การมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการปฏิเสธการมีพฤติกรรมเสี่ยง และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น ดังนั้นผลการศึกษานี้สนับสนุนให้มีการออกแบบโปรแกรมที่จัดกิจกรรมที่ทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างวิทยากรและบิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมให้บิดามารดาเพื่อให้นำไปปฏิบัติกับบุตรที่บ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมเพิ่มเติมจากการทำกิจกรรมกลุ่มของบิดามารดาและบุตรที่โรงเรียน ซึ่งเป็นการส่งผลให้มีการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป และข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

3.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

3.1.1 ข้อเสนอแนะก่อนการใช้โปรแกรม

1) ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัญหาความร่วมมือในการเข้าร่วมโปรแกรมของบิดามารดา ยังมีน้อย ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะวิธีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต้องผ่านไปทาง

นักเรียน ส่งผลให้อาจไม่ได้รับความร่วมมือในการถ่ายทอดข้อมูลจากนักเรียนไปสู่บิดามารดา ดังนั้น หากสามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมแก่บิดามารดาของนักเรียนโดยตรง จะทำให้บิดามารดามีโอกาสเข้าร่วมโครงการมากขึ้น

2) การศึกษาครั้งนี้ได้มีการจำกัดคุณลักษณะของบิดามารดาโดยมุ่งเน้นบิดามารดาที่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี และอยู่ในครัวเรือนเดียวกับบุตร ทำให้เป็นการจำกัดจำนวนของบิดามารดาเฉพาะผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของโครงการ และได้ละเว้นบิดามารดาที่มีคุณลักษณะพิเศษอื่น ๆ เช่น บิดามารดาที่เป็นวัยรุ่น หรือผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นบิดามารดา เช่น ปู่ย่าตายายของวัยรุ่น ดังนั้นควรมีการจัดโปรแกรมเดียวกันนี้โดยใช้กลุ่มบิดามารดาที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างกันเพื่อเป็นการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโปรแกรมกับบิดามารดาในกลุ่มที่ศึกษาครั้งนี้

3) การศึกษานี้ได้ศึกษาเฉพาะบิดามารดาที่มีบุตรวัยรุ่นตอนต้นเท่านั้น ควรมีการสร้างโปรแกรมสำหรับบิดามารดาของวัยรุ่นกลุ่มอื่น เช่น วัยเรียน และวัยรุ่นตอนปลาย ทั้งนี้เพราะการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่เด็กยังเล็ก รวมทั้งปัญหาของวัยรุ่นเรื่องเกี่ยวกับเพศศึกษายังไม่ได้หยุดเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงควรมีโปรแกรมเรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสำหรับบิดามารดาของเด็ก และวัยรุ่นช่วงอายุอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดามารดากับบุตรอย่างต่อเนื่อง

4) การศึกษาครั้งนี้ได้มีการจัดกิจกรรมที่โรงเรียนที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ ทำให้บิดามารดาต้องเดินทางจากบ้านมาทำกิจกรรมที่โรงเรียนในวันหยุดสุดสัปดาห์ ส่งผลให้เป็นการคัดกรองบิดามารดาจำนวนหนึ่งที่มีอาจมีความไม่สะดวกในการเดินทางมาโรงเรียนออกไป ซึ่งหากสามารถที่จะเลือกสถานที่ในการจัดโปรแกรมให้อยู่ใกล้กับบิดามารดามากขึ้น เช่น จัดที่สถานที่ในชุมชนที่บิดามารดาอาศัยอยู่ หรือทำงานอยู่ เช่น สถานที่ทำงานของบิดามารดา อาจทำให้บิดามารดาใช้เวลาในการเดินทางน้อยลง และสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น นอกจากนี้การจัดกิจกรรมที่โรงเรียนของบุตร อาจทำให้บิดามารดารู้สึกเป็นทางการมาก จึงอาจไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่ถ้าจัดกิจกรรมในชุมชน อาจทำให้บิดามารดารู้สึกถึงความเป็นทางการน้อยลง อาจส่งผลให้บิดามารดาเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น (Siecus, 2002)

3.1.2 ข้อเสนอแนะขณะใช้โปรแกรม

1) ผลการศึกษาพบว่าถึงแม้ว่าบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นจะได้รับความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมากขึ้น แต่ระดับความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษายังไม่เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจเนื่องมาจากระยะเวลาของการจัดกิจกรรมติดกันเกินไปส่งผลให้บิดาหรือมารดา

ไม่ได้นำข้อมูลไปทดลองใช้กับบุตร จึงควรออกแบบให้มีระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งห่างกันมากขึ้น เช่น จัดกิจกรรมทุก 2 สัปดาห์ แทนที่จะเป็นทุกสัปดาห์ เพื่อให้บิดามารดาและบุตรได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันที่บ้านมากยิ่งขึ้น และการเพิ่มจำนวนครั้งของการทำกิจกรรม เป็นการขยายฐานของความรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น เนื่องจากเนื้อหาเรื่องเพศศึกษามีประเด็นที่ครอบคลุมหลายประเด็น ดังนั้นการจัดกิจกรรมเพียง 3 ครั้งอาจส่งผลให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องได้ทั้งหมด นอกจากนั้นการเพิ่มจำนวนครั้งของการจัดกิจกรรมเป็นการเพิ่มความถี่ของบิดามารดาในการเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลให้บิดามารดาได้มีเวลาในการอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับบิดามารดาอื่นมากขึ้น และเป็นการกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารมากขึ้น อันจะส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษามากขึ้นต่อไป

2) ผลการศึกษานี้มีการส่งเสริมให้บิดามารดาได้กลับไปทำร่วมกับบุตรที่บ้าน ถึงแม้ว่าการศึกษานี้ไม่อาจสรุปได้ชัดเจนว่ากิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้บิดามารดาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความถี่ในการสื่อสารกับบุตรมากขึ้น แต่กิจกรรมดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางสำหรับบิดามารดาในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมากขึ้น ส่งผลให้ทั้งบิดามารดาและบุตรมีการสื่อสารที่ดียิ่งขึ้น หรือมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันที่ดียิ่งขึ้น และยังเป็นการช่วยให้ทั้งสองฝ่ายมีการเริ่มต้นการสื่อสารได้ง่ายขึ้น และเรียนรู้วิธีการสื่อสารที่ดีร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ผลจากการที่บิดามารดาและบุตรกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรมากขึ้น ดังนั้นการศึกษานี้จึงเป็นแนวทางสำหรับนักวิชาการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับบิดามารดาของวัยรุ่น เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และครู ในการพัฒนารูปแบบในส่งเสริมการให้ความรู้แก่บิดามารดา เป็นรูปแบบหรือวิธีการที่จัดกิจกรรมกลุ่มย่อยที่เน้นการอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา อย่างไรก็ตามเนื่องจากวิธีการเข้าร่วมกลุ่มนี้จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้น้อย ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาโปรแกรมในลักษณะอื่นเสริมด้วยเพื่อให้สามารถเข้าถึงบิดามารดาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ด้วย ซึ่งการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่อาจเป็นเพียงการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ในประเด็นสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา เช่น ความสำคัญในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา และผู้ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา แต่การให้ความรู้ในรายละเอียดหรือเรื่องที่สำคัญยังคงควรใช้การอภิปราย หรือการให้ความรู้ในลักษณะกลุ่มย่อย เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายกับวิทยากร หรือสมาชิกในกลุ่มได้

3.1.3 ข้อเสนอแนะหลังการใช้โปรแกรม

1) ถึงแม้ว่าผลการศึกษานี้จะมีการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการสื่อสารโดยประเมินจากความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาหรือพฤติกรรมกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา แต่ไม่ได้มีการประเมินด้านคุณภาพของการสื่อสาร ซึ่งคุณภาพของการสื่อสารก็เป็นสิ่งสำคัญต่อผลของการ

สื่อสาร ดังนั้นจึงควรมีการออกแบบการประเมินคุณภาพของการสื่อสาร เช่น ระยะเวลาของการสื่อสาร หรือ เนื้อหาของการสื่อสาร เช่น การศึกษาของ Lefkowitz, et al. (2000) ได้ประเมินระยะเวลาที่มารดาพูดและเวลาของบุตรในการพูดโต้ตอบกัน และมีการประเมินเนื้อหาที่คู่สนทนาสื่อสาร ซึ่งทั้งสองวิธีใช้การสังเกตโดยนักวิจัยซึ่งจะทำให้การประเมินผลน่าเชื่อถือมากขึ้น

2) การศึกษาครั้งนี้มีการประเมินผลจากทั้งบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นเมื่อสิ้นสุดของการเข้าโปรแกรม แต่ยังไม่ได้ศึกษาผลกระทบของการเข้าโปรแกรมในระยะยาว เพื่อเป็นการวัดความยั่งยืนของผลของโปรแกรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการสื่อสาร หรือ ความต่อเนื่องของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น ซึ่งผลการศึกษาบางเรื่องพบว่า การเข้าร่วมโปรแกรมไม่ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะหรือความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา หรือ ไม่ได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในระยะยาว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ยั่งยืน (Siecus 2002) เช่น การศึกษาของ Miller et al. (1993) พบว่าถึงแม้ว่าบิดามารดามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาถี่มากขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรม แต่เมื่อมีการประเมินผลในระยะยาว หลังจากบิดามารดาเข้าร่วมโปรแกรม 12 เดือน พบว่า บิดามารดาที่มีความถี่ของการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาลดลงจากการประเมินหลังการจบโปรแกรมทันที ดังนั้นจึงเป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปในการติดตามผลของโปรแกรม เช่น ความถี่ในการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาในระยะยาว เพื่อประเมินความยั่งยืนของการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่น

3) ถึงแม้ว่าการพัฒนาโปรแกรมการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นจะมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดามีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษากับบุตรวัยรุ่นมากขึ้น แต่เป้าหมายสำคัญที่สุดของโปรแกรม คือ เป็นการป้องกันไม่ให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ดังนั้นจึงควรมีการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นการประเมินประสิทธิภาพที่แท้จริงของโปรแกรม

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ (SIECUS, 2002)

ผลการประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมพบว่า โปรแกรมได้ส่งเสริมให้บิดาหรือมารดา กลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาสูงขึ้น และมีการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บ้านเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการณรงค์ระดับประเทศ และท้องถิ่น เพื่อให้มีการส่งเสริมให้มีการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตรวัยรุ่นเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองของวัยรุ่นมีส่วนร่วมในโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนของวัยรุ่น

- ส่งเสริมให้จัดหาแหล่งข้อมูลและบริการต่างๆเกี่ยวกับการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาที่บิดามารดาและผู้ปกครองเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

-ส่งเสริมให้มีการพัฒนาโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องการสื่อสารเรื่องเพศศึกษาโดยเน้นให้บิดามารดาได้ทำกิจกรรมที่บ้านร่วมกับบุตรวัยรุ่น เช่น การฝึกหัดทักษะต่าง ๆ การแลกเปลี่ยนค่านิยมความเชื่อต่างๆ ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

4. ข้อจำกัดของการศึกษารั้งนี้

เนื่องจากการศึกษารั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ ซึ่งส่งผลให้มีข้อควรระวังในการนำผลการศึกษานี้ไปใช้ดังนี้

4.1 ผู้เข้าโปรแกรมทั้งผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมทั้งกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมล้วนเป็นอาสาสมัครที่สนใจเข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งไม่ใช่บิดามารดาที่ได้รับการสุ่มตัวอย่างตามปกติทั่วไป ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างนี้อาจเป็นผู้ที่มีอคติในหลาย ๆ ด้าน เช่น เป็นผู้ที่เห็นความสำคัญหรือต้องการพัฒนาการสื่อสารเรื่องเพศศึกษา เช่น ผู้ที่รับรู้ว่ามีปัญหาเรื่องการสื่อสารระหว่างบิดามารดาและบุตร หรือบุตรมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจไม่สามารถนำผลการศึกษานี้ไปอ้างอิงในกลุ่มบิดามารดาทั่วไป

4.2 ผู้เข้าโปรแกรมกว่าร้อยละ 70 เป็นมารดา ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงอาจไม่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มบิดาได้ ถึงแม้ว่าส่วนมากแล้วมารดาจะเป็นผู้ที่ดูแลและรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอน รวมทั้งมีการสื่อสารกับบุตรมากกว่าบิดา หากผู้เข้าโปรแกรมเป็นบิดามากกว่ามารดาอาจส่งผลให้ประสิทธิภาพของโปรแกรมเปลี่ยนแปลงไปได้

4.3 ถึงแม้ว่าเพศของบุตรวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมจะไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เนื่องจากผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นมารดามากกว่าบิดา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่าวัยรุ่นมีการพูดคุยเรื่องเพศกับมารดามากกว่าบิดา (DiIorio, et al., 1999) จึงอาจเกิดความแตกต่างระหว่างความถี่ในการสื่อสาร พฤติกรรมการสื่อสาร และ ประเด็นเนื้อหาของการสื่อสารระหว่างบิดากับมารดาและเพศของบุตรได้

4.4 บุตรวัยรุ่นที่เข้าโปรแกรมมีระดับผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาค่อนข้างสูง ซึ่งนักเรียนที่มีผลการเรียนดีมีแนวโน้มที่จะเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดี มีทักษะในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ค่อนข้างดี ดังนั้นคุณสมบัติของนักเรียนจึงอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโปรแกรมได้ เช่น บิดามารดาอาจมีการเปลี่ยนแปลงของการสื่อสารกับนักเรียนน้อย เนื่องจากบุตรมีพฤติกรรมที่ไม่มีปัญหามากนัก มีความสามารถในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจได้ดีอยู่แล้ว ดังนั้นจึงอาจไม่สามารถสรุปผลการศึกษาต่อกับกลุ่มวัยรุ่นโดยทั่วไปได้